

- 53.13 ဘယက်ဗလည် 'the necklace and the gorget with upswept wings
These are decerative dresses of an anciant wariar in Burmese army
- 53.14 ချပ်အင်္ကျီလည်း၊ နာရဏီမွန်၊ ရွှေပစ္စန်ဝယ်၊ the chain mail of excellent gold like gold-coloured
prawn ail
ချပ်အင်္ကျီ 'body armour or chain- mail
နာရဏီ name of an excellent kind of gold whose colour resenbles that of prawn ail
ပုစွန် 'shrimp or prawn
- 53.15 ဖိုးလွန်နွဲ့၊ ဝဇီရကို၊ အံချီချိတ်တွဲ၊ စီမြောင်ကြသား၊ invaluable diamonds hanging and spreading in
symmetrical pattern
ဖိုးလွန် 'beyond price နွဲ့ 'priceless (Pā. an + aggha)
- 53.16 ရဲရဲရောင်စို၊ မျဉ်းရှည်တိုနှင့် full-skirted coats and sleeveless jackets of bright-red
မျဉ်းရှည် 'full- skirted coat ' မျဉ်းတို 'sleeveless jacket' All are names of dresses and deco-
rations warm by Burmese soldiers in ancient, monerchial days
- 53.17 မိန်ညိုဝတ်ခြုံ၊ နတ်စစ်ပုံတို့ godly soldiers in body- armour
- 53.18 ကျိုင်းတုံမြို့ထဲ၊ ဝင်ဆဲဝင်အံ့ 'about to enter Keng- ting
- 53.19 မြေမဆဲမျှ၊ ကြံ့ကြံ့စုရုံး၊ သုံးရက်လုံးလျှင် (they) assenble stead fastly, until the ground cannot hold
them for three days
မြေမဆဲ 'nearly the earth cannot hold
- 53.20 ယွန်းစစ်သည်ကို အတည်ကျကျ မြင်ကုန်ကြသည်၊ ထိတ်လသေလုမြောပါးတည့် all yun troops saw (them)
and felt frightened almost to death.

ဓမ္မရာဇ်မြတ်စွာတို့ထွက်ချာ၏¹၊ ပညာနိသံသာ၊ ဘုန်း
ကျိုးပြသား²၊ မာယစီရင်၊ နတ်သေနင်ကို³၊ သူ့သျှင် (ရှင်?)
ဗိုလ်ပါ၊ မြင်ကြရာတွင်၊ သာသနာပြုထိုက်၊ မြန်မာကို⁴။

ပတ်ဝိုက်ရံဝန်း၊ ငါတို့ယွန်းကို၊ လုံးတွန်းသိမ်းချေ၊
အောင်လွယ်စေဟု⁵၊ ဗိုလ်ခြေလှောက်ကူ၊ တပ်တော်မူသည်၊
ဟူ၏မှန်စွာ⁶၊ သည်အခါကား၊ ကြံမ္မာပစ်ချ၊ တွင်းဆုံးကျ၍⁷။

ဒေသဝေးလံ၊ တို့နိုင်ငံသို့⁸၊ ခွာခြံ (ချန်) ပြေးထွက်၊
ပြန်ရေးခက်ခဲ⁹၊ အသက်ဘေးကြီး၊ မြေလက်တီးဟု¹⁰၊ ထိပ်သီး
သွေးမွန်၊ ကြောက်အားလွန်၍¹¹။

သန်ကျော်လျင့်လျင့်၊ ထိုနေ့ညဉ့်ဝယ်¹²၊ မိုက်စဉ်
အခါ¹³၊ ခြွေရံကာလည်း၊ မပါကျစ်လစ်၊ ဝတ်စားညစ်နှင့်¹⁴၊
စုံထန်ကွန်မမ့်၊ ဝံစာမိရသနစ်၊ ယွန်းစောစစ်၏၊ နွယ်မြစ်
တော်ရင်း၊ ဘထွေးမင်းကား¹⁵။

မှန်ကင်းတမ္မတ်၊ သုံးလူထွက်ကို¹⁶၊ သာဝတ်ပြည်မ၊
ယမိုက်ပြတွင်¹⁷။

ကာသယူရဏ်၊ ရှက်အားလွန်၍¹⁸၊ ဝိဇ္ဇာဏ် (ဉ်?)
ဖြုတ်ဖြုတ်၊ ကိုယ်ပယုဂ်ဖြင့်¹⁹၊ ပစ်ထုတ်မိုက်မဲ၊ မြစ်ရေထဲ၌²⁰၊
အိုးဆွဲလည်ရစ်၊ ပါယ်တွင်းနစ်သို့²¹။

စေးပျစ်စိပ်စိပ်၊ တောရိပ်ခိုကာ²²၊ ထွက်ပြေးခွာသည်၊
လိပ်ပြာကစဉ်ကလျားတည်း²³။

On seeing the Magha-sena or divine
forces, that justify the power of the results of our
noble and righteous lord's previous merits, the
army of the Yo-da-yar king believed that re-
enforcement was sent from Myanmar, which
deserved to disseminate.

The Buddhist order (Buddha Sasana),
in order to destroy completely and vanquish
easily the Yun-s.

Their king that they would now really
face the warst fate and be in great difficulty to
flee for their own land at

a great distance, they grew 3extremely
alarmed and shocked that death was a surety for
them.

That very mid-night when darkness wps
every where, sun-tit-kun-ma-mun Ban-sa-dhi-ra
sa-nit.

The genuine royal descent and uncle to
the Yun King, just as

Purana Kassapa the heretic teacher, when
the most excellent and exalted Buddha
performed. The twin-miracles (of wate and fire)

at savathi (sarvat), was so much ashamed
that he, placing around his own neck a filled water
jar, drowned

himself in a river to suffer in hells,
escaped under the cover of thick and deep
jungles.

His mind was deranged in disorder.

- 54-1 ဓမ္မရာဇ်မြတ်စွာ၊ တို့ထွက်ချာ၏ ' of our supreme chief, the righteous Lord '
ဓမ္မရာဇ် (Lif. King of Dhamma; i.e righteous.)
- 54-2 ပုညာနိသံသ၊ ဘုန်းကျိုးပြသား ' reveals the glory of the equiunces or results of (his) merits ပုညာနိ
သံသ = result of merits. (Pa punna + amisansa)
ဘုန်းကျိုး ' the glory which is the effect or result'.
- 54-3 မာယစီရင်၊ နတ်သေနင်ကို ' the divine battle arms prepared by Magha '
မာယ is one of the names of sakka, the king of gods, because he was a bramīn youth by their
name in his previous life.
နတ်သေနင် ' divine forces of four categories '
သေနင် ' battle arms ' in (Pa sena + aniga)
- 54-4 သာသနာပြုထိုက်၊ မြန်မာကိုဋ်က ' the noble land of Myanmar which deserves to promulgate the
Buddha sasana '
- 54-5 ငါတို့ယွန်းကို၊ လုံးတွန်းသိမ်းချေ၊ အောင်လွယ်စေဟု ' so that our Yun country can easily be won by
destroying completely.'
- 54-6 ဝိုလ်ခြေလှောက်ကူ၊ တပ်တော်မူသည်၊ ဟူ၏မှန်စွာ ' it must be true that (they) add mase troops for
assistance ' i.e. ' re-enforcement was sent.'
လှောက် ' add; enhance ' ကူ ' aid; help; assist.'
- 54-7 သည်အခါကား၊ ကြမ္မာပစ်ချ၊ တွင်းဆုံးကျ၍ ' their time or now (we are) fated to meet the extremer-
most bad luck. ' ကြမ္မာ ' bad or eurl luck ' (Skt. Kramma)
ပစ်ချ ' thrown by '
တွင်းဆုံးကျ ' fall to the bottom of the pit; i.e to the very bottom: So ကြမ္မာပစ်ချ၊ တွင်းဆုံးကျ၊
literally means ' Some one is thrown or pushed down to the very bottom of the pit of bad
luck', and their or a similar expression is often used to describe a hopeless and helpless
situation of any person or thing.
- 54-8 ဒေသဝေးလံ၊ တို့နိုင်ငံသို့၊ ' to our distant country or to our country which is for away.'
ဒေသ ' place, region, province ' (Pa - desa)
- 54-9 ခွာချန်ပြေးထွက်၊ ပြန်ရေးခက်ခဲ့ ' (it is) difficult is leave this place and flee home'.
- 54-10 အသက်ကားကြီး၊ မြေလက်တီးဟု၊ ' Lit. danger to life is certain as a strike at the earth ' which
indicates a perment certainty or surety.' So the meaning inplied is that ' danger to our life
is a certainly.'
- 54-11 ထိပ်သီးသွေးမွန်၊ ကြောက်အားလွန်၍ "be alarmed beyand reasone and blood flows toward their
head and be ceranged'.
သွေးမွန် 'blood reished into head due to shock,
- 54-12 သန်ကျော်လျင်လျင်၊ ထိုနေ့ညဉ့်ဝယ်၊ မိုက်စဉ်အခါ၊ ' quickly that night soon after midnight while it
was dark (fr.သန်ကောင်) ' midnight '

မိုက်စဉ်အခါ ' While it was dark '
လျင်လျင် (= လျင်လျင်) ' quickly or swiftly '

54-13 ခြွေရံကာလည်း၊ မပါကျပ်လစ်၊ ဝတ်စားညစ်နွဲ့၊ ' in dirty garments without attendants and in secret '
ခြွေရံ ' attendant ; follower '
ကျပ်လစ် in a controlled position not exposing to public; here ' in secret, not letting others
ဝတ်စားညစ် ' dirty dresses or garments.'

54-14 စုံတစ်ကွန်မမုံ ဝံစာဓိရသနစ်၊ ယွန်းစောစစ်၏၊ နွယ်ဖြစ်တော်ရင်း၊ ဘထွေးမင်းကား၊ ' Sun-tit-kwun-ma-mon-vam-sa-dira-sa-nit, the uncle (of the king) who belongate the royal family of Yun king.
ယွန်းစောစစ် - the genuine king of Yun.

54-15 မှန်ကင်းတမ္ဗတိ၊ သုံးလူထွက်ကို၊ ' the most excellent and exalted one, the head of Three Beings, i.e
Buddha.
မှန်ကင်း ' a decorative arnonament on top of a spice or any exalted personage in such a
position.'
သုံးလူ ' three beings or individuals; vig. humans, gods and brachmà-s.

54-16 သာဝတိပြည်မ၊ ယမိုက်ပြတွင် ' when (Buddha) performed or showed the twin-miracle at great
country Sàvatvalthi.
This expression refers to the occasion when Buddha, in order to subjugate and control the
heretics, six in number, performed that particular miracle in which a pair of fire and water
came in pair out of his nostrils, ears etc. known as Yamaka + Pàtihàriya ' twin-miracles.'
ယမိုက် ' pair ; twin. ' (Pà. yanaka)
သာဝတိ (Fr.သာဝတ္ထိ) ' name of a city in India wheree Buddha spent nearly 30 years of his life.

54-17 ကဿပပုရဏ၊ ရှက်အားလွန်၍ ' Puràna Kassapa, being extremely ashamed '

54-18 ဝိညာဉ်ဖြုတ်ဖြုတ်၊ ကိုယ်ပယုဂ်ဖြင့် ' to pluck or take off (one's) spirit by one's own eeffort or insti-
gation? ဝိညာဏ် (Lit. consciousness) is always understood in Burmese animisor as ' Life-
principle, spirit, butter-fly or soul. ' (Pà. viññāna) ဖြုတ် ' take sown, take off, pluck.'
ကိုယ် ' self, by one's own self ' (Pà. Kàya)
ပယောဂ ' attempt, eeffort, instigation ' (Pà - payoga)

54-19 ပစ်ထုတ်မိုက်မဲ၊ မြစ်ရေထဲ၌ ' threw foolishly into the river ' မိုက် and မဲ 'dark' both here mean '
foolish, reckless, stupid.'

54-20 အိုးဆွဲလည်ရစ်၊ ပါယ်တွင်းနစ်သို့၊ ' with a jar around (his) neck, he was drown to be barn again in
hells'. These four padas retold the story of Puràna Kassapa, one of the six heretical teachers
opposing Buddha and Buddhism, on seeing the Buddha perform the twin-miracle at Sàvalthi
(now Sarvat) before his soujourn to Tàvatimsa-heaven, become so much shomeful that he
drowned himself with a water-filled jar around his neck, died and suffered in hell.

54-21 စေးပျစ်စိပ်စိပ်၊ တောရိပ်ခိုကာ ' under the cover of the shadow of the forest.'
စေးပျစ် (arch) ' forest, groove, jungle.'

54-22 ထွက်ပြေးခွာသည်၊ လိပ်ပြာကစဉ်းကလျားတည်း။ ' heaving the place, he fled with his mind in disorder.'

လိပ်ပြာ ' butter - fly ' in Burmese animistic beliefs, represents one's soul, or spirit or life, and when one dies it is believed that his ' butter-fly ' has simply left his body to go into a new body.

Here the author uses the word to represent the 'mind' or ' consciousness ' which is the popular translation of Pā. Viññāna (vi + ñāna ' knowing').

ကာယဗလ၊ နည်းလျကိုယ်အမ်း (ဦး?)¹၊ မသန်စွမ်းလျက်၊ လက်ပန်းလိုလား²၊ ဥစ္စာပါးလျက်၊ အစားကြေးတိုက်၊ ကြိုက်တတ်သသူ³၊ ဉာဏ်မဆူလျက်⁴၊

ဝိဒူ (ခု) ရလား၊ မူလယူထားနှင့်⁵၊ စကားကြီးကျယ်၊ သွက်ဝယ်ချဲ့ထွင်၊ ပြောချင်သသူ⁶၊ သုံးယောက်လူကို⁷၊ နောက်ဆူသည်းခြေ၊ တွေဝေသံလည်းအရှူး မည်ဟု⁸၊ လူပြည်ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာညွှန်းတွင်⁹၊ ယွန်းစစ်ဘုရင်၊ တပါးဝင်၍¹⁰၊ ဘုန်းအင်နည်းလျက်၊ စစ်လိုချက်ကြောင့် " အသက်ဆံဖျား၊ ပြေးရဲမှား၏¹²၊ နွားလားပုဂံဝ၊ ရှေ့ကသွားမြောက်၊ ခရီးကောက်သော်¹³၊ နောက်လိုက် နွားပေါင်း၊ လမ်းတိမ်းစောင်းသို့¹⁴၊ ထောင်းထောင်းပြိုကွဲ၊ ဗိုလ်ခဲလည်း¹⁵၊ ငြိစွဲမီးလျှံ၊ ဖျားလျှင်ပျံသို့¹⁶၊ ချွံချွံဖျက်သုန်း၊ လက်လွတ်ရုန်း၍¹⁷၊ တောပုန်းတောင်ခြေ၊ ထွက်ပြေးလေသော်¹⁸၊ ဥဒေသနင်း၊ မိုးနဲမင်းလည်း¹⁹၊ သင်းတို့ရိပ်ခြည်၊ သိပြီးသည်နှင့်²⁰၊ ပတ်လည်ပြွမ်းပြွမ်း၊ တောတောင်ကမ်းက²¹၊ လမ်းကိုဆီးဆ၊ မလွတ်ရအောင်²²၊ ဖြဖြဆော်လ (ဖ?) နံ၊ ဘ (ဖ?)မ်း စိမ့်ရံ (ရန?) ၍²³၊ လက်မွန်ကပင်၊ အရေးမြင်သည်၊ သေနင်စေလွှတ်ခန့်ထားတည်း²⁴။

He who loves westling despite his weakness in physical strength; he who is fond of expensive food deespite his poverty and he who, like learned Vidhura, loves grandiloquence despite his ignorance: these are described in secular texts as dazed and insane persons scrffering from troubled livers. The Yun military chief was one of them. Because of his desire for war, inspite of his weakness in power, he had to escape at the risk of his own life. As when the leading bull goes mean derighly and astray the entire herd follows its foot-steps, the whole army was scattered and routed.

As bees leaving their bee-bive on flame, the troopers were completely destroyed and all escaped empty-handed, hiding in the jungles and using the hilly tracks.

(But) the ruler of Moe-ne, the king of the eastern pro-uinces, knowing their in-tentions, had sint befarehand his fordes to block several paths and tracks around and seize them without fair.

- 55-1 ကာယဗလနည်းလျကိုယ်အနံ့: 'little strength and weak in physical strength'
ကာယ 'physical strength or power' (pà. kàya + bala)
နည်းလျ 'little and thin or weak'
ကိုယ်အနံ့:(or ကိုယ်အန်) physical or bodily strength.
အန်(fr.အားအန်) is here made အနံ့: for the sake of metre.
- 55-2 မသန်စွမ်းလျက်၊ လက်ပမ်းလိုလား၊ 'despite weakness, one who loves wrestling'.
လက်ပမ်း: 'wrestling'.
- 55-3 ဥစ္စာပါးလျက်၊ အစားကြေးတိုက်၊ ကြိုက်တတ်သသူ 'he who loves and enjoys the valuable and expensive food, 'despite poverty'. ဥစ္စာ 'property' (Pà. uccaya) ပါး (fr.နည်းပါးorရှားပါး) 'scarce or having little'. ကြေး: 'money; price; value' ထိုက် 'worthy of'.
- 55-4 ဉာဏ်မဆူလျက် 'though not much intellect or not much talented'.
ဉာဏ် 'intellect, knowledge, talent'. (Pà. ñàna)
- 55-5 ဝိဇ္ဇရလား၊ မူယူထားနှင့်၊ 'in a style like that of Vidhura'. Vidhura, the Prodhisat in one of this early lives, was a wise and well-famed scholar-cum-minister who became a classic example of wisdom.
- 55-6 စကားကြီးကျယ်၊ သွယ်ဝယ်ချဲ့ထွင်၊ ပြောချင်သသူ 'he who loves to use grand, banbastic and elaborated talks'.
- 55-7 သုံးယောက်လူကို 'these three persons or individuals'.
- 55-8 နောက်ဆူသည်းခြေ၊ တွေဝေသံလည်း၊ အရှုံးမည်ဟု၊ 'are insome persons with livers troubled, wavering and indecisive'. သည်းခြေ 'liver or (fig.) mind'.
အရှုံး: 'lunatic or mad or insome person'.
- 55-9 လူပြည်ပြဌာန်း၊ ကျမ်းစာညွှန်းတွင်၊ 'referred to in books or texts prescribed in beem an world'.
ပြဌာန်း: 'prescribe, determined' (Skt, prasthana)
- 55-10 ယွန်းစစ်ဘုရင်၊ တပါးဝင်၍ 'military chief of Yuns; was one (of thema).'
- 55-11 ဘုန်းအင်နည်းလျက်၊ စစ်လိုချက်ကြောင့်၊ 'because he wanted was despite of his weakness in power and strength'.
- 55-12 အသက်ဆံဖျား၊ ပြေးရမှား၏ ' he has to run away at the risk of his own life, because of this mistake.'
အသက်ဆံဖျား: ' life at the tip of one's hair ' (some as သက်စွန့်ဆံဖျား) describes a situation in which one has to take risks with hisown life at stake.'

- 55-13 နွားလားပုဂံဝ၊ ရှေ့ကသွားမြောက်၊ ခရီးကောက်သော် 'when the leading bull goes in the front meandaingly'.
 နွားလား 'leading bull of the herd.'
 ပုဂံဝ 'leading bull '. (pà. puigava)
 ခရီးကောက် 'a croocked ' way; a curved journey'
- 55-14 နောက်လိုက်နွားပေါက်၊ လမ်းတိမ်းစောင်းသို့ 'the herd of following cattle goes astray'. These five feet are taken from a Burmese proverb which means 'only when the leading bull goes straight, the whole herd will go straight'
- 55-15 ထောင်းထောင်းပြိုကွဲ၊ ဗိုလ်ခဲလည်း 'all soldiers are scattered here and there' ခဲ (arch) 'all', ပြိုကွဲ 'scattered'
- 55-16 ငြိစွဲမီးလျှံ၊ ဖျားလျှင်ပျံသို့ 'just as the bees fly away when burned by flames'
 မီးလျှံ 'flames; blazes'. 'bee' ပျံ 'fly'
- 55-17 ချွံချွံပျက်သုန်း၊ လက်လွတ်ရုန်း၍ 'were entirely destroyed and struggled to escape empty - handed
 ချွံချွံ 'entirely, complatly'
 လက်လွတ် 'empty - handed, with nothing in hand'
- 55-18 တောပုန်းတောင်ခြေ၊ ထွက်ပြေးလေသော်၊ 'when they flad through forest and moutain- bottons'
- 55-19 ဥဒေသနင်း၊ မိုးနဲမင်းလည်း 'king of Moe-ne', ruler of the east'
 ဥဒေ 'easten side (of Than-lwin) (Pã udaya)
- 55-20 သင်းတို့ရိပ်ခြည်၊ သိပြီးသည်နှင့်၊ 'having known the sign of moment of them
 သင်း 'pron, 3rd person, plural) they, them .
 ရိပ်ခြည် 'sign or hiting'

နာရီလျှောက်ဆို၊ ငြိမ်လေးချိုသား¹၊ ပဟိုရ်သုန်သုန်၊
ဥာဏ်ဘို့ကုန်၍၊ အာရုဏ်ခြည်ဝါ၊ လင်းရောင်လာသော်²၊
အင်္ဂါလေးမည်၊ ဗိုလ်စစ်သည်နှင့်³၊

ဥဒည်ခရိုင်၊ အရေးပိုင်လျှင်⁴၊ ကိုယ်တိုင်လိုက်သိပ်၊
တိုက်နင်းနှိပ်က⁵၊ တံဆိပ်ကြီးမား၊ ဘွဲ့ရွှေသားနှင့်⁶၊ ဘယား
ဂရုဗာဟု၊ စစ်မှုပြုန်းတီး၊ အမတ်ကြီးနှင့်⁷၊ အံ့ခြီး (ချီး?)
ကျော်ဝှန်၊ လူရည်ချွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ကြိတ်သား⁸၊

ဂုဏ်ဝါအထူး၊ မင်းနှစ်ဦးကို⁹၊ ဆွတ်ခူးလွယ်ကူ၊
ပန်းနွယ်ချူ၍¹⁰၊ ဘ (ဖ?) မ်းယူခဏ၊ သတ်လိုက်ရ၏။
ထိုမှတပါး၊ ပေါက်သားမာတင်၊ မုန်ပြည့်ဆင်နှင့်¹²၊ သွင်သွင်
တိုက်နှံ၊ ဆီး၍ခံသည်¹³၊ မိုင်းနံကြီးကဲ၊ မတ်သူရဲလည်း¹⁴၊ ခွဲရဲ
မသာ၊ ဒဏ်ချက်နာ၍¹⁵၊

ဆင်ပါတကွ၊ အရှင်ရ၏¹⁶၊ နောက်ကဖိတ်ညှပ်၊
တောပုန်းတပ်က¹⁷၊ လျှပ်လျှပ်ကိုယ်စွမ်း၊ ခြင်္သေ့ဘ(ဖ)မ်းသို့¹⁸၊
ပြွမ်းပြွမ်းကြွေးဟစ်၊ ထိုးခုတ်ပစ်က¹⁹၊ လမ်းသစ်တောတောင်၊
ချောက်မြောင်ဝန်းကျင်၊ မြေမမြင်တည့်²⁰၊ ရှင်ရှင်သွေးစက်၊
ဒဏ်ရာချက်နှင့်²¹၊

ပက်လက် မှောက်ခုံ၊ တင်းချောင်းပုံသို့²²၊ မလုံ
လိပ်ပြာ၊ ထတ်စရာလျှင်²³၊ ခန္ဓာပျက်ကြွေ၊ သူလောင်တွေ
လည်း²⁴၊ မြေအလုံးညှိ၊ မသတိသည်²⁵၊ ပူရိဒ္ဓရာ ပြည်သား
တည်း²⁶။

When the early rays of dawn came, after
the end of the last phase of the night had been
announced by the fream, the supreme chief of
the eastern district himself chased and suppressed
the enemy with his four-fold battle arms.

The battle-experienced ministar Phra
Garun-bà-hu with the noble title written on gold
plates and highly-renowned and distinguished
Tri-vam-sa of Kyai-lun, who were the two most-
honoured rulers.

were so easily captured as plucking
flowers and assassinated. Besides, the chief war-
lord of mé-nam who blocked and defended them
with a youthful and mighty elephant an musth,
was seriously wounded and having no chance to
evade and escape, he was captured

together with his elephant.

The (Burmese) troops hiding in the
jungle battered the enemy from behind and, like
a lion catching its prey, shouting cramouriously,
attacked them with guns, lancer and swords. At
road-bends, rowines and hills in the vicinity, earth
was hardly visible. The space was liteally

strown with dead bodies, lying pronely
or supinely, like in a pile of fire-wood, with fresh
wounds bleading freely. It was a filthy and nasty
right. The entire earth smilt the corpses of
Duàràpuàrà soldiers.

56-1 နာရီလျှောက်ဆို၊ ပြိမ်လေးချိုသား၊ ပဟိရပ်သုန်သုန်၊ ညဉ့်ဘို့ကုန်၍ ' the time-signal drum which announces the hours, sweetly and melodiously, indicates the end of the last or third phase of the night '

During manarchical times these drums called Pahàra or Paho-si are used to announce time or hour of the day and night. The night is usually divided into three phases-night fall, mid-night and dawn-which are generally referred to as ဘို့ or ဖို့ ' part of or segment of the night.' ပဟာရ (Lit: Striking, hitting) ' drum ' (Pā. palara)

56-2 အဂုဏ်ခြည်ဝါ၊ လင်းရောင်လာသော်၊ ' when the earliest rays of dawn came '
အဂုဏ် ' dawn '
ခြည်ဝါ ' color, ray '

56-3 အင်္ဂါလေးမည်၊ ဗိုလ်စစ်သည်နှင့် ' together with the four battle arms.

56-4 ဥဒည်ခရိုင်၊ အရေးပိုင်လျှင်၊ ' the administrator of the eastern district.'
ဥဒည် ' east' (Pā-udaya). ခရိုင် ' district '

56-5 ကိုယ်တိုင်လိုက်သိပ်၊ တိုက်နင်းနှိပ်က၊ ' gives a chase and raids or attacks by himself.'
ကိုယ်တိုင် ' self '. လိုက် ' follow, chase '.

56-6 တံဆိပ်ကြီးမား၊ ဘွဲ့ရွှေသားနှင့်၊ ' with a grand title written on a gold plate'.
တံဆိပ် ' seal, stamp, title, ဘွဲ့ ' title '.

56-7 ဘယားဂရုံဗာဟု၊ စစ်မှုပွန်းတီး၊ အမတ်ကြီးနှင့်၊ ' a minister skilled and experienced in battles called Pra Garum-bā - hu.'
ပွန်းတီး ' well-experienced, skilled.'
အမတ် ' minister, officer of status. ' (skt. amat).

56-8 အံ့ချီးကျော်ဝှန်၊ လူရည်ချွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ကြံဝံသာ၊ ' Tri-vañ-thā of Kyai-lun, the well-remoured and distinguished man.'

56-9 ဂုဏ်ဝါအထူး၊ မင်းနှစ်ဦးကို ' the two honourable ဂုဏ် ' honoure, fame ' (Pā. guna)

56-10 ဆွတ်ခူးလွယ်ကူ၊ ပန်းနှယ်ချူ၍၊ ' pick or pluck easily like flowers.'

56-11 ဖမ်းယူခဏ၊ သတ်လိုက်ရင် ' captured (them) soon and killed.
ခဏ (adv.) ' soon, in a moment '(Pā.khana)

56-12 ပေါက်သားမာတင်၊ မုန့်ပြည်ဆင်နှင့်၊ ' a youthful, streng elephant in full musth, or a young nad mighty elephant full of musth'.
မာတင် ' youthful, mighty elephant' (Pā. mātañga)

56-13 သွင်သွင်တိုက်နွံ၊ ဆီး၍ခံသည်၊ ' block and defend fighting continuously.'

56-14 မိုင်းနံကြီးကဲ၊ မတ်သူရဲလည်း၊ ' the war-Lord who is the chief of Mai-nam.'

56-15 ခွဲရဲမသာ၊ ဒဏ်ချက်နာ၍၊ 'having no chance to escape, (he) was seriously wounded'.
ဒဏ်ချက် 'injury, wound.'

56-16 ဆင်ပါတကွ၊ အရှင်ရ၏၊ '(was) captured alive together with his elephant.'

56-17 နောက်ကပိတ်ညှပ်၊ တောပုန်းတပ်က၊ 'the hidden troops in the jungle stormed them from the rear.'

56-18 လျှပ်လျှပ်ကိုယ်စွမ်း၊ ခြင်္သေ့ဖမ်းသို့၊ 'Lightly but strangely like a lion catching his prey.'

56-19 ပြွမ်းပြွမ်းကြွေးဟစ်၊ တိုးခုတ်ပစ်က 'Shot, pierced and slashed shouting in a united voice or in
cerison 'ပြွမ်း' be mixed up together.'

56-20 လမ်းဆစ်တောတောင်၊ ချောက်မြောင်ဝန်းကျင်၊ မြေမမြင့်တည်၊ 'earth or ground cannot be seen on
portions of roads, mountain - ravines and jungle-tracks in the environment.
တောတောင် 'forest or jungle and mountain.'

56-21 ရှင်ရှင်သွေးစက်၊ ဒဏ်ရာချက်နှင့်၊ 'with wounds bleeding freely.' ရှင်ရှင် (adv.) 'freely'.

56-22 ပက်လက်မှောက်ခုံ၊ ထင်းချောင်းပုံသို့၊ 'some lying supine, others lying prone like a pile of fire-
wood.
ပက်လက် 'on his back, face up '
မှောက်ခုံ 'air a prone position, face downward.'

56-23 မလုံလိပ်ပြာ၊ ထိတ်စရာလျှင်၊ 'something to get agitated and guilty-conscious.'

56-24 ခန္ဓာပျက်ကြွေ၊ သူကောင်တွေလည်း၊ 'dead bodies '
ခန္ဓာ 'body '
ပျက်ကြွေ 'have broken, have disintegrated.'
သူကောင် 'body'.

56-25 မြေအလုံးညှို့၊ မသတိသည်၊ 'the entire earth smell rank to be filthy of. '

56-26 ပူရိဒ္ဓာရာ ပြည်သားတည်း၊ (they are) people or subjects of Dvāraāpūra.

ပါပကြမ္မာ၊ နတ်မိစ္ဆာတို့¹၊ သဒ္ဓါသောယောင်၊ သွေးကြည်းတောင်သည်²၊ ကလောင်ယိုးဒယား၊ ဇင်းမယ်သားတို့³၊ ပျက်ပြားဆုံးနစ်၊ ပြေးခဲ့ပစ်သည်⁴၊

စစ်ကိရိယာ၊ တန်ဆာထွေပြား၊ ရွှေသားငွေလျက်⁵၊ လက်နက်ဆင်မြင်း⁶၊ မကြွင်းပြောဟို၊ များထိုထိုကို⁷၊ အလိုရှိတိုင်း၊ လှိုင်းကာကျုံးသော်⁸၊ လုံးလုံးနေဆက်၊ ခုနှစ်ရက်တည့်⁹၊ ထွက်၍ကြီးငယ်၊ လူပေါင်းသယ်လည်¹⁰၊ ကြီးကျယ်ကျန်ကြွင်း¹¹၊

အလျင်းမကုန်¹²၊ သူပုန်သုံကျွန်¹³၊ အမွန်မင်းရာ၊ တန်ဆာလက်နက်၊ မြတ်မျိုးမျက်ကို¹⁴၊ ရွှေစက်တော်အောက်၊ ချိုးမြောက်ကျိုးနွံ၊ ဆက်သန့်၏¹⁵၊ တောယံတောင်ရိုး၊ ပြေးပုန်းလျှိုးသည်¹⁶၊ ယွန်းယိုးဒယား၊ ကလောင်များတို့¹⁷၊ ပြေးအားလည်းတိတ်၊ လမ်းစပိတ်သော်¹⁸၊

ကြောက်ထိတ်ညှိုးချုံး၊ လူစုရုံး၍¹⁹၊ ရွက်ကျုံးရှိခိုး၊ ရိုကျိုးကော်ရော်²⁰၊ အိုမှောက်တော်ဟု၊ ဟစ်အော်သံကျည်၊ တောင်းပန်သည်ကား²¹၊ မြန်ပြည်သနင်း၊ အလောင်းမင်း၏²²၊ ကျယ်ဝင်းနိုင်ငံ၊ ပြည်ပတ်ရံကို၊ လုပ်ကြံများစွာ²³၊

ယခုကလျှင်၊ ကာလခန့်တွက်၊ ကမ္ဘာပျက်အောင်²⁴၊ နှောင့်ယှက်ထိပါး၊ ဝံ့မည်ထားဘိ²⁵၊ ကြံမှားရုံမှ၊ စိတ်ကပိပိ၊ မဝံ့ပြီဟု²⁶၊ သံဝိကြိုကြို၊ ဟစ်လျက်အိုသည်၊ ကြည်ညိုဝပ်ဝပ်၊ တွားတွားတည်း²⁷။

The citizens of Zin-me who are Kalaung-Yo-da-yars, might have been persuaded by punitive and wil-minded, here-tical spirits who pretended to be generous to them.

Military equipments, various items of amounts of gold and silver, weapons, elephants and horsed, which they left behind, were beyond description. Many people, yound and old, come out and collected these items to their fill for swen consecutive days, but a great

Deal was left and they could not absolutely be exlousted.

Reber-POWs, slaves, ornaments, arms and treasures befitting the royals were offered as presents to the king. When the Yuns, Ka-laungs and Yo-da-yars.

Who fled and hid in the jungle along the hilly tracks knew that the route of escape was blocked and farther flight was impossible, they felt shocked and amazed. Assembling together and with their clasped palms placed an their fore-heads in a very

respectful way, they loudly and openly apologized, saying ' O Lord! ' It was a mistake that we disturbed a satellite province of the wide territory of the Myanmar king, the future Buddha. From the time till doomsday, we dare not even think of any evil intentions, Let alone attacking them." They cried (this apology) in a distinct voice while kneeling in reverence.

- 57-1 ပါပကြမ္မာ၊ နတ်မိစ္ဆာတို့ ' the false and heretical spirits who are prenitive and prone to evil-doing.'
 ပါပ 'bad, wicked; evil ' (Pā. pāpa)
 ကြမ္မာ ' result or consequences of one's deeds, like komma in Pāli.' (Skt. karma)
 နတ် is a native term generic for all kinds of super natural beings, celestial or terrestrial, benevolent or malevolent, forming a sort of 'cultus ' in Burma, popularly known as 37 Nats.
- 57-2 သဒ္ဓါသောယောင်၊ သွေးကြည်းဆောင်သည် 'persuade as if they are ganerous or loving to them '
 သဒ္ဓါ (mon: as သထာ) ' be generous; be loving'. (Pā. saddha)
 သွေးဆောင် ' persuade; entice.'
- 57-3 ကလောင်ယိုးဒယား၊ ဇင်းမယ်သားတို့၊ ' the citizens of Zin-mé who are Ka-Laung Yo-da-yars.
- 57-4 ပျက်ပြားဆုံးနစ်၊ ပြေးခဲ့ပစ်သည်၊ Flee away leaving and losing everything for good.'
 ဆုံးနစ် (Lit: ' Lost to the bottem; Lose for good.'
- 57-5 ရွှေသားရွှေလျှက် ' gold and silver '
- 57-6 လက်နက်ဆင်မြင်း ' weapons, elephants and horses '
- 57-7 မကြွင်းပြောတို့၊ များထိုထိုကို ' numerous or many '
- 57-8 အလိုရှိတိုင်း၊ လှိုင်းကာကျုံးသော် ' collect and carry at one's will, or carry as many as one likes.'
- 57-9 လုံးလုံးနေ့ဆက်၊ ခုနစ်ရက်တည့် ' seven consecutive days. '
- 57-10 ထွက်၍ကြီးငယ်၊ လူပေါင်းသယ်လည်း ' though many people, young and old, come out and carry.'
- 57-11 ကြီးကျယ်ကျန်ကြွင်း ' much left; much rmaine.'
- 57-12 အလျှင်းမကုန် ' not exhausted, not finished totally.'
 အလျှင်း ' rebels, prisoners-of-war and sloves.' သူပုန် ' rebellious person.'
- 57-13 သူပုန်သို့ကျွန်၊ ' rebels, prisoners-of-war and sloves.' သူပုန် ' rebellious person.'
- 57-14 အမွန်မင်းရာ၊ တန်ဆာလက်နက်၊ မြတ်မျိုးမျက်ကို၊ ' jewels of excellent qualities, weapans and orna-ments beffiting royal rulers.'
- 57-15 ရွှေခတ်တော်အောက်၊ ချီးမြှောက်ကျိုးနွံ၊ ဆက်သန့်၏။ " Lit. ' offered respectfully and ovedientlyf to the golden feet; i.e are sent back to the king.
- 57-16 တောယံတောင်ရိုး၊ ပြေးပုန်းလျှိုးသည်၊ ' fled and hid in the jungles and on the hills.'
- 57-17 ယွန်းယိုးဒယား၊ ကလောင်များတို့ Ka-Laung Yo-da-yars.'

- 57-18 ပြေးအားလည်းတိတ်၊ လမ်းစပ်တံသော်၊ ' when they are blockaded and had no means to escape farther.' ပြေးအားလည်းတိတ် ' Lit: strength to run comes to end.' i.e. no way to escape farther.'
- 57-19 ကြောက်ထိတ်ညှိုးချိုး၊ လူစုရုံး၍ ' they get frightend, alarmed and dejected and assemble together.'
- 57-20 ရွက်ကျုံးရှိခိုး၊ ရှိကျုံးကော်ရော်၊ ' carrying their palms on the head, they reverse respectfully.' i.e, they venerate (him) with their palms placed on the fareheads respectfully.
ကော်ရော် (arch.) ' with reverence; respectfully.'
- 57-21 အိုမှောက်တော်ဟု၊ ဟစ်အော်သံကျည်၊ တောင်းပန်သည်ကား၊
' Lit. what they apologize crying loudly ' O Lord ' . i.e. crying aloud ' O Lord! ' they apologize that'
အို (same as Oh! in Eng.) ' a word of exclamation
မှောက်တော် (arch.) ' Lord, chief. "
တောင်းပန် request, ask very politely, apologize.'
- 57-22 မြန်ပြည်သနင်း၊ အလောင်းမင်း၏၊ ' of the king of Myanmar, the Future Buddha. '
- 57-23 ကျယ်ဝင်းနိုင်ငံ၊ ပြည်ပတ်ရံကို၊ လုပ်ကြံမှားစွ ' (it is) a mistake that (we) plot against a satellite capital in wide country. '
- 57-24 ယခုကလျှင်၊ ကာလခန့်တွက်၊ ကမ္ဘာပျက်အောင်၊ ' from, now til the moment of annihilation of the world.'
- 57-25 နှောင့်ယှက်ထိပါး၊ ဝံ့မည်ထားဘိ၊ ' Lat. alone to dare to disturb or attack. '
- 57-26 ကြံမှားရုံမျှ၊ စိတ်ကပ်ပီ၊ မဝံ့ပြီဟု၊ ' (we) dare not even think of evil intentions in maid.'
- 57-27 သံဝီကြိုကြို၊ ဟစ်လျက်ဆိုသည်၊ ကြည်ညိုဝပ်ဝပ်တွားတွားတည်း၊
' (they) say this thing before-hand in a clear voice in an obedient and reverential way.'
ဝပ်ဝပ်တွားတွား ' Lit. Kneeling down or lying on their fours. '

ယွန်းမင်းဘထွေး၊ အရေးစစ်ပိုင်၊ တပ်ချုပ်ကိုင်
လည်း¹၊ ကိုယ်တိုင်တောင်းပန်၊ မဝံ့ဟန်ကြောင့်²၊ တောစွန်
ဟေမာ၊ ကုန်းသာယာ၌³၊ အကွရာရွန်းစက်⁴၊

သစ်ခွံထက်ဝယ်၊ ပြက်ပြက်လိပ်ခွေ၊ ရေးခဲ့သွေကား⁵၊
သပြေတန်ဆောင်၊ မြေအခေါင်တက်⁶၊ ကုန်းဘောင်ဒသမ၊
ကွာပိန္နဟု⁷၊

နိယတဗျာဒိတ်၊ ဘိသိက်ဖြိုးကဲ၊ ပွင့်လှဆဲသား⁸၊
ငါးပွဲမာရ်သတ်၊ လောင်းမင်းမြတ်၏⁹၊ ထုတ်ခတ်စကြဝဠာ၊
ဘုန်းအာဏာကို ပထမဗျာမြေ၊ ညာကြေကိတ္တိ၊ ကြားမြင်သိ
လျက်¹¹၊

ပါပိမာနတ်၊ မာရ်လှည့်ပတ်၍¹²၊ ဝတ်မသိရာ၊
ရောက်စံပါတည့်¹³၊ ခုခါဤက လက်မွန်စ၍¹⁴၊ ဘဝသုံးတန်၊
ဆုံးနိဗ္ဗာန်တည့်¹⁵၊ တဒန္တရာ၊ သံသာလည်ကွေ့၊ ရှည်သရွေ့
၌¹⁶၊

ဘုန်းဟေ့စောထွတ်၊ ဤမင်းမြတ်ကို¹⁷၊ ဆတ်ဆတ်
မြားမြား¹⁸၊ ကိုယ်နှုတ်အားဖြင့်၊ ပြစ်မှားမည်ကို၊ မဆိုးသေး
စေ¹⁹၊ စိတ်မရွေ့မျှ၊ မချေရိုင်းပျံ့၊ မကြံ့ဝံ့ဟု²⁰၊ နူးညံ့မာန်နှိပ်²¹၊

ခရာလိပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်နှံ²²၊ သစ်ပေါက်ခွံထက်²³၊
ကျိုးနွံညွတ်ကြည်၊ ရေးခဲ့သည်ကို²⁴၊ ဥဒည်တပ်ချုပ်၊ ယူပိုက်
ထုပ်၍²⁵၊ လက်အုပ်ရှိကြာ၊ ဆက်သလာသည်²⁶၊ ဒီပါသောင်း
ပြန် ထင်ရှားတည်း²⁷။

The supreme commander of (Yo-da-yar) army, an uncle to the king, was apparently afraid of making an apology by himself.

He, therefore, had left at a clearing in the far-off forest a

distint writing in full, round letters on a tree bark which ran these:" across this land of the excellent jambi continent the power and authority of the lord of water and Earth, the

tenth successor of Kan-baung dynasty who had (also) received the precrodainment as the future Buddha and the vanquisher of five fold Evils was a fame which (many)have heard of seem and known.

I will never dare to sin physically or verbally against this mosto exalted king and will not even thnk, with envy of any evir against him

Seeing the tree bark with this hemble inscription marked with the official seal the general of easten connand had it packed and sent most reverently to the king. This (fact) was well-known on this continent of 10,000 yojanas.

- 58-1 ယွန်းမင်းဘထွေး အရေးစစ်ပိုင်၊ တပ်ချုပ်ကိုင်လည်း၊ 'the uncle of the Yun king and the superme commander of the army]
ဘထွေး 'uncle"
- 58-2 ကိုယ်တိုင် တောင်းပန်၊ မဝံ့ဟန်ကြောင့်၊ apparently through his timidity o apologize by himself or not daring to apologize by himself
ကိုယ်တိုင် 'once's own sel, self
- 58-3 တောစွန်ဟေမာ၊ ကုန်းသာယွာ 'at a pleasant high ground in the forest.
တောစွန် 'jungle or forest at a for place'
ဟေမာ (arch) forest
- 58-4 အကွရာရွှန်းစက် '(in) round, beautiful letter or alphabets'
အကွရာ 'letter, script, alphabet (Pā akkhara)
ရွှန်းစက် 'very round or full or beautiful
- 58-5 သစ်ခွထက်ဝယ် ပြက်ပြက်လိပ်ခွေ၊ ရေးခဲ့ထွေကား 'what has been written clearly on wood- bark or tree- bark'
သစ်ခွ 'bark of a tree' ပြက်ပြက် 'clearly'
လိပ် 'writing, inscription' (Pā lipi)
- 58-6 သပြေတန်ဆောင်၊ မြေအခေါင်ထက်၊ 'on this excellent earth which is the leading light of the jainbidipa continent
သပြေ 'lit eugenia leaves here the word refers to jambe (augenia) continent
တန်ဆောင် 'light; leading light;
- 58-7 ကုန်းဘောင်ဒသမ၊ ကွာဝိန္နဟု 'the tenth descent of Kon-boung dynasty who is the lord of water and earth'
ဒသမ (ordinal number of ten) 'tenth'? (Pā clasa + n ကွာဝိန္န is a queer coinage by the poet from three pati stems (Ku < kunjara eath + āpa < āpo 'water' + īnda lord) which phonetically takes a new word kvāpanda, meaning lord of earth and water
- 58-8 နိယတဗျာဒိတ်၊ ဘိသိတ်ဖြိုးကဲ၊ ဖွင့်လှဆဲသား၊ '(he) who has been conserated with a sure prophesy to appear as a Buddha
နိယတ 'fixed sure (Pā niyata)
ဗျာဒိတ် 'prophecy, prediction (Skt byāditṭa)
ဘိသိတ် 'consecration, ordination' (Pā abhiseka)
ဖွင့်လှဆဲ 'Lit about to bloom (in a flower)
i.e a Badhisat about to appear as a Buddha
- 58-9 ငါးပွဲမာရ်သတ်၊ လောင်းမင်းမြတ်၏ 'of nobel future Buddha who will conquer or cheech five fold evlis'
မာရ် 'Evil one, evil things (Pā māra)
သတ် 'kill, murder,destroy, crush
- 58-10 ထုတ်ခတ်စကြဝဠာ ဘုန်းအာဏာကို 'the power and aothority through out the ceniverse

- 58-11 ပထဗျာမြေ၊ ညာကြေကိတ္တိ၊ ကြားမြင်သိလျက်၊ 'which are well-known throughout the up-country and dawn-country of the earth and which are heard of seen and known by money.
ပထဗျာ on earth? ကိတ္တိ 'fame' (Pā Kittī)
- 58-12 ပါပိမာနတ်၊ မာရ်လှည့်ပတ်၍ 'because Pāpīrṇā the veaked one deceived me'
Pāpīma is another name of Māra, the Evil One
- 58-13 ဝတ်မသိရာ၊ ရောက်စပါ၏။ '(I am thought) not to know my responsibility' ဝတ် 'duty, responsibility (Pā vatta)
- 58-14 ခုခါဤက၊ လက်မွန်စ၍ 'now begining from this moment ဤက 'from now, from here' လက်မွန်၊ 'first, foremost, begining'
- 58-15 ဘဝသုံးတန်၊ ဆုံးနိဗ္ဗာန်တည် 'three kinds of existence until final state of salvatan of Nibban'
ဘဝသုံးတန် 'three levels of existence refers to those of numbers gods (devas) and brachmā s
နိဗ္ဗာန် 'the Buddhist summum bonum or the superme stage of total extinction (Pā tad antarā)
- 58-16 တဒန္တရာ သံသာလည်ကွေ့၊ ရှည်သွေ့ရွေ့၌ 'in between, as long as (I) go through the cycle of rebirths
တဒန္တရာ 'between' (Pā tad _antarā သံသာရာ (or သံသာရာ) pīma pf existence (Pā sain+ sāra)
- 58-17 ဘုန်းဟေ့စောထွတ်၊ ဤမင်းမြတ်ကို 'this illustrious and glorious king'
ဘုန်းဟေ့ (same as ဘုန်းရှိ) glorious ဟေ့ 'being an archai for တိ or ရှိ'
- 58-18 ဆတ်ဆတ်မြားမြား၊ 'really much or innemerable မြားမြား (fr. မြားမြောင်) (arch) innumerable; count-
less'
- 58-19 ကိုယ်နှုတ်အားဖြင့် ပြစ်မှားမည်ကို မဆိုဝေးစေ၊ 'far away from doing wrong is deeds or word; bodily
and verbally' ပြစ်မှား 'wrong sin against'
- 58-20 စိတ်မရွေးမှု မချေရိုင်းပျံ့၊ မကြံ့ခံဟု၊ 'dare not think to be un-civil and rude with envy
စိတ်မရွေး 'mind (tainted with) envy (Pā macchera)
မချေ (fr ချေငံ) un-civil. ရိုင်းပျံ့. 'rede
- 58-21 နူးညံ့မာန်နီဝ် 'with softness and suppressed conceit or softly with suppressed conceit'
နူးညံ့ 'soft, gentle
- 58-22 ခရာလိပ်ဖြင့် 'in letters written; in written letters' ခရာ 'letters, scripto' (Pā akkharā)
- 58-23 တံဆိပ်ခတ်နှံ၊ သစ်ပေါက်ခွံထက်၊ 'sealed on a wooden bark ' တံဆိပ် 'seal, stamp'
- 58-24 ကျိုးနွံညွတ်ကြည်၊ ရေးခဲ့သည်ကို၊ ' is written humbly and respectfully'
ကျိုးနွံ 'be humble; be obedient'
ညွတ်ကြည် 'be respectful; be submissive
- 58-25 ဥဒည်တပ်ချုပ်၊ ယူဝိုက်ထုပ်၍ 'The supreme commander of eastern provinces took (it) and packed'

58-26 လက်အုပ်ရှိကြာ၊ ဆက်သလာသည် 'offered respectfully with his palms in a lotes -shape
လက်အုပ် 'with palms in a lotus-shape on the forehead

58-27 ဒီပါသောင်းပြန့် ထင်ရှားသည်။ '(it) spred and became known across the Jambu- continent of
10,000 yojanas.

မဟေသရ၊ သင်္ကေတဖြင့်¹၊ လောကထိမ်းမှတ်၊
ကမ္ဘာနတ်၌²၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်အား၊ ဘုန်းရှစ်ပါးဖြင့်³၊ မိုးဖျားထိအံ့၊
ကျေးဇူးနဲ့၏⁴၊ လွတ်စံခံရာ၊ ဗောဓိလျာ⁵ဟု၊ မင်္ဂလာဘိသိက်၊
ခံဗျာဒိတ်နှင့်⁶၊

တိဟိက်ဥက္ကဋ္ဌ၊ တို့စောထွတ်⁷ကာ၊ ဘဝတ္ထယ၊
သုံးလောကထက်၊ အတုလမြောက်⁸၊ ရောက်အံ့မကြာ၊ မှန်လှ
စွာ၍⁹၊ မဟာဗောဓိ၊ စောဘုန်းရှိတို့¹⁰၊

ရည်မိသရွေ့၊ ပြီးမြဲလေ့ကြောင့်¹¹၊ လောကုတ်ခွန်၊
နတ်သာမန်တက်¹²၊ ရာပြန်တောင်ပွား၊ ဘုန်းတော်အားကို¹³၊
မြောက်စားချီးမြှင့်၊ လွန်တိုင်းတင့်၏¹⁴၊ ရှင်ပင့်ရွှေဘုန်းသို့
အနှုန်းကို¹⁵၊

ဆုန်းဆုန်းမိုင်းမိုင်း၊ မချင့်နိုင်ပဲ¹⁶၊ တိုင်းယောနကာ၊
အရုဇ္ဈကို၊ စိုးသရနင်း၊ ဒွါရာမင်းလျှင်¹⁷၊

မာန်တင်းမညွတ်၊ ထိပါးလတ်သော်¹⁸၊ ပဉ္စဿရ၊
အမည်ရ၍၊ ငါးခွစက်ရှိန်၊ နှုတ်ပုဆိန်ဖြင့်¹⁹၊ ဂဇိန္ဒရာဇ်၊ ဥကင်
နှစ်ကို²⁰၊ သစ်သစ်ဖောက်ထုတ်၊ သောက်မျိုကြုတ်သည်²¹၊
ဝသုတ္တမော်၊ သားရဲကျော်ကို²²၊

မျက်ချော်မြေခွေး၊ ဂုဏ်ရည်သွေးလည်း²³၊ မြေခွေး
က သာ၊ ဘေးရောက်ရာသို့²⁴၊ လေညှာလွင့်လှေ၊ ပြာနယ်ရှေ့
သား²⁵၊ ယွန်းမြေသနင်း၊ မင်းမဝေဏီ၊ ဤတန္တိကား²⁶၊

ငှာယီပျက်သုန်၊ ဝိဝဋ်ကုန်လည်း²⁷၊ ဂုဏ်သတင်းမဲ့၊
မပြယ်ခဲ့လိမ့်²⁸၊ ထုံးဘွဲ့ (ဖွဲ့)စီရင်၊ ရွှေဥကင်ထက်²⁹၊ မဟာ
ဝင်စောင်၊ ရှည်ယခေါင်တည့်³⁰၊ မပြောင်မရွန်း၊ အမှောင်
စွန်းသည်၊ မော်ကွန်းအရေးပုံမှားတည်း³¹။

Mahesara, the lord and symbol of the world, who possessed the glory of eight fold well-springs of power, was reputed upto the top of the sky. Our noble and excellent chief, who was endowed with qualities of non-greed, non-anger

and non-ignorance and (also) had received the preordainmant as a future Buddha to gain freedom from reconds of existences, would surely be soon the unexcelled one in the three worlds of hemans, gods and brahmā-s. Because the powerful nobels aspiring for Buddha-hood could fulfil watever they

had in mind, it was very camely and proper to extol and eulogize his powers, which were hcendreds of thousand times greater than an ordinary god, the banner of the secular word.

Not considering this seriously an weighing it in mind, the king of Dvārāvati who ruled Arujjha in the

Yo-natka country, attacked (the Burmese) kingdom proudly and haughtily. Though the fox firvolously makes for of the fiercest beast of prey on earth, by the name of five-Arrow, which completely opened head of the king of elephants with its five

proged axe-beak and ruthlessly drank its brains, the danger befelt only on the fox. Similarly, ashes thrown weidward used to hang and return (to the thrayer)

In the same way, this event in the long tradition of the Yun sreelers would not fade out

and go into sblivion in this present world system. It would be recorded in the ages-long palace chronicle as an infamous, blackend and erroneous compaign.

59-1 မဟေသရ သင်္ကေတဖြင့် 'with the name of Mahesara or Great lord' သင်္ကေတ 'marking; symbol'
မဟေသရ 'is one of the names of Haidu deity seva. One of the powerful lords of Hinolu
trinity, Seva plays the most influentia role and has largest followers of the faithful.
(Pā mahā + isara)

59-2 လောကထိမ်းမှတ်၊ ကမ္ဘာနတ်၌၊ 'altridited to this world god'

59-3 ဣဒ္ဓိပါဒ်အား၊ ဘုန်းရှစ်ပါးဖြင့် 'there are eight kinds of powels or well- sparings of power'

59-4 မိုးဖျားထိအံ့၊ ကျေးဇူးနံ့၏။ 'his benefits rise as for as the sky'

59-5 လွတ်ခုံခဲရာ ဗောဓိလျာဟု၊ 'as a future Buddha who will be freed from all (roumds of births or
Saisāra)
ဗောဓိလျာ 'one who will gain enlightenment in futrue (Pā bodhi)

59-6 မင်္ဂလာဘိသိက်၊ ခံဗျာဒိတ်နှင့် 'who has received the blessing of auspicious prediction or proph-
ecy'

59-7 တိတိတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ တို့စောထွတ်ကား၊ 'our noble king who is the best with the three well- springs
merit' တိတိတ် 'three causes (of Non-greed, non - anger and non- ingorance or, in ther words,
liberlity kind compassion and knowledge). (Pā tihetuka)
ဥက္ကဋ္ဌ 'chairman; the most excellent' (Pā ukkattha)

59-8 ဘဝတ္ထယ၊ သုံးလောကထက၊ အတုလမြောက်၊ 'matchleess or unexcelled in the tree worlds of
existance. ဘဝတ္ထယ 'three kinds of existence; i.e. worlds of humans, gods and brahmā-s (Pā
bhavat taya) အတုလ 'without a match; without an equal;
(Pā a+ tual)

59-9 ရောက်အံ့မကြာ၊ မှန်လှပါ၍ 'it is true that he will attain to that stage soon'

59-10 မဟာဗောဓိ၊ စောဘုန်းရှိတို့ 'the noble presons who aspire for enlightenment'
မဟာဗောဓိ 'great enlightenment or wisdom'

59-11 ရည်မိသရွေ့၊ ပြီးမြဲလေ့ကြောင့်၊ 'because it used to be a custom that their desires and intentions are
always fulfilled'
ရည် (fr ရည်ရွယ်)' intended or desired

59-12 လောကေတိဝ္ဇန၊ နတ်သာမန်တက်၊ 'more than ordinary god who is the banner of the world;
(လောက is here made လောကေ to match is rhythm with လေ့ in the preceeding foot)

59-13 ရာပြန်တောင်ပွား၊ ဘုန်းတော်အားကိုး၊ 'the power of (our lord) to a multiplication of hendrecls or
thousands'

59-14 မြောက်စားချီးမြှင့်၊ လွန်တိုင်းတင့်၏။ 'it is comely or proper to praise and extol (it)

59-15 ရှင်ပင့်ရွှေဘုန်း၊ သို့အနှုန်းကို 'this much power of the lord' ရှင်ပင့် in fact, is a reverend term used

for the poudha alone, but the poet uses the word here, for Mindon-min was Bodhisat

59-16 ဆုန်းဆုန်းပိုင်းပိုင်း မချင့်နိုင်ပဲ 'not weighting (their fact) in mind decisively'

ဆုန်း 'weigh in mind incise'

ပိုင်းပိုင်း 'definitely; decisively'

ချင့်နိုင် 'consider; reason; weigh in mind'

59-17 တိုင်းယောနက၊ အရုဇ္ဈကို၊ စိုးရသနင်း၊ ဌာရာမင်းလျှင်၊ 'king of Dvārāvati who reigned over Arujjha the country of Yonaka;

ယောနက 'Yan-s; the Burmes reference is Yo-da-yar.

(Pā. Yonaka)

According to classical Pāti tradition, Yonaka is the name of a region to the west of India, probably Ionian Greeks and egypt.

The word Arejjha sounds rather awkward, because rujjha is a + rujjha is a possive verb, not an ordinary noun. The actual name for the land is Ayuddha 'not fought or attacked' a past participle Passive form of root fyudh usable as a general noun.

59-18 မာန်တင်းမညွတ်၊ ထိပါးလတ်သော်၊ 'when he attacked (us) without humility but proually

59-19 ပဉ္စဿရ၊ အမည်ရ၍၊ ငါးခွစက်ရှိန်၊ နှုတ်ပေါက်ဆိန်ဖြင့်၊ 'axe - like mouth with five prongs called fivefold arrow

59-20 ဂဓိန္ဒရာဇ်၊ ဥကင်နှစ်ကို 'the essence of the head of king of elephants

ဂဓိန္ဒရာဇ် 'king of elephants' (Pā gaja+inda+ rājor)

(gaya elephant' + inda chief + rājā king)

ဥကင်နှစ် 'essence of the head or brain

ဥကင် 'heard' (Pā ukkani sa)

59-21 သစ်သစ်ဖောက်ထုတ်၊ သောက်မျိုကြုတ်သည် 'completely spen and drink and suck rudely'

သစ်သစ် (arch) 'completley' totally'

သောက် 'drink; မျို 'swallow' ကြုတ် 'rudely'

59-22 ဝသုတ္တမေ၊ သားရဲကျော်ကို၊ 'the famous beast of prey which is the highest of all beasts an earth
ဝသုတ္တမေ 'highest, wildest beast an earth'

(Pā vasu (fr . vasundharā) 'earth + uttana greatest or highest' ဝသုတ္တမေ is made

ဝသုတ္တမေ for the sake of metre

59-23 ဖျက်ချော်မြေခွေး၊ ဂုဏ်ရည်သွေးလည်း၊ 'though a fox frivolously makes fun of it and vants his own
quanlities

ဖျက်ချော် 'make fun of treats sb. frivolously'

မြေခွေး 'fox' ဂုဏ်ရည်သွေး 'vaunt one's qualities'

59-24 မြေခွေး၌သာ၊ ဘေးရောက်ရာသို့၊ 'danger falls only on the fox'

59-25 လေညာလွင့်လေ၊ ပြာနွယ်လေသား၊ 'like ashes which were fleing out windward hang around'

လေညာ 'windward' ပြာ 'ash'

- 59-26 ယွန်းမြေသနင်း၊ မင်းပဝေဏီ၊ ဤတန္တိကား 'this tradition is a lang line of Yun kings
ယွန်းမြေ 'earth of Yan-s or Yun country' မင်း 'king' ပဝေသဏီ 'ancient or long lineage of kings
(Pā pavēni)
- 59-27 ငှာယီပျက်သုန်၊ ဝိဝဋ်ကုန်လည်း 'despite the end of duration between a world's genesis and its
extinction.
ငှာယီ +ဝိဝဋ် >ဝိဝဋ်ငှာယီ 'duration of time from the beginning to the end of a time period in
which a world lasts (Pā vivatta + thāyi + kappa)
- 59-28 ဂုဏ်သတင်းမဲ့၊ မပြယ်ခဲ့လိမ့် 'will not lose fame and fade out'
- 59-29 ထုံးဖွဲ့စီရင်၊ ရွှေဥကင်ထက်၊ 'will be a tradition on the throne'
- 59-30 မဟာဝင်စောင်၊ ရှည်ယခေါင်တည့် 'in the chronicle of remote past
- 59-31 မပြောင်မရွန်း၊ အမှောင်စွန်းသည်၊ မော်ကွန်းအရေးပုံမှားတည်း '(it is an in-famous and darksome event
in history'

ဤရွှေညွန့်သည်၊ မုတန်မင်္ဂလာ၊ အလင်္ကာကား¹၊
မဟာဝိသယ၊ တိလောကကို၊ ကောသလ္လဉာဏ်၊ အမြင်သန်
၍²၊ နိဗ္ဗာန်သဘင်၊ ရင်အံ့မှူးမှူး၊ စောရွယ်လူး၏³။

ကျေးဇူးတက်တုန်း၊ ဘုန်းထက်ဘုန်းကို⁴၊ နှိုင်းနှိုင်းခြင်း
ငှာ၊ မတန်ရာလျက်⁵၊ ကြမ္မာသူလွန်း၊ ပစ်ချတွန်း၍⁶၊
ယွန်းမင်းတရား၊ အရေးမှားသော်⁷၊ နဂါးနေတည်၊ မျက်ကိုး
မည်နှင့်⁸။

ပြည်ခုနစ်ထပ်၊ စိုးနိမ်ကွပ်သား⁹၊ သပ္ပိဿရ၊
သေသအန္တိ၊ ဗါသုကီကို¹⁰၊ မဟိလတာ၊ သတ္တဝါနှင့်¹¹
၊ မမာနှိုင်းစပ်၊ မခိုင်းအပ်သို့¹²၊ အသဗ္ဗာ (ပွား) ယ၊
ကံကိစ္စကြောင့်¹³။

မလှအရေး၊ ဘေးလည်းမျက်မြင့်¹⁴၊ ရာဇဝင်လည်း၊
သဘင်နန်းလယ်၊ မတင့်တယ်၍¹⁵၊ ထီးနွယ်မကွန်¹⁶၊
နောင်အစွန့်လည်း၊ ဘုန်းညွန့်မကောင်း၊ ဖြစ်ရကြောင်းနှင့်၊
¹⁷၊ အလောင်းမင်းမြတ်၊ တို့မနွှာတ်၏¹⁸။

သကတ်ခြပ်၊ ဂုဏ်ဖြိုးတပ်သား¹⁹၊ အနုပွကမ်း၊
သမုဒ်ဝှမ်းကား²⁰၊ ထောက်လှမ်းမမှီ၊ တိဂမ္ဘိ၊ တိဂမ္ဘိဟု²¹၊
ရုနီမလှိုင်း၊ သဘောတိုင်းဖြင့်²²။

သံပိုင်းညွန့်ဆောင်၊ ရွှေယွန်းပေါင်သည်²³၊ စာစောင်
ကျမ်းလှ-ဒုတိယတည်း²⁴။

This auspicious prosody is about a
mmistake of the Yun ruler, who might have been
urged or spurred on by on excessively evil des-
tiny

This ill -fated kind did an improper thing
in competing with the ever- increasingglory of
the youthful lord who having realized through
his proficiency the three worlds of humans, gods
and brahmā-s was about

to attain enlightenment or Buddhahood.

It was lkike comparing the endless
Vasulce, the king of dragons or serpents ruling
seen nāga-worlds.full of nine prescious stones
with that creature known as earth-warm. Because
of

The con-worthy mather, the out-come
was cen-favouravle and there ensued angers.

The devalopment was uncomely for the
royal histary. It meither promoted the royal
lingeage nor helped the proliferation

of the royal glory in future.

The plentiful qualities of our univessal
ruler and future Buddha together with his nature
and worthiness were too deep is reach the botton
as in an ocan.

With no flatteries and as it is, the record
here was committed to writing on parchment kept
in lacquercoated cavers, as the second part of
theis text.

- 60-1 ဤရွှေညွန့်သည်၊ မုတန်မင်္ဂလာ၊ အလင်္ကာကား 'this much prosody is about the auspicious sense'.
မုတန် is a sense or thought received through tasting, smelling or touching; and it forms one of the three auspicious things obtained by seeing (diths), hearing (suta) and sensing by smell or taste or touch.
- 60-2 မဟာဝိဿယ၊ တိလောကကို၊ ကောသလ္လဉာဏ်၊ အမြင်သန်၍ 'seeing truly through his proficiency the three worlds where the omniscience of the Buddha prevails; မဟာ 'great, magnificent' (Pā. maha) ဝိဿယ 'the infinite number of cosmic systems to which the omniscience of the Buddha extends'. Pāh literature recognizes three 'regions' called khetta-s 'fields', u.e. Jāti-khata 'ten thousand cosmic system, Ānā-kheita 'ten thousand cosmic systems to which Dhamma extends and visaya-khetta, which is the largest of all.
- 60-3 နိဗ္ဗာန်သဘင်၊ ရင်အံ့မူးမူး၊ စောရွယ်လူး၏ 'The noble youth who is about to attain Nibbāna or Buddhahood.
- 60-4 ကျေးဇူးတက်တုန်း၊ ဘုန်းထက်ဘုန်းကို 'the most excellent glory which is still increasing'.
- 60-5 နှိုင်းနှိုင်းခြင်းငှာ၊ မတန်ရာလျက် 'though it is improper to compete or compare.
- 60-6 ကြမ္မာသူ လွန်း၊ ပစ်ချတုန်း၍ 'being pushed off by evil fate which has gone far.
ကြမ္မာ 'fact or evil fate' (skt. karma)
ယူလွန်း means သူလွန် or လွန်သူ So ကြမ္မာသူလွန် or ကြမ္မာလွန်သူ တံ 'someone whose fate has gone so far and so deep'.
- 60-7 ယွန်းမင်းတရား၊ အရေးမှားသော် 'The righteous king of Yun capitak committed to this sein.
- 60-8 နဂါးနေတည်း၊ မျက်ကိုး မည်နှင့် 'the residence of dragons with nine kinds of gems'.
- 60-9 ပြည်ခုနစ်ထပ်၊ စိုးနှိုက်ကွပ်သား 'who rules seven continents or levels of existence'.
- 60-10 သပ္ပိဿရ 'chief or king or lord of snakes or dragons'. (Pā. sappatessora)
သေသအန္တိ 'endless or infinitely long'.
ဗာသုကီ 'name the dragon-king'.
- 60-11 မဟိလတာ၊ သတ္တဝါနှင့် 'worm or earth-worm'.
မဟိလတာ 'Lid. earth + creeper'. (Pā. mahi + latā)
- 60-12 ပမာနှိုင်းစပ်၊ မခိုင်းအပ်သို့၊ 'cannot be compared together'
ပမာ 'example, in stance' (Pā upamā)
- 60-13 အသပ္ပာယ၊ ကံကိစ္စကြောင့် 'duce to this improper and inappropriate action'
အသပ္ပာယ 'not proper, not appropriate' (Pā. a + sappāya)
ကံကိစ္စကြောင့် 'because of (this) act or business'
ကံ 'act action deed' (Pā kamma)

- 60-14 မလှအရေး၊ ဘေးလည်းမျက်မြင်၊ 'the affair is ugly or unfavourable and danger is in sight.'
- 60-15 ရာဇဝင်လည်း၊ ဘသင်နန်းလယ်၊ မတင့်တယ်၍ 'not a Listary worthy of a palace or dynesty.'
- 60-16 ထီးနွယ်မကွန့်၊ 'not praise-worlty for the lineage of dynasty.' ထီးနွယ် 'royal lineage or descent.'
- 60-17 နောင်အခွန့်လည်း၊ ဘုန်းညွန့်မကောင်း၊ ဖြစ်ရကြောင်းနှင့် 'it is not good for the royal glory for a long time in future.
ဘုန်းညွန့် 'the off-short of glory or royal glory.'
နောင်အခွန့်လည်း' for a long time in future.' (Skt. adhuar)
- 60-18 အလောင်းမင်းမြတ်၊ တို့မနွာ၏ 'our sovereign of the cosmos who is the Buddha-embryo.
မနွာတ် is the Burmese derviative from Pà.Mandhatu which is lengdary appellation for any king who is as great and glorious as a universal monarch; Mandhatu is often described as the name of one universal king, the Bodhisat in his former births.
- 60.19 သကတ်ခြပ်၊ ဂုဏ်ပြီးထပ်သား၊ 'the sum=total of his own nature andworthiness.
သကတ် 'one's own nature' (Pà.sakata)
ခြပ် 'property; substance, worthy object (Pà.dabba)
- 60.20 အနုပွကမ်း၊ သမုဒ်ဝှမ်းကား၊ 'the depth of the ocean with gantic banks.'
အနုပွ 'huge, big, gigantic' (Pà.an+appa)
ကမ်း 'bank'
သမုဒ် 'ocean' (Pà.samudda)
- 60.21 ထောက်လှမ်းမမှီ၊ တိဂန္ထိဟု၊ '(it is) extremely deep and can not reach the bottom'.
ထောက်လှမ်း 'stand and reach'
မမှီ 'not able to'
တိဂန္ထိ 'very much or extremely deep.' (Pà.ati+gamblà)
- 60.22 ဂုဋီမလှိုင်း၊ သဘောတိုင်းဖြင့်၊ 'as it is, without overpraising.'
ဂုဋီ 'use of a metaphor or simile' (Pà.ruthe)
- 60.23 သံပိုင်းညွန်းဆောင်၊ ရွှေယွန်းပေါင်သည်၊ '(it is) written as a historical record an a paper-tablet with golden lacquered cover.'
သံပိုင်း (same as သမိုင်း) 'historical record or history. (Pà.sammuti)
ယွန်းပေါင် 'a paper-made or cloth-made writing tablet with lacquered covers.'
- 60.24 စာစောင်ကျမ်းလှ၊ ဒုတိယတည်း။ '(this is) the second portion of the beautiful text'
စာစောင် 'a collection of literature, a text'
ဒုတိယ 'second'. (Pà.dutiya)

အဆင့်အဆင့်၊ မြင့်တက်မြင့်သည်¹၊ မင်းမင်းမှန်ကူ၊
နေတဆူ၏²၊ သူမနှိုင်းဘွ(ဖွ?)ယ်၊ အလှိုင်းကျယ်သား³၊ အံ့ဘွ
(ဖွ?)ယ်ခြီး (ချီး?) သောင်း၊ အောင်ပွဲပေါင်းကို⁴၊ ငြောင်း(ည?)
ငြောင်း (ည?) ငြန်း(ည?) ငြန်း(ည?)၊ မိုးနွယ်အုန်းမျှ⁵၊ ချန်း
ချန်းကြားခြောက်၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လျှင်⁶၊

လုံးပေါက်ခတ်မြတ်၊ နတ်ရွှေစည်ဖြင့်⁷၊ ပတ်လည်
ကျော်ရှိုင်း၊ ဟိန်းလတ်ပြီးသော်⁸၊ ပြည်ကြီးမန္တလေး၊ ဘေးမပုန်
ကန်၊ နန်းနိဗ္ဗာန်ကို⁹၊ ဓိဌာန်ကြံ့ကြံ့၊ အောင်ကိန်းငုံလျက်¹⁰၊
တည်အံ့အားသည်း¹¹၊

ရည်းတော်မူလျက်၊ ပြီးစီးမြောက်၍¹²၊ ထက်
အောက်ကြိုး (ကျိုး?) လျက်၊ သုံးဘဝကို¹³၊ ဘုန်းစက်ဘီး
လှည့်၊ ညီးညီးပြည့်သား¹⁴၊ မင်း၏ကြ(ကျ?)တ်သရေ အထွေ
ထွေကို¹⁵၊ သပြေတမ္ပတ်၊ မြပင်ထွတ်မှ¹⁶၊

ခိုင်ပြတ်လုံးကြီး၊ ရေအသီးကို¹⁷၊ ချွေပြီးလတ်တုံ¹⁸၊
ဝိသကြံလျှင်¹⁹၊ သွန်းပုံလျောင်းလျောင်း၊ ရွှေပန်းတောင်း
ထက်²⁰၊ မင်းကောင်းမန္တာတ်၊ သုံးတော်မြတ်သား²¹၊ ဇော်တ
ရတ်ခဲ၊ မြမျက်ရွဲကို²²၊

ရဲရဲရွှင်ပျ၊ တင်ကာပြသို့²³၊ မုချနိတတ်၊ သဘာဝတ်
ဖြင့်²⁴၊ လည်ညွတ်တောင်ကော၊ စောင်းနှယ်ကြော့သား²⁵၊
တော့မင်္ဂလာ၊ သြဘာကြိုး (ကျိုး?) ထိတ်²⁶၊

ငြောင်းငြောင်း(ညောင်းညောင်း?) ညိတ်(ငြိမ်)မျှ²⁷၊
ကရဝိတ်သံရှင်၊ ဗြဟ္မာယင်သည်²⁸၊ သဘင်သာစွ၊ နန်းပွဲ
တည်း²⁹။

The highly- praise-worthy and widely-
claimed multiplicity of victories of the unexcelled
sun, the king of kings, whose status grew higher
and higher stage after stage, had so far been de-
scribed, in the second section, as striking is

sounding divine drums in a way thunders
were booming noisily and clamorously. After
waiting resolutely and determinedly for an auspi-
cious time and moment, he fulfilled his desire to
found peace ful and Nibban-like Mandalay capi-
tal.

His glory, which was like a glowing wheel
(of a universal ruler) had travelled, above and
below, to three most excellent worlds of humans
gods and brahmā-s.

Just as we-tha- kyane the celestial archi-
tect

would pluck the beautiful and healthy
zambairfruit off its excellent emerald green Eugenia
tree to be presented boldly and happily, on an
elongated gold-basket to noble universal monarch

Mandhat as if it were the most exquisite
gem called joti + rassa or gem of intense lster, in
the same way the multiplicity of the king's grace
or glory (had been declared)

The festive palace ceremony was offici-
ated by a god-brahmā who possesses the sacred,
highly applauded and melodious voice of a ka-ra-
wi- ka bird who naturally and surely has bending
neck and waing curling at the tips, like the shape
of a (Burmese) harp.

- 61-1 အဆင့်အဆင့်၊ မြင့်တက်မြင့်သည်၊ 'higher and higher grades or status'
- 61-2 မင်းမင်းမှန်ကူ၊ နေတဆူ၏။ of a sun, the most exalte king of kings;
- 61-3 သူမနှိုင်းဖွယ်၊ အလှိုင်းကျယ်သား 'multitude or wide so that others cannot make a comparison'
- 61-4 အံ့ဖွယ်ချီးသောင်း၊ အောင်ပွဲပေါင်းကို 'many victories praise-worthy and highly amazing
အံ့ဖွယ် 'wonderful; amazing'
ချီးသောင်း 'parising or extoting warmly'
- 61-5 ညောင်းညောင်း ညှန်းညှန်း၊ မိုးနှယ်အုန်းမျှ 'as if thunders beaming damorously'
ညောင်းညောင်းညှန်းညှန်း (adv) 'clamorously, thunderouely' မိုးနှယ်အုန်း 'booming like rain-thun-
ders'
- 61-6 ချွန်းချွန်းကြားခြောက်၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လျှင်၊ 'emitting loud, explosivenoises to frighten, for the sec-
ond time
- 61-7 လုံးပေါက်ခတ်မြည်၊ နတ်ရွှေစည်ဖြင့်၊ 'with a golden divine drum which resounds when strack.
- 61-8 ပတ်လည်ကျော်ရှိန်း၊ ဟိန်းလတ်ပြီးသော် 'reverberated famously in the surrounding;
ပတ်လည် 'all over the surrounding'
ဟိန်း 'echo, resound, reverberate'
- 61-9 ပြည်ကြီးမန္တလေး၊ ဘေးမပုန်ကန်၊ နန်းနိဗ္ဗာန်ကို၊ 'Mandalay the capital which is like non- rebellious
Nibban
နိဗ္ဗာန် in Pāli Buddhism is the state of totalextinctin of maid andmatter realizable through
Vipassara, and it is often likened, figuratively, to a palace safe from all kinds of danger. so
ဘေးမပုန်ကန် 'non rebellion suggests to a sense of total peace form rounds of birthe
- 61-10 မိဌာန်ကြုံကြုံ၊ အောင်ကိန်းငုံလျက်၊ 'waiting for a victorios or lucky moment resolutely and deter-
minedly
- 61-11 တည်အံ့အားသည်း 'was resolved to build; zealous to build or found (Mandalay)
- 61-12 ရည်းတော်မူလျောက်၊ ပြီးစီးမြောက်၍ 'occonplish (the foundation) as it is desired or intended
ရည်း '(arch) to ain for; to intend
ပြီးစီး 'fincih; accomplish
- 61-13 ထက်အောက်ကျုံးလျက်၊ သုံးဘဝင်ကို 'the three best worlds above and cendreath
ဘဝင် 'best existence' is here used to mean the sensual existence, deva cerperal and form less
existen
- 61-14 အုန်းစက်ဘီးလှည့်၊ ညီးညီးပြည့်သား၊ 'lit fully ablaze the wheel of glory moves round ' i.e the glary
of the king fills and shines (the three worlds)
- 61-15 မင်း၏ ကျက်သရေ၊ အထွေထွေကို 'several kinds of royal grace or glory

ကျက်သရေ 'grace' glory' nobility (Mon kyāk + skt sir)

- 61-16 သပြေတမ္ဘတ်၊ မြပင်ထွတ်မှ၊ 'from the most noble emeral - green eugenia tree
သပြေ 'Eugenia tree' said to have grown with the world on the southern continent
(Pā Jambei)

တမ္ဘတ် (arch) most noble; most excellent

- 61-17 ခိုင်ပြတ်လုံးကြီး ရွှေအသီးကို 'the golden fruit, the big one from the healthy bunch
ခိုင် 'bunch of fruits'
ပြတ် 'be clustered' အသီး 'fruit'

- 61-18 ချွေပြီးလတ်တုံ 'after plucking it off the stem

- 61-19 ဝိသကြိုလျှင် 'name of the celestial architect serioring sakka, the king of goods'
(Pā Visukamma)

- 61-20 သွန်းပုံလျောင်းလျောင်း၊ ရွှေပန်းတောင်းထက် 'on the golden basket cast long in shape
လျောင်းလျောင်း 'ling; elongated; lengthened'
ပန်းတောင်း 'basket; receptacle'

- 61-21 မင်းကောင်းမန္တတိ၊ သုံးတော်မြတ်သား '(the thing which Mandhātū uses admiringly
မန္တတိ 'the name of a universal monarch, the Bodhisat himself (Pā Mondhātu)

- 61-22 ဇော်တရက်ခဲ၊ မြမျက်ရွှေကို 'the exquisite emerald called jotirasa or gem of intense lustre
ဇော်တရက် 'is the poet's our Burmese derivative from Pā Joti + rasa, supposedly owned only
by a universal monarch

- 61-23 ရဲရဲရွှင်ပျ၊ တင်ကာပြသို့ 'like he distolayed (the gem) bravely and happily

- 61-24 မုချနိတတ်၊ သဘာဝတ်ဖြင့် 'surely by its own nature or characteristics
မုချ (adv) surely; without fair
နိတ် 'surely' is poet's own derivative from Pāli niyata fixed certain sure
သဘာဝတ် (same as သဘာဝ) characteristis, nature

- 61-25 လည်ညွတ်တောင်ကျော၊ စောင်းနွယ်ကြောသား၊ 'bending neck and curly wings as camely or a harp
စောင်း 'Burmese harp' ကြော 'camely'

- 61-26 တော့ မင်္ဂလာ၊ ဩဘာကျူထိတ်၊ 'sacred auspicious ness applouded very highly
တော့ မင်္ဂလာ (or မင်္ဂလာတော်) 'royal or sacred propitiousness'

(Pā maigala)

ဩဘာ 'applual , praise (Pā abhā)

- 61-27 ညောင်းညောင်း ငြိမ့်မျှ 'very melodiously' ညောင်းငြိမ့် (same as ငြိမ့်ညောင်း) be melodious

- 61-28 ကရဝိတ်သံရှင်၊ ဗြဟ္မာယင်သည်၊ 'performed by a bramin who possess the melodious voice of a
mythical karaweik bird'

ကရဝိတ် 'a mythical bird believed to possess a musical, melodious voice. (Pā karaveka)
ဗြဟ္မာ 'one of the tree individuals - humons deea-gools and brahmā-gods - in Buddhism, who
is supposed to be better and Superior to other two. ယင် (fr ဆင်ယင်) perform, officiate

61-29 သဘင်သာစွ နန်းပွဲတည်း၊ '(it is) a pleasant and ceremonial palace festival-
သဘင် 'ceremony; festivel' (Pā sabhā)

ဖရက္ကမ၊ ယုဂ်သက္ကဋ္ဌ¹၊

When in 1215 M.E (2397B, 1853 A.D) he succeeded the throne of Amarapura caprtal the heir-loom of his grand fath.

အမရတိုက်၊ ဘေးတော်ရိုက်ကို²၊ သိမ်းပိုက်တော်ဦး၊
ခါနစ်ကြူးက³၊ နတ်မှူးပြဟွာ၊ နှုတ်သြဘာဖြင့်⁴၊
ဇေယျာသံလေး၊ ကြွေးကာခြိမ့်မွန်း၊ ညွန်းလတ်သည်နှင့်⁵၊
သက်ရှည်ယောဂေ၊ တောတောင်မွေ့သည်¹၊

The Brahmā who was the head of gods, referred (to theis fact) verbally in echoing words of praises and vietory.

မောနေ ဈာန်ဝင်၊ ဘိညာဏ်ရှင်တို့⁷၊ သိမြင်တင်ရာ၊
အပ္ပနာဖြင့်⁸၊

(Accordingly) the long-living, fareset-dwelling youis, who practise mard perfecheis and possess (six) supernatural powers, by uirtue of their application of mind on a fixed subject, had made.

ဤခါချိန်းချက်၊ ဤကိန်းလက်၌⁹၊ သိန်းစက်ကောဋီ၊
တိုက်လောက်ကို¹⁰၊ ပရိယတ်မြိုက်၊ စည်ကြီးရိုက်၍¹¹၊ ကျော်
လှိုက်လှိုင်ယုံ၊ နှံ့မည် အာဏာ၊ ဗျာဒိတ်မှာသား¹²၊

The predietion that at such a time and on such a predestied moment he (Min-don Min) would deiseni-nate the Buddha's scriptures, as if striking a drum, and his authority would spread a cross the secular world.

သိခီကုန်းဘောင်၊ ဘုန်းရောင်စွေးစွေး၊ လောင်းမင်း
မြေးလျှင်¹³၊ မန္တလေးမြေခုံ၊ တောင်နေရုံသို့¹⁴၊ ပဒုမ္မာညွန့်၊
စကြာကွန်၍¹⁵၊

Consioting of 100,000 crores of cosmic systems.

The auspicious preordain. ment that the glarious grondon of A-haung-Miu-ta-yar of Thein-kha or kon-baung drgnasty, would (Then) set on a journey to Mandalay mountain which.

လေးကျွန်းမကိုဋီ၊ ပြည်သမိုက်လျက်¹⁶၊ စိုက်အုံကြ
ဌန်း၊ သွေမယွန်းဟု¹⁷၊ ရွှေခွန်းနက်စံ၊ ကြင်းသံလည်း၊ ကြံကြံ
ကျော်ကြား¹⁸၊

was like Mt. Nerce, would definitely establish a palace-capital there calling it the top of four continents was well-known.

ဥာဏ်အားမူ၊ ဘုရားတဆူး¹⁹၊ ကာလညူဖြင့်၊
သယမ္ဘူပေါက်၊ မြောက်၍လည်းကောင်း²⁰၊ မကြံဏင်းကို²¹၊
ဘုန်းပေါင်းညီညို၊ ကြံတော်မိက²²၊

His lanonledge (also) was like that of a Pouddha. Being self-dependent and knowing the right time, the king aspired for Buddha-hood which was un-thinkabke (for mony),

ပီတိယျိုယျိုးရွှင် နှစ်လိုသည်၊ အောင်မျှိုးတခြီး (ချီး)
ဝဲ့ဝဲ့တည်း။

and was fully delighted and elated.

The success and grace (for his aspiration) was highly extolled.

- 62-1 ပရက္ကမ၊ ယုဂ်သက္ကန္တံ 'in 1215 ME (i.e 2397 B.E, 1853 A.D) Here, in describing the Burmese era, the poet uses are of several methods of calculations in pali, called can onical caluclation. According to this particular techrique, one has to use letter of native alphabetical system, rather than figures, whose nmerical values is given in a formula. on the present instance, ပ+ရ+က္က+ မ has the numeral values of 1+2+1+5, consecutively, if one counts them in teir serial order. Sometimes the formula is to start from the end. in a reverse order
ယုဂ်သက္ကန္တံ 'in the age of sakka; i.e era' concerning the word သက္ကရာဇ် 'are' (Pā sakka + rāja 'king Sakka') there are two schools of thought in Burmese. One, believing that the are is invented and introduced by sakka (Thi -gyar in Burmese) cals it သက္ကရာဇ် 'while another prefers to the lengend thta it is first recognized by saka dynasty in northern India and dezignates it သကရာဇ် a Burmese derivative from Pā Saka- rājā. Here, however, the another chooese his own word သက္ကပုဂ် 'Sakka + age' in place of သက္ကရာဇ်'
- 62-2 အမရတိုက်၊ ဘေးတော့ရိုက်ကို 'Amarapira province the heirloom of his grand-father
- 62-3 သိမ်းပိုက်တော်ဦးခါနှစ်ကြူးက 'at the time of early occupation in the post years
သိမ်းပိုက် 'occupy take into posession
ခါနှစ်ကြူး 'in the years which have passed'
- 62-4 နတ်မျိုးဗြဟ္မာ၊ နှုတ်ဩဘာဖြင့်၊ 'the Brahmā, chief of the gods, by means of verbal praises
နှုတ် 'mouth' ဩဘာ 'praise, auspicious speech; i.e verbally. (Pā obhā)
- 62-5 ဇေယျာသံလေး၊ ကြွေးကာခြိမ့်မွန်း၊ ညွန်းလတ်သည်နှင့်၊ 'refers repeatedly but melodiously in a serenr success wishing voice
ဇေယျာ 'victory, success' (Pā jayya)
ကြွေး (fr ဟစ်ကြွေး) 'speak aloud'
ခြိမ့် 'thenderously' မွန်း 'to seing poroises of;
- 62-6 သက်ရှည်ယောဂေ၊ တောတောင်ဓမ္မေသည် 'Long - living medita tors delighting to stay in the forest
ယောဂေ 'one who practices meditation is these made. (Pā yogi)
- 62-7 မောနေဇ္ဈာန်ဝင်၊ ဘိညာဏ်ရှင်တို့ 'those who parctise meditations of muni-hood or moral perfec-
tion and possess the transcendental knowledge
မောနေ 'moral prefection of a Munior sage' is to be attained by a three - flod oustivities physical, verbal andmental (Pā moneyya)
ဘိညာဏ် 'transcendental or supernatural knowledge' and is usually concented as six- flod (chalabimnā) viz. Iddhi (power of levitation) the Heavenly ear, knowing other's thoughts recollecting of one's previous births, knowing other people's rebirths and certainty ofemancipation. (Pā abhi + ññā)
- 62-8 သိမြင်တပ်ရာ၊ အပ္ပနာဖြင့် 'through the application of maid on a fixed knowledge and sight တပ် (fr တပ်မက်) vrave for fixed for sit အပ္ပနာ 'application of maid on a fixed object is one of the practices for a yogi to gain insight.
- 62-9 ဤခါချိန်းချက်၊ ဤကိန်းလက်၌ 'at such a time and at such a predestined event
ကိန်း 'predestined thing' (Skt kenalar)

- 62-10 သိန်းစက်ကောဋိ၊ တိုက်လောကီကို၊ 'the sular world or earthly or world (Pā loka)
- 62-11 ပရိယတ်မြိုက်စည်ကြီးရိုက်၍၊ 'striking the drem of deathless scriptures; i.e dissemination of Buddhist scriptures
ပရိသတ် 'study of Buddhist literature (Pā pariyathi)
မြိုက် 'best, deathless (fr အမြိုက်) (Pā a+ mata)
- 62-12 ကျော်လှိုက်လှိုင်ပျံ၊ နံ့မည်အာဏာ၊ ဗျာဒိတ်မှာသား၊ 'prediction that his power and authority would spread for and wide
ကျော်လှိုက် 'famous; well known
လှိုင်ပျံ 'filled with fragrance
နံ့ (ပ) to spread every where
- 62-13 သိင်္ခီကုန်းဘောင်၊ ဘုန်းရောင်စွေးနွေး၊ လောင်းမင်းမြေးလျှင်၊ 'grand child of A laung min ta yar of Thein Kha or Kon-boung whose glory is shineing bright
သိင်္ခီရ and ကုန်းဘောင် are two of the five epithets of A laung Pha yar's captial the other three being Mok-soe-bo, Yan gyi aung and shew bo. စွေးစွေး (adv) bright
- 62-14 မန္တလေးမြေခုံ၊ တောင်နေရုံသို့၊ 'to Mandalay which is like Mt Neru
နေရုံ (= Neree) is one of mony nomes of Myint-mo or Mt Mere
မန္တလေး မြေခုံ 'the hight place inMandalay. i.e Mandalay mountain
- 62-15 ပဒုကမ္မာညွန့်၊ စကြာကွန်၍ 'Lit the wheel with the lotus flies up: i.e to set on a journey; the usage reserved only for royalty and Buddha on whose soles the wheel and the lotus are said to appear
- 62-16 လေးကျွန်းမကိုဋ်၊ ပြည်သမိုက်လျက် 'designate or name the city as the head- wear of foru conti- nents. လေးကျွန်း 'four contiments surrounding Mt. Meru
မကိုဋ် 'heavily decorated royal head dress which forms one of regalia in Burma
သမိုက် 'to nome; to designate (Pā sanmuti)
- 62-17 စိုက်အံ့ကြွန်း၊ သွေးမယွန်းဟု '(he) will definitely without fail establish his palace of capital
စိုက်အံ့ (fr စိုက်ထူ) 'will establish'
ကြွန်း (arch) palace
- 62-18 ရွှေခွန်းနက်စံ၊ ကြင်းသဲလည်း၊ ကြံကြံကျော်ကြား၊ 'the golden auspicious predition of this event is well- known ခွန်း (fr နှုတ်ခွန်း or မိန့်ခွန်း) speech talk
နက်စံ (pood နက်သန်) auspiciously marked
ကြင်းသဲ (astro) 'pradiction of things to came'
ကြံကြံ (fr ကြံကြံဖန်ဖန်) strangely
- 62-19 ဉာဏ်တော်အားမူ၊ ဘုရားတစ်ဆူ၊ 'his knowledge is like that of a Buddha' ဉာဏ် 'knowledge, wis- dom
(Pā ñāna)
ဘုရားတစ်ဆူ 'one Buddha' ဘုရား 'Buddha (Pā Buddha) တစ်ဆူ 'one ...' (part) affixed to serve

as a classifier for inages etc

- 62-20 ကာလညာဖြင့်၊ သယမ္ပပေါက်၊ မြောက်၍လည်းကောင်း၊ 'knowing the proper time, and becoming self-dependent' ကာလညာ 'known the time' (Pā kāla + ññú)
သယမ္ပ 'becoming of its own accord or self dependent'

(Pā syam + bhú)

- 62-21 မကြံကောင်းကို 'what is un thinkable

- 62-22 ဘုန်းပေါင်းညီညွတ်ကြတော်မိက 'when powers increase and he this ko of it.

- 62-23 ပီတိပျို့ပျို့၊ ရွှင်နှစ်လို့သည် 'elation or delight grow high and be very much delighted
ပီတိ 'elation; delight (Pā piti)

- 62-24 အောင်မျိုးတချီး ဝဲ့ဝဲ့တည်း၊ 'success and splendour is extolled'
မျိုး (same as ကျက်သရေ) glory; grace; splendour'
ချီးဝဲ့ (or ဝဲ့ချီး) acclaim or extol

ဓမ္မဿရ၊ မုနိန္ဒလျှင်¹၊ ဝေနေယျအား²၊ မြိုက်စီးပွား
ဖြင့်³၊ ဘ (ဖ^၇) ဝါးစက်ကွန်၊ တိုက်အဝန်းကို⁴၊

White the Master of Dhanma and the lord
of sages or Arahats, the Buddha, was wandering
in the universe, after seerveying it to find eligible
beings who should be delivered

ဖြန့်၍ရှုကြည့်၊ ချွတ်အံ့လှည့်သော်⁵၊ ဤသည်အပ
ရန်၊ ဤရ(င်း)ဌာန်တက်¹⁶၊

He halted on the summit of emerald-col-
ored Mandalay mountain in Aparamta country,

မြေကြန်သာလွန်း၊ တုဖက်ကျန်းသား⁷၊ မန္တလေး
ထိပ်၊ မြရောင်ရိပ်ကို⁸၊ ပြန့်စိမသင်၊ ရွှေဉာဏ်မြင်၍⁹၊
ချာနင်ရထား၊ စကြာနားသော်¹⁰၊

Where the earth was blessed matchlessly
with propitioences characterishices and with no sign
of feriarcty. There He was honoured in great rev-
erence with objects or items of offerings by 10,000

ကြီးမားတေဇ၊ နေနှယ်ပသည်¹¹၊ ယက္ခတသောင်း၊
ဘီလူးပေါင်းတို့¹²၊ ဝပ်ညောင်းကျိုးနွံ၊ ဝတ္ထုကံဖြင့်¹³၊
ခြံရံများစွာ၊ ပူဇော်ရာဝယ်¹⁴၊

powerful ogres whose glory shone as
bright as the seen. Among those presant (on the
occasion),

ဝိလသ(သိ)နီ၊ အင်ညီပျိုမျစ်၊ ပြေနှုမျစ်သို့¹⁵၊
ကြင်ချစ်စဘွဲ့ (ဖွဲ့)၊ နွဲ့ရရွဲ့တည့်¹⁶၊ ဆဲ့ခြောက်နှစ်ဝင်၊
ငါးကြိမ်အင်နှင့်¹⁷၊

there was a charnsing greacful delicate and
lovely goodess named Candamukhi. who. like a
tender, robust bomboo-shoot, was about 16 years
of age and endoroned with five- fold character-

ရွှေစင်ရုပ်ဟန်¹⁸၊ မာန်မလွန်သည်၊ စန္ဒမုက္ခိ(ခို)၊
နတ်နာရီလျှင်¹⁹၊ ပါရမီခံ၊ သံ(သန်)လတ်သောအား²⁰၊
မြတ်ဘုရားကို²¹၊ ပတ္တမြားစက်ဝန်း၊ ငွေယုန်နန်းသို့²²၊

istic of a feminine beauty parallel to a
golden image

By virture of her maturity in the perfec-
tion of principal virtues, she cut off her large
andsmooth breasts

ရွန်းရွန်းထွားမွတ်၊ ရင်သားမြတ်ကို²³၊ ကြည်ညွတ်
ဆုယူ၊ ချွေ(ခြံ?) ၍ လှူသော်²⁴၊ ဘုန်းလူမြတ်စွာ၊ မမြစ်ထား²⁵၊
သာသနာအရှည်၊ နောင်ထွန်းမည်ကို²⁶၊

which were as round and full as the moon
the circle ofrubies and offered it (to the Buddha)
most respectfully.

The Blessed One did not prohibit.

ရည်ရွယ်မျှော်တင်း၊ ဗျာဒိတ်နှင်းသည်²⁷၊ တောင်
မင်းမြိုင်တင်တည်း²⁸။

Seeing that the Buddhist religion (Bud-
dha Sāsana) would shine out in long future, the
Buddha made this prophecy.

The Mandalay mount air was a lump of
solid enerald

- 63-1 ဓမ္မိဿရ၊ မုနိန္ဒလျှင် 'the lord of Dhamma and the king of Saimts; i.e buddha
ဓမ္မိဿရ 'lord or chief of Dhanma or doctines (Pā dhamma+ issara)
မုနိန္ဒ 'lord or king of Murins or saints or sages (Pā muni+ inda)
- 63-2 ဝေနေယျအာ: 'beings eligible for Nibbon or those accessible to instructions
ဝေနေယျ 'beings to be instructed for emoncpation (Pā veneyya)
- 63-3 မြိုက်စီးပွားဖြင့် 'for the sake of deathless-ness' မြိုက် 'deathlessness (Skt. amṛta, Pā amata)
စီးပွား: 'sake, benefit'
- 63-4 ဖဝါးစက်ကွန်၊ တိုက်အဝှန်းကို 'Lit the sole marked with the wheel travel throught the world system
i.e travel through out the cosmic world
ဖဝါးစက် 'sole (of the Buddha) with the wheel'
- 63-5 ဖြန့်၍ရှုကြည့်၊ ချွတ်အံ့လှည့်သော် 'while travelling around to deliver beings after sureeying (the
wrold)
Among the 30 general partices of the Buddha (Buddha - dhammotā) one is that He sureverys
the world every night and morning to find some body or bodies to teach for deliverance
- 63-6 ဤသည်အပရန် ဤရပ်ဌာန်ထက် 'at this place on this aparanta land
အပရန် (fr Pā Aparnta) is generally used to refer to places or regions west of Aye- yar- wa- di
river, because the word itsalf means' west in pati. The Burmes historians often call the re-
gions on the east of Aye yar wa di. tam ba di pa the original name of sire lankā. But here
through Mandalay is on the easten bank of the river the paet refers to it as Aparanta.
ဌာန် 'place, region. (Pā - thāna)
- 63-7 မြေကြန်သာလွန်း၊ တုဖက်ကျွန်းသား၊ 'the land blessed with un excelled drespicious characteristics
မြေကြန် 'the characteristris or sings of land'
တုဖက် 'rival , match' ကျွန်း: 'ceare; end
- 63-8 မန္တလေးထိပ်၊ မြရောင်ရိပ်ကို 'the top or summit of Mandalay mountain which shines emerald
green' မြရောင်ရိပ် 'shadow of emeraldcdor
- 63-9 ပြန့်နီမတင်၊ ရွှေဉာဏ်မြင်၍ 'saw in this golden knowledge that there was nothing infericer or
worst'
ပြန့်နီ (astor) 'infericor or law or worst'
မတင် 'not appearing, not odvious
- 63-10 ဈာန်ရထား၊ စကြာနားသော်၊ 'Lit the chariot which is part of meditation and the wheel stops. i.e
the stopped there ဈာန်နင်းရထား: 'chariot that is part of jhāna is here useal because Buddha and
his
- 63-11 ကြီးမားတေဇ နေနှယ်ပသည် 'with great powers as bright as the seen
တေဇ 'power, glory' (Pā teja)
နေနှယ် 'like the seen'
ပ (fr ထွန်းပ) shine, be bright

- 63-12 ယက္ခတသောင်း၊ ဘီလူးပေါင်းတို့ 10,000 ogres'
ယက္ခ'ogre; a demon (Pā - yakkha)
တသောင်း '10,000' ဘီလူး 'ogre'
- 63-13 ဝပ်ညောင်းကျိုးနွံ ဝတ္ထုကံဖြင့်၊ 'reverently and submissively with objects for offering
ဝတ္ထုကံ 'objects or things meant for offering (Pā - valthu+ kamma)
- 63-14 ခြံရံများစွာ၊ ပူဇော်ရာဝယ်၊ 'while worshipping along with many escorts
ခြံရံ 'escorts, followers
ပူဇော် 'pay respect to; worship (Pā pājā)
- 63-15 ဝိလာသိနီ၊ အင်ညီပျိုမျှစ်၊ မြေနုမျှစ်သို့ 'charming and youthful (lady) endowed with graceful character
istris like a new, tender bombo-shoot
ဝိလာသိနီ 'charming, splendid, shining, (Pā vilāsini)
အင် (fr ကြန်အင်) characteristics or signs
မြေနုမျှစ် 'tender and well-proportionate bombo-shoot' In burmese poetry as well as in prose
a new and tender bamboo-shoot is used as a simile for youthfulness freshness and robust health
- 63-16 ကြင်ချစ်စဖွဲ့၊ နွဲ့ရရွဲ့တည်၊ swaying pliantly and very lovely
ကြင်ချစ် 'to be kind love admiringly
နွဲ့ရရွဲ့ 'pliant and lovely
- 63-17 ဆဲ့ခြောက်နှစ်ဝင်၊ ငါးကြင်အင်နှင့် 'sixteen years of age and blessed with five-fold charming characteristic
ငါးကြင်အင် is the name of five signs of a feminine beauty excellence of hair
boness or structure skin or compl
- 63-18 ရွှေစင်ရုပ်ဟန် 'like a golden image'
- 63-19 မာန်မလွန်သည်၊ စန္ဒမုခီ၊ နတ်နာရီလျှင်၊ 'gentle godless by the name of canda mukhi
မာန်မလွန် (Lit pride not exceeding or not more than the bounday) gentle make
စန္ဒမုခီ 'having the face like a moon or one with a round, moon-like face; Here the were is
used as the personal name of the goddess
နတ် + နာရီ 'god + lady ' i.e goddess'
နာရီ lady woman. (Pā nāri)
- 63-20 ပါရမီခံ၊ သန်လတ်သောအား 'the maturity has been attained in the perfection of virturs
ပါရမီ 'acquired virtue; principal virtues of a Bodhisat (Pā - pāraṇi)
သန် (fr ရင့်သန်) nature, fully ripe
- 63-21 မြတ်ဘုရားကို 'to the exalted Buddha
- 63-22 ပတ္တမြားစက်ဝန်း၊ ငွေယုန်နန်းသို့၊ 'Like a circle of rubies or the silver surface of the rabbits' place
or moon; The burmese believe that the moon is the abode of the rabbit the prodhisat the
image being impressed an moon-surface by sakka

63-23 ရွန်းရွန်းသွားမွတ်၊ရင်သားမြတ်ကို 'the shining large and smooth breast

63-24 ကြည်ညွတ်ဆုယူ၊ ခြွေ၍လှူသော် 'pluck (it) off, offer (it) respectively making prayers (for it)
ဆုယူ (same as ဆုတောင်း) pray for a wish

ခြွေ 'pick sth off pluck (a fruit)

လှူ offer to give in alms

According the Mandalay llegend, this ogress was later born as king Min-don who supported the Buddha- sāsana is several ways including the fifth Buddhist council

63-25 ဘုန်းလူမြတ်စွာ၊ မမြတ်ထားဘဲ၊ 'the Bddha the increasing growing glory did not forbid
မြတ်တာ (arch) prohibit forbid

63-26 သာသနာအရှည်၊ နောင်ထွန်းမည်ကို 'Buddhist relign would shine out in future or long times to
came'

63-27 ရည်ရွယ်မျှော်တင်း၊ ဗျာဒိတ်နှင်းသည်၊ (Buddha) gave the prediction, looking long into the futue or
expecting

63-28 တောင်မင်းမြစိုင် တခဲတည်း။ 'The Mandalay mountain was a solid lump of emeralds

ပစ္ဆာသမဏ်၊ ညီအာနန္ဒ¹ကို၊ ဘုန်းသန်ဘဝန်၊
ရွှေလက်ညွှန်၍²၊ နောင်ဘ(ဖ?) န် နာဂတ်၊ ဤအရပ်၌၊

နတ်ကလျာမယ်၊ ဤသူငယ်ကား⁴၊ ကြီးကျယ်ခန်းဝါ၊
ဤမြေချာထက်⁵၊ ရတနာပုံ၊ နေရုံနှိုင်းတု၊ ပြည်ကြီးပြု၍⁶၊

ကိန်းစုသာသနာ၊ သင်္ချာခန့်တွက်၊ ငါးထောင်ဝက်၌⁷၊
မြေမျက်နှာလုံး၊ ကျုံးအံ့သကား⁸၊ တို့မင်းဖျား⁹လျှင်၊ တရား
စည်ကြီး မတီးလတ်မီ¹⁰၊

ယောဂီဖြစ်ပြည်၊ အနှိုင်းရှည်ဖြင့်¹¹၊ ငါ၏ သာသနာ၊
လေးရာညွန့်ဖူး၊ နှစ်ထောင်ဦးဝယ်¹²၊ ယစ်မူးပြ(ပျ?)က်ပြယ်၊
သူရာငယ်ကို၊ တွန်းပယ်သောအား¹³၊ နေရုံဖျားထက်၊ သိကြား
ဘုန်းစည်၊ နန်းဦးတည်သို့¹⁴၊

ရွှေပြည်သာခေါင်၊ ရန်မျိုးအောင်သည်¹⁵၊
ကုန်းဘောင်အာဒိ၊ ဝရာဘိ¹⁶ဟု၊ သာကီသနင်း၊ အလောင်း
မင်း၏¹⁷၊ မြစ်ရင်းတော်မြတ်¹⁸၊ လောကဓာတ်ကို၊ ဆုံးဖြတ်
လက်ကိုင်း၊ ဘ(ဖ?)န့်ဆင်းနိုင်၍¹⁹၊

ယှဉ်ပြိုင်တွေတွေ၊ ခုနစ်ခွေတည်²⁰၊ ရေသိန္နုမြစ်၊
မြေတခေတ်ကို²¹၊ ညာရစ်စက်ခုံ၊ မြင့်မိုရ်သည်²²၊ ရန်ပုံဖြူ
ခွင်း၊ ခြင်္သေ့မင်း²³လျှင်၊ နန်းခင်းလက်မွန်၊ တည်လိမ့်ညွန့်
သည်²⁴၊ ရွှေဉာဏ်ကွန်ရွက် ဖြန့်ကြတည်း²⁵။

Painting out to this attendant disciple,
Brother Ānandā, the Blessed One made this
prophecy

'In times to come on this mountain top
this young goddess will build a great capital called
Ya-da-nar-bon which will be as grand and
magnificent as Mt. Meru

When the Buddhist are came to 2500
years, our excellent king will come into existence,
as if reclining the entire surface of the globe with a
large assemblage

of Yogi- s or religious meditators, before
his enlightenment.

When the Buddhist are turns 2400 years,
jeist as Tha-gyar- min founded his capital
(Tāvatinisa) on the top of Mt meru after pushing
off the alcoholic, immoral and

insignificant Asuras the glorious great-
grandson of A l aung-min of sakya lineage, who
was the first and most excellent king of victarious
and properous Kon-baung dynasty will be able to
create and contral the world system containg seven
rivers which will circummumbulate Mt.

Meru"

In this way it was predicted that the
enemycrushing lion-king will found the first pal-
ace here. The Buddha (thus) east the net of this
knowledge.

- 64-1 မစ္ဆာမမဏိ၊ ညီအာနန္ဒကို 'the attendant monk the brother Ānanda
 ဝတ္ထသမဏိ 'Lit the follower monk; i.e attendant monk
 ညီအာနန္ဒ 'Brother Ānanda' refers to Ānanda, His cousin brother, who was eventually conferred upon with five highest ranks in five respects erudition, good behaviour, retentive memory, resoluteness and personal attention. He attended on the Buddha for 25 years until the Mahāparinibbāna
- 64-2 ဘုန်းသန်ဘဝန်၊ ရွှေလက်ညွှန်၍ 'the Blessed one pointed his fore-finger
 ဘုန်းသန် 'strong or steadfast glory'
 ဘဝန် 'Blessed one' (Pā Bhagavant)
- 64-3 နောင်ဖန်နာဂတ်၊ ဤတောင်မြတ်၌၊ 'in times to come at this noble mountain
 နောင် 'future time'
 နာဂတ် 'future'
- 64-4 နတ်ကလျာမယ်၊ ဤသူငယ်ကား 'this young girl who is now a beautiful goddess'
 ကလျာ 'good, fair, beautiful' (Pā kalyāṇa)
 သူငယ် 'boy, a young male' Here the poet uses the word သူငယ် 'in the sense of young or youth' irrespective of sex.
- 64-5 ကြီးကျယ်ခန်းဝါ၊ ဤမြေချာထက်၊ 'a grand, magnificent abode or dwelling place'
 ကြီးကျယ် 'grand' ခန်းဝါ (arch) dwelling place' မြေချာ 'central earth'
- 64-6 ရတနာပုံ၊ နေရုံနိုင်တု၊ ပြည်ကြီးပြု၍ 'build a large country called Ratanāpura which was like Mt. Neru
 နေရုံ (Same as Meru) Mt Neru
 ရတနာပုံ 'a land of precious stones or a land of loveliness' (Pā. Ratana+pura)
- 64-7 ကိန်းစုသာသနာ၊ သင်္ချာခန့်တွက်၊ ငါးထောင်ဝက်၌၊ 'at half of figure 5000 concerning the calculation of Sāsana or Buddha's order. i.e 2500 years of Sāsanaera; That the Buddha's Sāsana or Buddhist Order will stay for 5000 years only and that the latter half of that number (i.e 2500 years) have been entrusted to Sakka, the king of gods, is just of folk belief based on very late and doubtful Pāli writings. This statement is nowhere to be found in earlier and authentic scriptures in Pāli.
- 64-8 မြေမျက်နှာလုံး၊ ကျိုးအံ့သကား၊ 'would gather collectively almost the entire surface of the globe'
- 64-9 တို့မင်းဖျားလျှင် 'our most excellent king;
- 64-10 တရားစည်ကြီး၊ မတီးလတ်မီ 'before beating the drum of Dhamma or doctrine: i.e before attainment of his Buddha-hood
- 64-11 ယောဂီဖြိုးပြည့်၊ အနှိုင်းရှည်ဖြင့်၊ 'with a large number of Yogi-s or people who practise meditation.
 ယောဂီ 'one who practises Yoga or meditation. (Pā yogin)
 အနှိုင်းရှည် 'many or much in comparison

- 64-12 ငါ၏သာသနာ၊ လေးရာညွန့်ဖူး၊ နှစ်တောင်ဦးဝယ် 'when my religion was 2400 years'
လေးရာ '400' နှစ်ထောင် '2000'
- 64-13 ယစ်မူးပျက်ပြယ်၊ သူရာငယ်လို့၊ တွန်းပယ်သောအား၊ 'by pushing and removing insignant Asurās who are both intoxicant and immoral
ယစ်မူး 'drunken with intoxicants'
ပျက်ပြယ် 'marally destroyed'
- 64-14 နေရုံဖျားထက်၊ သိကြားဘုန်းစည်၊ နန်းဦးထည့်သို့ 'Like Sakka or Tha-gyar-min built his palace on the top of Mt Neru Māgha the lad, when he became Tha-gyar-min, king of gods, was said to establish his Tā-va timisa at the summit of Mt. Meue
- 64-15 ရွှေပြည်သာခေါင်၊ ရန်မျိုးအောင်သည် 'the excellent golden land which defeats all stangers or enemies, or the victarious and offluent capital
- 64-16 ကုန်းဘောင်အာဒိ၊ ဝရာဘိဟု၊ 'the first founder of Kon- baung (dynasty) and the most excellent or noblest one' ကုန်းဘောင် 'name of dynasty'
အာဒိ 'beginning' first and faremost' (Pā- ādoa)
ဝရာဘိ 'noblest; more excellent
- 64-17 သာကီသနင်း၊ အလောင်းမင်း၏ 'of A- Laung-Min, the ruler of Sākian descent
သာကီ 'of Sākian descent or lineage'
သနင်း (arch) 'king; ruler'
- 64-18 မြစ်ရင်းတော်မြတ်၊ 'noble, blood great- grand - son'
Main-don was the great- grandson of Alaung - Min'
- 64-19 လောကတတ်ကို၊ ဆုံးဖြတ်လက်ကိုင်၊ ဖန်ဆင်းနိုင်၍ 'able to decide, create and control the world-system'
လောကဓာတ် 'world- system' (Pā. Loka + dhāts)
- 64-20 ယှဉ်ပြိုင်ထွေထွေ၊ ခုနစ်ခွေတည်၊ 'seven (rivers) flowing paralled or side by side
- 64-21 ရေသိန္နုမြစ်၊ မြေတခေတ်ကို 'field of earth having (seven) rivers'
သိန္နု 'Burmese name of Indus river in India a river' ခေတ် 'field; period' (Pā khetta)
- 64-22 ညာရစ်စက်ခုံ၊ မြင့်မိုမ့်သည့်၊ '(rivers) circummumbulate Mt Meru
- 64-23 ရန်ပုံဖြိုခွင်း၊ ခြသော်မင်း၊ 'Lion-king who crushes a number of enemies' ခြသော်မင်း 'Lion-king is used as a figurative meaning for King-min-don wha was born as Tuesday, a Lion day.
- 64-24 နန်းခင်းလက်မွန်၊ တည်လိမ့်ညွန့်သည်၊ 'points out that (he) will build the first palace'
- 64-25 ရွှေဉာဏ်ကွန်ရွက်ဖြန့်ကြဲတည်း ' (Buddha) cost the net of his golden knowledge. i.e Buddha taught all.

သာသနာမွန်၊ အညာဆန်သား¹၊ ကျမ်းဂန်အတိတ်၊
သိုက်ဗျာဒိတ်ကို²၊ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ စက်နယ်ရှည်၊ ဘဝသခင်၊
တို့ရှင်ပင်၏³။

အသင်္ခါရိုက်၊ ရွှေဉာဏ်စိတ်ဖြင့်⁴၊ သိင်္ဂနိတ်ကြတ်ဖုံး၊
အပ်၍ချုံးသော်⁵၊ ကိုးလုံးအကွရာ၊ နန်းစဉ်လာဖြင့်⁶၊

သာသနာစက်၊ ဘူမိနက်ကား⁷၊ ရွှေသန်လျက်စွန်း၊
ဘုံကြွန်း⁸မှ၊ မန္တလေးညွန့်၊ ညာသို့ကွန်၍⁹၊ အဝှန်အဝါ¹⁰၊
နှစ်ထောင်သာသည်၊ လေးရာစွန်းကယ်၊ ထွန်းဆဲဝယ်၌¹¹၊

ဘုန်းကြွယ်ဘုရား၊ လောင်းမင်းဖျား¹²အား၊ သိကြား
လိုသိ၊ နိုးဆော်ညို၍¹³၊ ပတိသဟံ၊ လောင်သောင်းရွှေရံနှင့်¹⁴၊
အလျှံထိုးထိတ်၊ မိုးလုံးညိတ်သည်¹⁵၊ ဟာရိတ်ဘုန်းလူ၊
သနင်္ဂ¹⁶တိုး၊

ကြည်ဖြူသဒ္ဓါ၊ ဤအခါကား¹⁷၊ စကြာမောင်းနှင့်၊
ဘုန်းပေါင်းရှင်¹⁸၏၊ လိုအင်တော်မြတ်၊ ပြည့်သတတ်ဟု¹⁹၊
ဣဒ္ဓိပဒ်ဟုန်၊ ဗြဟ္မာဂုဏ်ဖြင့်²⁰၊ သုန်သုန်လွမ်းမိုး၊ ပြည်လုံး
နှိုး²¹၍၊ ညွတ်ကျိုးရိုသေ၊ တောင်းပန်စေသော်²²၊

ပရမေထွတ်ချာ၊ လောကနာကား²³၊ ကေသရာခံ၊
ပလ္လင်ပျံထက်²⁴၊ ထီးရံရှစ်သောင်း၊ ဘုရင်ပေါင်း²⁵တို့၊ ဦးခေါင်း
ညွတ်ခွေ၊ ဗိုလ်ထုဗွေဝယ်²⁶၊ ရွှေကုမုဒ်ကြား၊ နှုတ်ပျူငှာဖြင့်²⁷၊

ရတနာပုံ၊ မြေခုံရန်လွတ်၊ ပြည်တော်မြတ်ကို²⁸၊ ခုနစ်
ပတ်ခွေ၊ တောင်ရံရွှေနှင့်²⁹၊ ရွှေတည်းညီး၊ နေရုထီးလျှင်၊
အပြီးစိုက်ဆောက်၊ ဤဝယ်ရောက်သို့³⁰၊ လုံလောက်ခိုင်ခံ့၊
ငါတည်အံ့ဟု³¹၊ တုံတုံမြွက်သံ၊ ဘဝင်လျှံသည်၊ မိုးယံတငြိမ့်
နှံ့နှံ့တည်း³²။

The prediction in the texts that the noble Buddha's religion or Sāsana would go up-country became known to the un-exhortative knowledge of our lord of life

Who, being born as the best (of men) with three-fold qualities, possess the authority as sharpe as a (cutting) wepan, as if the golden casket was closed with a golden cover. According to the royal

tradition, it was recerded in nine letters that the Buddha's Dispensation would go up-strean from the palace at the spit to Mandalay, the lucky land for it.

When the splendid Buddhist are came to

2400 years, the sakka, knowing this fact and agreeing with the Brohmin chiefs, sahampati with a following of 10,000 attendant- Brahmā-s and Haritā and Sanaikumāra whose

glowings filled the slay all believed that it was the period when the desires of the very powerful lord of the wheel-treasure would be fulfilled, Then through the supra-normal powers bared in the

well-springs of the psychic powers, they awokes the entire kingdom to worship and request (for the concent of) the lord. The most exalted clief of the world, while sitting on the thrane supported by lions in 80,000 attendant kings drooping the

heads, made this address with his lotus-fragrant mouth, saying. 'I will build this excellent capital ya-da-nar-bun, on this enemyfree raised ground, surrounded by 7 mountiaon ranges as if the gold-shining MtMeru were removed here. This serence words went up sweetly and melodious to the top of the sky.

- 65-1 သာသနာမွန်၊ အညာဆန်သား၊ 'noble religion will go up-country
သာသနာ 'Buddha's religion' (Pā- sāsanā)
- 65-2 ကျမ်းဂန်အတိတ်၊ သိုက်ဗျာဒိတ်ကို 'predictive legends and prophecies in the texts
ကျမ်းဂန် 'text, book' (Myan-kyan + Pā gantha)
အတိတ် 'onen; prediction' sign
သိုက် 'prophecy; oracle ဗျာဒိတ် 'preordainment (Pā byādita)
- 65-3 တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ စက်နယ်ရှသည်၊ ဘဝသခင်၊ တို့ရှင်ပင်၏ '(that) which is as sharp as a wesapon belong-
ing to our lord of life who is the best blasses with three-fold intues
တိဟိတ် 'three virtues of the best men' viz absence of greed (alobha) absence of anger
(adosa) and absence of ingrance (a moha) (Pā ti + betuka)
ဥက္ကဋ္ဌ 'best, most excellent' (Pā ukkattha)
စက် 'weapon, a autting machine (Pā - cakka)
- 65-4 အသင်္ခါရိက်၊ ရွှေဉာဏ်စိတ်ဖြင့် 'through his golden un-exhortative knowledge
အသင်္ခါရိက် 'un- urging; un-exhorative (pā a + sainkhārika)
- 65-5 သိင်္ဂနိက်ကြုတ်ဖုံး၊ အုပ်၍ချုံးသော်၊ 'when closed the golden casket with its cover
သိင်္ဂနိက် 'a kind of quality-gold (Pā siga + nikkha)
ကြုတ် 'a casket'
ချုံး 'abidge ' put into a summery'
- 65-6 ကိုးလုံးအက္ခရာ၊ နန်းစဉ်လာဖြင့် 'on nine letters according to the royal tradition.
- 65-7 သာသနာစက်၊ ဘူမိနက်ကား 'the auspicious ground for Buddha- sāsanā
သာသနာစက် 'Lit the circle of sāsanā (Pā sāsanā)
ဘူမိနက် 'auspicious orpropetious ground (Skt bhimi + laksna)
- 65-8 ရွှေသံလျက်စွန်း၊ ဘုံကြွင်းမှ၊ 'from the palace at golden spit'
သံလျက်စွန်း 'Lit a section of land shaped as a four- edged sworld of a king
ကြွင်း (arch) 'magnificent mansion; palace
- 65-9 မန္တလေးညွန့်၊ ညာသို့ကွန်၍ 'go upcountry to excellent Mandalay'
မန္တလေးညွန့်၊ 'Lit Mandalay, the shoot (of all places)
ညာ (fr အညာ) ' up- stream; up-country
- 65-10 အဝုဉ်အဝါ '(year or era) of sulendour
- 65-11 နှစ်ထောင်သာသည်၊ လေးရာစွန်းကယ်၊ ထွန်းဆဲဝယ်၌ 'in the (Buddhist era) of 2400
နှစ်ထောင် '2000' လေးရာ '400'
စွန်းကယ် 'which exceeds'
- 65-12 ဘုန်းကြွယ်ဘုရား၊ လောင်းမင်းဖျားအား 'the glorious king who is the most splendid Buddha-em-
bryo

လောင်းမင်း: 'the king who is Buddha- in future

- 65-13 သိကြားလိုသိ၊ နှိုးဆော်ညွှန်၍ 'knowing the wish (of the king) Tha- gyar min urges and co-ordinates'
သိကြား 'Burmese name for Sakka, king of gods'
နှိုးဆော် 'urge; remind' ညွှန် 'co-ordinate'
- 65-14 ပတိသဟံ၊ သောင်းရွှေရံနှင့် 'Sahampati Brahmā with a retinue of 10,000 Brahmā-s
ပတိသဟံ refers to Sahampati, one of the great brahmās who adore and revere Buddha'
- 65-15 အလှံထိုးထိတ်၊ မိုးလုံးညိတ်သည် '(whose flames rise up and fill the entire sky'
- 65-16 ဟာရိတ်ဘုန်းလူ၊ သနက္ကံတို့ 'splendid Hārita, the Brahmā chief and Sanaikumāra, the great Brahmā.
ဟာရိတ် 'one of great Brahmās with 100,000 reti. (Pā Hārita)
- 65-17 ကြည်ဖြူသဒ္ဓါ၊ ဤအခါကား၊ 'this time which is generous and well-wishing'
သဒ္ဓါ 'generous; loving' (Pā . saddhā)
- 65-18 စကြာမောင်းနှင့်၊ ဘုန်းပေါင်းရှင်၏ 'of the multi- glorious lord who travels with cakka-treasure
စကြာ 'treasure of a universal king a wheel which can carry him everywhere he wishes
- 65-19 လိုအင်တော်မြတ်၊ ပြည့်သတတ်ဟု၊ 'noble wishes will be fulfilled' ပြည့် 'fulfill or fill'
- 65-20 ဣဒ္ဓိပါဒ်ဟုန်၊ ဗြဟ္မာဂုဏ်ဖြင့်၊ 'by virtue of the power of a Brahmā, the quality of iddhi or power
ဣဒ္ဓိပါဒ် 'well- springs of power' (Pā iddhi +pāda)
- 65-21 သုန်သုန်လွှမ်းမိုး၊ ပြည်လုံးနှီး၍ 'awakening the whole kingdom by over-powering it'
သုန်သုန် (adv) briskly
- 65-22 ညွတ်ကျိုးရိသေ၊ တောင်းပန်စေသော်၊ 'when asked to request (him) submissively and respectfully
ညွတ်ကျိုး 'be submissively be humble
- 65-23 ပရမေထွတ်ချာ၊ လောကနာကား၊ 'the excellence and top of the lords of the world
ပရမေ 'excellence, the best' (Pā -parama)
ထွတ်ချာ 'top, excellence
လောကနာ 'lord of the world (Pā-Loka + nātha)
- 65-24 ကေသရာဓံ၊ ပလ္လင်ပျံထက်၊ 'on the high throne supported by lions'
ကေသရာ Lit king of manes; lion' (Pā- kesa + rājā)
ပလ္လင်ပျံ 'the flying throne or high throne?
- 65-25 ထီးရံရှစ်သောင်း၊ ဘုရင်ပေါင်းတို့ 'all 80,000 attendant kings
ထီးရံ 'attendant' ရှစ်သောင်း: '80,000
- 65-26 ဦးခေါင်ညွတ်ခွေ၊ ဗိုလ်ထုဗွေဝယ်၊ 'in the middle of men dropping heads . i.e in the centre of (kings)
who are sitting with their heads down'

- 65-27 ရွှေကုမုဒ်ကြာ၊ နှုတ်ယူငှာဖြင့်၊ 'with cordial words form his lotus- like mouth' ယူငှာ 'warm; cordial ရွှေကုမုဒ်ကြာ 'golden lotus - flower; Mouth is often compared to a fragrantitous.
- 65-28 ရတနာပုံ၊ မြေခုံရန်လွတ်၊ ပြည်တော်မြတ်ကို၊ 'the magnificent country Ya-da-nar- bon which is free from danger
- 65-29 ခုနစ်ပတ်ခွေ၊ တောင်ရဲရွှေနှင့် 'with seven attendant mountaious
ခုနစ် 'seven' ရဲရွှေ 'attendant
- 65-30 ရွှေတည်းညီး၊ နေရာထီးလျှင်၊ အပြီးစိုက်ဆောက်၊ ဤဝယ်ရောက်သို့၊ 'just as the gold- brought umbrella- like Nerue were removed here' ရွှေတည်းညီး 'bright or shining with gold.နေရုထီး 'Mt Meru which is towering like a parasol
- 65-31 လုံလောက်ခိုင်ခံ့၊ ငါတည်အံ့ဟု 'that " I will build (the city) sufficiently and firmly'
- 65-32 တုံတုံမြွက်သံ၊ ဘဝင်လျှံသည်၊ မိုးယံတငြိမ့် နွဲ့နွဲ့တည်း၊ 'the voice of his steadfast order want up as far as the top most heaven filling the sky melodiously
တုံတုံ 'firmly; stead fastly
ဘဝင် 'top most heaven (Pã - bhava- agga)

နေအံ့သုမာ၊ တိတ္တလျင်¹၊ လိတ္တာခန်းနေ၊ ဂဏန်း
ခြေဖြင့်²၊ ကုဋေတွက်စစ်၊ တရာရှစ်တည်း³၊ ပတ်ရစ်လှည့်ဝါ၊
ယူနောကို⁴၊

When the Sundya planet travels through
eight cormers, it has to travel a distance of one
yojana in 108 years (of planetary age.)

မျက်နှာလေးပါး၊ ဗြဟ္မာသား⁵တိုးနှုတ်ဖျားဝုဋီ၊
နှစ်ဟောညီသည်⁶၊ ကာစရိယ၊ ကာလသံဝမ်သက္ကရာဇ်လျှင်⁷
အနှစ်တထောင်၊ ကျော်အောင်နှစ်ရာ၊ ဆဲရှစ်သာတွင်⁸၊

The four-faced porahmà-s had made a
similar prediction that in 1218 M.E. the noble,
royal council. lors, who were like the surround-
ing great gods just as Dhattarattha etc, would
select the

ပျူငြိတော်မြေ၊ ဗျာဒိတ်မှတ်⁹ဖြင့်၊ စတ္တရဌ၊ စသည်
ပတ်ဝိုက်၊ မဟာရိုက်သို့¹⁰၊ သောင်းတိုက်ကျော်ထွန်၊
အရည်လွန်သည်¹¹။

matchless ground complete with auspi-
cious characteristics.

မတ်မွန်ကြံသိုင်း၊ ရွှေသခိုင်းသို့¹²၊ အနှိုင်းမတန်၊
မြေနက်သန်ကို¹³၊ ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွှေသောခါ¹⁴၌ တာဝတိန်ဘုံ၊
တောင်နေရုံ¹⁵မှ၊ ဝိသကြုံကိုယ်၊ အလိုတော်သိဝင်ဘိရကား¹⁶။

(Then) We-tha-kyune from Ta-va-timi-sa
heaven on Mt. Merce, knowing the king's wishes,
himself joined them and praised.

မြေတပါးထက်၊ ထွတ်ဖျားခေါင်နှိုမ်၊ မန်းမြေသိမ်
(နံ?) ကို အကြိမ်တထောင်၊ တောင်တောင် (ဖေါင်း?) သံလေး၊
ကောင်းချီပေးသော်၊ လေးသောင်းနှစ်သိန်း၊ အကိန်းခန့်တွက်၊
မြေအချက်¹⁹မှ၊ ဘဝဂ်မိုးဆုံး၊ လူပတ်ကုံး²⁰လည်း၊ ရွှင်ပြုံး
ကဲလွန် ပီတိဝှန်၍²¹၊

the most excellent and glorious ground
of Mandalay thousand times more than the oth-
ers.

All the people from the earth of 240,000
yojana-s (in cubits).

ဩမွန်ချီးသောင်း၊ စံနည်းကောင်းဖြင့်²²၊ ပေါင်း
ပေါင်း ရုရှ၊ ဘိသိက်ပြုသည်²³၊ သာဓုအောင်သံမစဲတည်း²⁴၊

under the highest level of existence,
being much delighted and elated together made
applauses saying 'well-done' continuously

- 66-1 နေအံသုမာ၊ တိတျာလျှင်၊ 'the sundays planet or the sun and Ràhu planet or asunding node of the sun.
 အံသုမာ (astrol.) 'sun'
 တိတျာ (astrol) 'Rahu' (skt.ràhu)
- 66.2 လိတ္တာခန်းနေ၊ ဂဏန်းခြေဖြင့် 'in terms of mathematics in hours'
- 66.3 တရာရှစ်တည့် '108 (is the number)'. This 108 is obtained by counting the number of years the planets stay in their respective corners, as sunday corner (to years), Manday corner (15 years) etc. That is called in astrology age of planets.'
- 66.4 ဖတ်ရစ်လှည့်ဝါ ယူဇနာကို 'the distance the sun travels through all eight planets.
 When the sun goes through all the eight planets, it travels a distance of one yojana in 108 years.
- 66.5 မျက်နှာလေးပါး၊ ဗြဟ္မာသားတို့ 'Brahmà-s with four faces.' This Brahmà is the Caturàyana or four-faced Hindu Creator who prominently figures as one of the Hokg Trinity of Hinduism, along with Visnce and Sva.
- 66.6 နှုတ်ဖျားရဋီ၊ နှစ်ဟောညီသည် 'the year similar to what is spoken through popular usage (by Brahmà-s). ဂုဋီ 'popular usage' (Pà.ruhte)
- 66.7 ကါစရိယ၊ ကါလသံဝစ်၊ သက္ကရာဇ်လျှင်၊ 'the ordinary (Burmese) era or year'
 ကါစရိယ 'Lit graging or wanduring ground for cattle' i.e. wandering or moving (year), (Pà.gocariya) ကါလ 'time, period'. (Pà.kàla)
 သံဝစ် 'year' (Pà.samvacchera)
 သက္ကရာဇ် 'era; theBurmese era as decided by Sakka+raja or Tha-gyar-mai.
- 66.8 အနှစ်တထောင်၊ ကျော်အောင်နှစ်ရာ၊ ဆဲရှစ်သာတွင်၊ 'the year 1218 ME. (i.e. 2400 B.E,1356 A.D)
- 66.9 ပျူဌါတော်မြတ်၊ ဗျာဒိတ်မှတ်ဖြင့် "by the noble and cordial records of the predication."
 ပျူဌါ 'cordial; sincere'
- 66.10 စတ္တရဋ္ဌ၊ စသည်ပတ်ဝိုက်၊ မဟာရိုက်သို့ 'Like the (four) great guardian goods beginning from Dhattarattha.'
 စတ္တရဋ္ဌ is one of the four Guardian goods protecting Eastern quarter, along with Virulaka in the south, Virèpakkha in the west and kuvera in the north.
 မဟာရိုက် 'great goods or kings.' (Pà.maha + raja)
- 66.11 သောင်းတိုက်ကျော်ထွန်း၊ အရည်လွန်သည်၊ famous on this Jambu-continent with their overwhealming virtues'
 သောင်းတိုက် 'the contiment of 10,000 yejanas or Jambu-contiment.
 အရည် (fr. အရည်အသွေး) 'virtue, qualities'

- 66.12 မွတ်မွန်ကြံသိုင်း၊ ရွှေသိုင်းသို၊ 'the noble officials who can consider or think'
 ကြံသိုင်း (arch.) 'thinks of; consider'
 သိုင်း (arch) 'officials; ministers'
- 66.13 အနှိုင်းမတန်၊ မြေနက်သန်ကို 'the incomparable and lucky earth'
 နက်သန် (arch) land of auspicious signs'
- 66.14 ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွေးသောခါ၌ 'when (they) choose the auspicious characteristics of the land'
 ကြန်မင်္ဂလာ (or မင်္ဂလာကြန်) propitious or auspicious signs of the land'
- 66.15 တာဝတိန်ဘုံ၊ တောင်နေရုံမှ 'from Mt. Neru where Tavatimsa-heaven exits'
 တာဝတိန်ဘုံ၊ 'Tavatimsa heaven'
- 66.16 ဝိသကြုံကိုယ်၊ အလိုတော်သိဝင်သိရကား၊ 'knowing the wish (of the king), Visukamma himself
 jou joined (them.)
 Visukamma is the sakka's assistance and an expert in architecture and engineering.
- 66.17 မြေတပါးထက်၊ ထွတ်ဖျားခေါင်နှိုင်း၊ မန်းမြေသိန်ကို 'the glorious land of excellent Mandalay more
 than others' သိန် 'glorious, good' (Pà.sire)
- 66.18 အကြိမ်တထောင်၊ မေါင်မေါင်သံလေး၊ ကောင်းချီးပေးသော်၊ '(he) gives applause for (it) loudly one
 thousand times မေါင်မေါင် (adv) 'loudly' ကောင်းချီး 'applause, praise'
- 66.19 လေးသောင်းနှစ်သိန်း၊ အကိန်းခန့်တွက်၊ မြေအချက်မှ 'from the centre of earth figuring 240,000 cu-
 bit feet'
 According to Burmese cosmogony, the earth has 240,000 yojana-s in cubits.
- 66.20 ဘဝဂ်ဗိုးဆုံး၊ လူပတ်ကုံးလည်း 'all the people upto the end of uppermost reach'.
 ပတ်ကုံး 'all on four sides; all'
- 66.21 ရွှင်ပြုံးကဲလွန်၊ ဝီတိဝုန်၍၊ 'Laughing extremely and delighted very much.'
 ဝီတိ 'elation; delight' (Pà . pitin)
- 66.22 ဩမွန်ချီသောင်း၊ စံနည်းကောင်းဖြင့်၊ 'in the good tradition of giving thousands and thousands of
 noble applause'
 ဩ 'applause; words of praise' (Pà.obhà)
 မွန် (fr.မွန်မြတ်) noble; excellent'
- 66.23 ပေါင်းပေါင်းရုရု ဘိသိက်ပြုသည်၊ 'they consecrate together in a chadic mix'.
 ပေါင်းပေါင်း 'together' ရုရု 'in a chadic way'
 ဘိသိက်ပြု 'make consecration on' (Pà. abhir + seka)
- 66.24 သာဓုအောင်သံ မစဲတည့်၊ 'the victorious voice of exclaiming 'sàdhee' does not cease'
 သာဓု is a religious word in Pali you exclaim to say 'Well-done' when someone
 shares his merit, saying 'ahmya.' This rite of saying 'sà-dhu' belongs to Theravàda buddhist
 community alone and by doing so, It is believed that you are one of the partners to join any
 religious activity, function, etc.

ဇောတိသျှကြ၊ ပုရာဏ်သည်၊ သကဋဂန္ဓာ (၆၇)၊
ကျမ်းရွှေစာဖြင့်^၁၊ ရှစ်ဖြာကိုးပုံ၊ ဆွဲခြောက်စုံတည်^၂၊ ဘုမ္မိနက်
သန်၊ ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွေးချယ်ရှာသော်^၃၊ မဟာဗုဒ္ဓဟေ၊
တည်ရာမြေသို့^၄၊

(ကျ^၅)က်သရေစုံညီ၊ မန်းမြေဤဝယ်^၆၊ ကိုးလီကွက်
ကတ်၊ ကိုးပြန်ခတ်သည်^၇၊ နဝရက်စုံ၊ တမျဉ်းပုံထက်^၈၊ ဝဇ္ဇကျီး
ရစ်၊ မိုးလျှပ်စစ်သို့^၉၊ ရှစ်ဆွဲတဦး၊ တန်ခိုးထူးသည်^{၁၀}၊ နတ်မျိုး
တို့အား၊ ရပ်စေနားပြီး^{၁၁}၊

မြောက်စားလက်မုံ၊ ပူဇော်ဟုံလျက်၊ ဥုံကွပ်တာလမ
ဈေသု၊ ယေဒေဝါကဗ္ဘဝါ၊ အစဖြာသည်^{၁၂}၊

ဗြဟ္မာနှုတ်မြိုက်၊ ပုဒ်ပိုဒ်လေးပါး၊ မန္တရားဖြင့်^{၁၃}၊
ဘွားဘွားမန်းမှုတ်၊ စုတ်၍ဝဲချီး၊ မျိုယူပြီးသော်^{၁၄}၊ လေးသီး
တောင်ထုတ်၊ စတုမုဒ်ကို^{၁၅}၊ ဂါဝုတ်အလီ၊ သုံးဆယ်စီဖြင့်^{၁၆}၊

အညီသင့်ရန်၊ စနစ်ဖန်သည်^{၁၇}၊ ကောင်းကြန်မြေဆီ
အခဲတည်း^{၁၈}။

Descriptions of the lucky signs of good earth are given in eight- fold or nine- fold sets or sixteen pairs in sanskrit texts like Jotis' astra and Purāna-s

When the search was made in consultation with these statements, the spot of glorious earth at Madalay, which was like the land where the Bo-tree was situated, was found

There the eighty-one

god-generals were made to stand on eighty-one jewel-decorated spots of land marked by lines, like lightings flashing and thundering

Holding their palms in the form of worships, the god-generals recited several times the four-footed sanskrit mantras, first spoken by the brahmā, beginning with Om! svapātālamadhye su ye davā svabbhu gamhavā

After that they had the four archways founded at four different sides at an equal distance of thirty gāvuta-s apart.

The place was the essence of good earth.

- 67-1 ဇောတိသျှကြ၊ ပုရာဏ်စသည်၊ သကဏ္ဍဂန္ထာ၊ ကျမ်းရွှေစာဖြင့်၊ 'in Sankskrit texts jiest as joti Sartra Purāna etc. သကဏ္ဍ 'Sanskrit (Pā- Sankharita)
ဂန္ထ 'text, book (Pā gantha)
- 67-2 ရှစ်ဖြာကိုးပုံ၊ ဆဲခြောက်စုံတည်း၊ 'eight- fold, nine-fold and sixteen pairs of sets of auspicious signs (of selection lucky earth)
If means the textual sets of auspicious characteritis in sanskrit are eight, or nine sets or 16 pais
- 67-3 ဘုမ္မိနက်သန်၊ ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွေးချယ်ရှာသော်၊ 'when (they) choose the auspicious land endowed with lucky characteristics
ဘုမ္မိ 'earth; land (Pā bhiumi)
နက်သန် (arch) having lucky characteristics
- 67-4 မဟာဗုဒ္ဓဟော၊ တည်ရာမြေသို့ 'Like the land where the bodhi-tree or bo-tee stood
မဟာဗုဒ္ဓဟော 'great bo-tree is the name of a banyan-tree in Burmese where Buddha is supposed to gain enlightenmint .
- 67-5 ကျက်သရေစုံညီ၊ မန်းမြေဤဝယ်၊ 'in this land of Mandalay full of glory' ကျက်သရေ 'glory, grace (Mon- Kyaik Pā sire)
- 67-6 ကိုးလီကွက်ကတ်၊ ကိုးပြန်ခတ်သည် 'nine plots marked with nine times
- 67-7 နဝရက်စုံ၊ တမျဉ်းပုံထက်၊ 'on that (particular) lined plot where nine kinds of gems were ready,နဝရက် ' nine -fold gams (Pā nava+ratona)
တမျဉ်း 'line or a lined plot of earth
- 67-8 ဝိဇ္ဇာကြိုးရစ်၊ မိုးလျှပ်စစ်သို့၊ Like thendering flashes of rain lightning
ဝိဇ္ဇာ 'Lighting; flash of lightring (P vijju)
- 67-9 ရှစ်ဆဲတစ်ဦး၊ တန်ခိုးထူးသည်၊ 'the eighty-one (goods) of spicial or distinctive powers'
ရှစ်ဆဲတစ်၊ '81' going back to join note 67.6, where 9 x 9 will be 81
- 67-10 နတ်မှူးတို့အား၊ ရစ်စေနားပြီး 'asking (81) chiefs of gods stand' နတ်မှူး 'chief ruler of gods'
- 67-11 မြှောက်စားလက်ငုံ၊ ပူဇော်ဟုံလျက် 'pay respect profusety with elasped palms
ဟုံ 'profusely' abundantly
- 67-12 ဉှံ၊ ဝုပါတာလမချေသု၊ ယေဒေဝါ ဂမ္ဘဂမ္ဘဝါ၊ အစပြာသည်၊ beginning with the words Om svapa-
tālamadhyesu etc

The originals words given by the author are taken from a sankrit verse invoking gods to be present on the spot and bless people for the success of the cemmission Usually on religious or certain ritualistil celebratain. such words are recited by either Brahmins or someone who is officiating the occarin. The custom, almost a natinal character in Burmese animion, may have come through Brahmins and hindu priests who had came to Burmese even before 10 th C.A

- 67-13 ဗြဟ္မာနှုတ်မြိုက်၊ ပုဒ်ပိုက်လေးပါး၊ မန္တရားဖြင့် 'mantra of four- syllabled feet spoken by the Brahma
 ဗြဟ္မာ 'brahmā of Hindu trinity or Creator
 နှုတ်မြိုက် 'speak or talk verbally and sweetly
 မန္တရား 'mantara; a mysterious utterance (Skt.montra)
- 67-14 ဘွားဘွားမန်းမှုတ်၊ စုတ်၍ဝဲချီး၊ မျိုယူပြီးသော်၊ 'after reciting the (mantra) obviously and zealously
 ဘွားဘွား 'be obvious; be open' မန်း 'recite'
- 67-15 လေးသီးတောင်တုတ်၊ စတုမုခ်ကို 'four archways or entrances စတု 'four' မုခ် 'archways; doors'
 (Pā - mukha)
- 67-16 ဂါဝုတ်အလီ၊ သုံးဆယ်စီဖြင့်၊ 'at distance of 30 gāvutas or ¼ of a yojana
 ဂါဝုတ် 'measure of distance is a measure equivalent of ¼ of a yojana; so 30 gāvutas
 will be 7.5 yojanas (Pā. gāvuta)
- 67-17 အညီသင့်ရန်၊ စနစ်ဖန်သည်၊ 'ereate or set up a system to be equal (in distance(
 စနစ် 'system; method
 ဖန် (fr ဖန်တီး) invent; create; bring about
- 67-18 ကောင်းကြံမြေအဆီခဲတည်း၊ 'this is the essence of auspicious land
 ကောင်းကြံ 'good or propitious or lucky signs
 အဆီခဲ 'lit a lump of fatty substance or essence

ပရိမတ္တာလာ၊ လှည့်စကြာဖြင့်¹၊ တဂါဝုတ်မျှ၊
မှန်မူချသည်၊ ဥသဘလေးဆယ်²၊ နယ်ကြွင်းဧက၊ အောင်
ခန်းမြေထက်³၊ ကြ(ကျ?)က်သရေဆိုင်၊ ခြီး(ချီး?) မပိုင်တည့်⁴။

When you travel in a wheel - treasure
around the circle (you find) on the centur of a
victorious ground measuring 40 usabha and about
a gāvuta an illustrious and graceful palace whose
beauty could hardly

ဦးကိုင်ကမ္ဘာ၊ နေန္တယ်လာ⁵သည်၊ မဟာပနာဒ၊
ဘူနာထ၏၊ ပုညနက်ကိ (နဂ္ဂိ?)၊ ဘုန်းသတ္တိဖြင့်⁶၊

be extolled

Through the power of invaluable merits
of the lord of earth named Mahāpanāda who
descended from the solar dynasty in the earliest
days of the world, there automatically

ပါရမီအလျောက်၊ မြေမှပေါက်သည်⁷၊ ထုတ်
ချောက်နဲလျား⁸၊ မြားဆယ့်ခြောက်ချက်⁹၊ အောက်ထက်မိုး
ခေါင်၊ စနစ်ဆောင်သော်၊ တစ်ထောင်မြားကွန်၊ ပြာသာဒ်
မွန်နှင့်¹⁰၊ ဝေဇယန္တာ၊ ထိုခြင်းရာကို¹¹၊

appeared a grand palace with sixteen
purlins across breadth and length and one thou-
sand purlins from roof and floor, like we-ja

ကျမ်းလာကြူးကျော်၊ ကြားဘူးသော်လည်း¹²၊ မျက်
မြော်မရှေး၊ ကာလဝေး၍¹³၊ အရေးဖျက်ပြယ်၊ အိပ်မက်နှယ်
သို့¹⁴၊ စိတ်ဝယ်ရွန်းရွန်း၊ မရှိလွန်းတည့်¹⁵၊ အစွန်းလေးဘက်၊
မြေအချက်ကို¹⁶၊

yan-ta place (of sakka)

Thought much had been heard about them
from texts, they were never clear in (our) mind
and appeared, because of a distance in time, dim
and faint as in a dream

ရွှေစက်မောင်းနှင့်၊ တို့ရှင်ပင်၏¹⁷၊ နိသင်သမ္ဘာ၊
ဘုန်းဘ(ဖ?)န် လာသည်¹⁸၊ ရတနာပုံ၊ မြေခုံသမတ်၊ ပြည်
ပြာသာဒ်ကား¹⁹၊ လောကဓာတ်ဘုံ၊ ကိုယ်တွေ့ကြုံ၍²⁰၊ စက္ခု
တည့်တည့်၊ ဖူးရသည့်ကြောင့်²¹၊

we personally witnessed the spirial palace
on the raised ground in Ya-da-nar-bon, created
by the power of the glories of our lord, who used
to drive to the four surrounding continents, and were
much elated for that

အင်ပြည့်အင်ရွဲ့၊ မဖြစ်မြဲဟု²²၊ လှိုက်လှဲဝမ်းရွှင်၊ သိဒ္ဓိ
တင်၍၊ မင်္ဂလာမြောက်မြင့်၊ ခြီး(ချီး?) ထိုက်သင့်သည်²⁴၊
တို့ရှင် ဘုန်းတော်လွန်ကတည်း²⁵။

un-natural and extra-ordinary event which
should be consecrated and extolled

The power and glory of our was in excess

- 68-1 ပရိမဏ္ဍလာ၊ လှည့်စကြာဖြင့်၊ '(when you) you around in a wheel or (when you) travel round and round with a wheel- treasure
ပရိမဏ္ဍလ 'round or a rounded shape' (Pā pair + mondala)
- 68-2 တဂါတုတ်မျှ၊ မှန်မုချသည် ဥသဘလေးဆယ် 'one gāvuta (or a quarter of one yojana) and forty-distances of 140 cubits in fact
ဂါတုတ် 'a distance of ¼ yojana or 80 usabha-s (Pā gāvuta)
ဥသဘ 'a distance of 140 cubits (Pā usabha)
- 68-3 နယ်ကြဌန်းဗွေ၊ အောင်ခန်းမြေတက်၊ 'on that victorious land in the centre of palace compound
ကြဌန်း (arch) palace
အောင်ခန်းမြေ 'earth destined for success or victo
- 68-4 ကျက်သရေဆိုင်၊ ချီးမပိုင်တည့် 'the cluster of glory that cannot be praised ကျက်သရေ 'glory (Mon kyaikt Pā si) ချီး (from ချီးမွမ်း) praise, extol
- 68-5 ဦးကိုင်ကမ္ဘာ၊ နေနွယ်လာသည် 'descending from solar race from the very beginning of the world
ဦးကိုင် 'beginning; first and foremost
ကမ္ဘာ 'the world; the globe (Pā kappa)
နေနွယ် 'solar clan or descent
- 68-6 မဟာပနာဒ၊ ဘူနာထ၏၊ ပုညနုဋ္ဌိ၊ ဘုန်းသတ္တိဖြင့်၊ 'though the power of invaluable merits of the lord of earth cled Mahāpanāda
သာနထ 'Lord ar chief of earth (Pā bhumi + nā tha)
ပုညနုဋ္ဌိ 'merits of invaluable price (Pā - puñña+ anaggha)
King Mahāpadāna (J 264) who in Buddha's time become venerable Bhaddaji, had a palace buit up with tiers in height and & yojanas in length complete with 1000 rooms. Here the poet compares Min- don's palace with this marvellous mansion.
- 68-7 ပါရမီအလျောက်၊ မြေမှပေါက်သည် '(which) appeared out of earth, because of one's perfection of Pārami-s
ပါရမီ 'virtures perfections in practices (Pā - pārami)
- 68-8 ထုပ်ချောက်နံလျား 'breadh and width
- 68-9 မြားဆယ့်ခြောက်ချက် 'sixteen purlis
- 68-10 တထောင်မြားကွန်၊ ပြာသာဒ်မွန်နှင့် 'the maginificent palace with one thousand purlins
ပြာသာဒ် 'palace, mansion' (Pā pāsāda)
- 68-11 ဝေဇယန္တာ၊ ထိုခြင်းရာကို 'the fact that (the palace was like) We-ja-yan- tar palace
ဝေဇယန္တာ၊ ထိုခြင်းရာကို 'name of sakka's palace (on Mt. Meru)
- 68-12 ကျမ်းလာကြူကျော်၊ ကြားဘူးသော်လည်း 'have heard of it out of the classical texts
ကျမ်း 'text; a classical text

ကြားဘူး 'have heard of have already heard of

68-13 မျက်မြော်မရှေး၊ ကာလဝေး၍ 'it has been far in time and not directed to the eye; i.e it is far in time and not visible

မျက်မြော် 'sight to the eye

ရှေး (arch) directed or guided

ကာလ time, period (Pā- kāla)

68-14 အရေးပျက်ပြယ်၊ အိပ်မက်နွယ်သို့၊ 'the mother is distorted like in a dream' အိပ်မက် ' dream

68-15 စိတ်ဝယ်ရွန်းရွန်း၊ မရှိလွန်းသည့် 'there is not great appreciation in mind' ရွန်းရွန်း 'great appreciation

68-16 အစွန်းလေးဘက်၊ မြေအချက်ကို 'the four conners of the signigicant land; i.e the four continents which stand like the four corners of Mt. Meru

68-17 ရွှေစက်မောင်းနှင့်၊ တို့ရှင်ပင်၏ 'of our lord who used to travel (to these places) with his wheel-treasure

တို့ရှင်ပင် 'our chief; our lord

68-18 နိသင်သမ္ဘာ၊ ဘုန်းဖန်လာသည် 'which is created by the power which is the benefit of his perfection

နိသင် 'benefit; effects ' (Pā - āsamisa)

သမ္ဘာ 'perfection; fulfillment (Pā - sambhāra)

68-19 ရတနာပုံ၊ မြေခုံသမတ်၊ ပြည်ပြာသာဒ်ကား၊ 'the tiered palace on this raised ground called Ya-danar-bum'

68-20 လောကဓာတ်ဘုံ၊ ကိုယ်တွေ့ကြုံ၍ 'we have experience of personal contact (with this palace) in the world

လောကဓာတ် 'the world; the world element (Pā Loka + dhātu)

ဘုံ leavel; heaven; world (Pā bhumi)

68-21 စက္ခုတည့်တည့်၊ ဖူးရသည်ကြောင့်၊ 'because we have to see it with our (own)eyes'

စက္ခု 'eye, flesh - eye (Pā cakkhu)

ဖူး 'meet; see with (our eyes)

68-22 အင်ပြည့် အင်ရွဲ့၊ မဖြစ်မြဲဟု 'it is umcommon to be satisfied or fascinated

မဖြစ်မြဲ 'Lit not to happen; raelly happens

အင်ပြည့် 'be satisfied 'အင်ရွဲ့ (arch) 'be fascinated

68-23 လှိုက်လှဲဝမ်းရွှင်၊ သိဒ္ဓိတင်၍ 'speaking highly of (it) sincerely and happily

လှိုက်လှဲ 'sincerely' ဝမ်းရွှင် 'happily; gladly

သိဒ္ဓိတင် 'to prase highly; to speak highly

68-24 မင်္ဂလာမြှောက်မြှင့်၊ ချီးထိုက်သင့်သည်၊ 'it should he honoured by blessings and auspiciousness

68-25 တို့ရှင်ဘုန်းတော်လွန်ကဲတည်း၊ 'our lord possesses excessive glory
လွန်ကဲ more; in excess

ခုနစ်ခွေဆင့်၊ ရွှေရွှေမြင့်လျက်¹၊ တောင်နှင့်ရေသိန်
ဝင်းဝင်းထိန်မျှ²၊ အာလိန်ငါးထွင်(တ်)³၊ သားသားညွတ်သည်³၊
ကြာသွတ်ပဒုမ္မာ၊ ရွှေမြူတာသို့⁴၊

သိင်္ဂါခဲစိုင်း၊ ဗွေချိန်တိုင်ထက်⁵၊ မြိုင်မြိုင်ဖြိုးဝှန်၊
မျက်မျိုးမွန်သား⁶၊ ဝေယနနန်းပြာသာဒ်ကွန်းနှင့်⁷၊ နှုန်းနှုန်း
ချိန်သော်⁸၊ ဒေဝိန်နတ်လူ၊ မင်းနှစ်ဆူတွင်⁹၊

ဘူပတိဖျားတို့ထွတ်ထားကို¹⁰၊ သိကြားမတည်၊
ညွတ်ရသည်ကြောင့်¹¹၊ ပြည်ပြာသာဒ်ချင်း၊ အနှုန်းထွင်း
လည်း¹²၊ သုံးကွင်းမျက်မှန်၊ ဗောဓိဉာဏ်ကို¹³၊

ကပ်လွန်မငဲ့၊ ပိုင်တော့အံ့¹⁴သား၊ ဖွံ့ဖွံ့ဘုန်းတန်း၊
လူမင်းနန်းလျှင်¹⁵၊ ပြဋ္ဌာန်းကဲလွန်၊ သာသင့်တန်ဟု¹⁶၊ လျော်
ကန်ယုတ္တိ၊ သဘောရှိ၏¹⁷၊ ဘူမိအချာ၊ ဝိဇယာထက်¹⁸၊

ရတနာပုံ၊ နိတုံတံဆိပ်၊ ရွှေလိပ်သွန်းသွန်း၊ မြို့နှင့်
နန်းကို¹⁹၊ ပတ်သန်းခိုင်ကျည်၊ ဘုန်းတော်တည်၍²⁰၊ ရက်ရှည်
မငင်၊ ပြီးအောင်မြင်သော်²¹၊

ရေပင်လယ်ခိုင်၊ ခုနစ်ပြိုင်နှင့်²²၊ ကျောက်တိုင်ဝန်း
ရှက်၊ မြေအချက်ကို²³၊ ရွှေစကြာညွန့်၊ ကွန်မည်ဘုန်းရှိ၊ မဟိန္ဒီ
ကို²⁴၊ မြေကြီးအားလုံး၊ ရွှေစက်အုံး၍²⁵၊

ပြုံးပြုံးရောင်ရွန်း၊ မြို့သစ်နန်းသို့²⁶၊ ဘုန်းပန်းပွင့်
ပွင့်၊ ပြောင်းစံသင့်ဟု²⁷၊ အခွင့်ပန်တောင်း၊ ထိပ်ထက်ပေါင်း
သည်၊ ဆယ်ချောင်းကုမုဒ် ညာတွဲတည်း²⁸။

When illustrious and precious We-ja-yan-
tar palace on the centre of Mt. Meru of solid gold,
which with five shining tiers (of heavens) stood
like a vase filled with lotus- flowers and

was surrounded with seven tiers of moun-
tains and glorious waterways growing gradually
higher and higher, was compared to (the Mandalay
place) it logically followed that the)

human palace was better, as Tha-gyar-
min (king sakka) had to bow to our greatest lord
of all kings, who was about to attain the

three knowledges of enlightenment in this
very world.

The capital and palace on the victorious
land, named Ya-da

nar-bon as written in golden letters, was
firmly built and accomplished by his power in a
short time

The greatly powerful king who was on the
verge of setting on a journey to the significant land,
where seven rivers and stone- pillars stood together
was requested in good spirits

by all on this earth, prostrating on his feet,
too move and stay in the new palace, with all their
ten fingers placed in a lotus, worshipping shape
on their foreheads.

- 69-1 ခုနစ်ဆင့်၊ ရွှေ့ရွှေ့မြင့်လျက် 'gradually growing higher and higher in seven tires'
 ခုနစ် 'seven' ရွှေ့ရွှေ့ (adv) slowly; gradually
- 69-2 တောင်နှင့်ရေသိန်၊ ဝင်းဝင်းထိန်မျှ 'mountains and waterways shining brightly and auspiciously'
 သိန် 'auspicious; propitious; lucky' (Pā- siri)
- 69-3 အာလိန်ငါးထွတ်၊ သားသားညွတ်သည် '(where) five tiers bend explicitly'
 အာလိန် 'tier; terrace' (Pā ālinda)
 သားသား 'explicitly; definitely'
- 69-4 ကြာသွတ်ပဒုမ္မာ၊ ရွှေ့မြူတာသို့၊ 'Like a golden earthen flower vase filled with Padummā-lotus flowers'
 ကြာသွတ် 'filled or adorned with lotuses'
 ပဒုမ္မာ 'kind of fragrant lotus called by that name' (Pā - paduma)
 မြူတာ 'an earthen vase for flowers'
- 69-5 သိင်္ဂါခဲစိုင်း၊ ဗွေချိန်တိုင်ထက်၊ 'on the central pillar of solid gold; i.e Mount Meru or Myint-moe mountain'
 သိင်္ဂါ 'gold of excellent quality' (Pā singa)
- 69-6 မြိုင်မြိုင်ဖြိုးဝှက်၊ မျက်မျိုးမွန်သား၊ more prosperous and having more gens of excellence'
 မြိုင်မြိုင် more or much
 မျက်မျိုးမွန် 'gems of excellent quality'
- 69-7 ဝေဇယန်နန်း၊ ပြသတ်ကွန်းနှင့်၊ 'with the spiral-like palace called We-ja-yan-tā'
 ဝေဇယန် 'name of Sakka's palace on Mt.Meru (Pā Vejayaṇṭa)
 ကွန်း (arch) 'a royal, splendid home; palace'
- 69-8 နှုန်းနှုန်းချိန်သော် 'when (they are) compared'
- 69-9 ဒေဝိန်နတ်လူ၊ မင်းနှစ်ဆူတွင် 'of the two rulers of gods and men'
 ဒေဝိန် 'ruler or king of gods; (Pā. deva + inda)
 နတ်လူ 'gods and men'
- 69-10 ဘူပတိဖျား၊ တို့ထွတ်ထားကို 'our supreme lord who is the topmost of all chiefs on earth'
 ဘူပတိ Lord or chief or ruler of earth (Pā bhūmi+ pati)
 ထွတ်ထား 'supreme or topmost one'
- 69-11 သိကြားတမည်၊ ညွတ်ရသည်ကြောင့်၊ 'Tha-gyar has to revere' သိကြား 'sakka in Burmese'
 ညွတ် 'pay respect; revere'
- 69-12 ပြည်ပြာသာဒ်ချင်း၊ အနှုန်းထွင်းလည်း၊ 'though the kingdoms and palaces are compared'
 ပြည် 'country; kingdom' ပြာသာဒ် 'a tiered, spual - like monstian' (Pā. pāsāda)
 နှုန်း 'compare or comparison'

- 69-13 သုံးကွင်းမျက်မှန်၊ ဘေမိဉာဏ် 'the enlightenment consisting of three e ye- glaosses
သုံးကွင်းမျက်မှန် 'three glasses' refer to three qualities of full enlightenment viz knowledge of
one's former existences (pubbe-nivāva) the divine sight (dibbacakkhu) and extinction of all
fluxions (āsavakkhaya)
- 69-14 ကပ်လွန်မငဲ့၊ ပိုင်တော့အံ့သား၊ 'who will possess (them) in this present world
ကပ်လွန် 'beyond this world-system
မငဲ့ 'not waiting for; not going beyond
- 69-15 ဖွံ့ဖွံ့ဘုန်းတန်းလူမင်းနန်းလျှင်၊ 'the palace of the human king whose power is abundant
ဖွံ့ဖွံ့ 'prosperous; getting increased or abundance
- 69-16 ပြဋ္ဌာန်းကဲလွန်၊ သာသင့်တန်ဟု၊ 'should be superior and marked as excessive or mole
ပြဋ္ဌာန်း 'prescribe; denote; mark for' (Pā patthāna)
- 69-17 လျော်ကန်ယုတ္တိ၊ သဘောရှိ၏။ 'it is appropriately credible' လျော်ကန် 'proper; appropriate
ယုတ္တိ 'logic; credibility (Pā -yuth)
- 69-18 ဘူမိအချာ၊ ဝိဇယထက်၊ 'on this central earth of victory ' ဘူမိ 'earth; ground ' (Pā bhūmi)
အချာ 'centre; middle place'
ဝိဇယ 'victory; conquest (Pā. vi + jaya)
- 69-19 ရတနာပုံ၊ နီတုံတံဆိပ်၊ ရွှေလိပ်သွန်းသွန်းမြို့နှင့်နန်းကို၊ 'capital and palace which are branded as Ya-
da nar-bun cost an gold writing
နီတုံ 'a kind of excellent gold
တံဆိပ် 'seal; brand; stamp
ရွှေလိပ် 'goldem writing (Pā Lipi)
သွန်း 'cast'
- 69-20 ပတ်သန်းခိုင်ကျည်၊ ဘုန်းတော်တည်၍ 'built (the city) firmly and strangly by his power'
ခိုင်ကျည် 'strangly and stead fortly
- 69-21 ရက်ရှည်မငင်၊ ပြီးအောင်မြင်သော် 'succeed (in building) in a short time
ရက်ရှည်မငင် 'Lit not extending or stretching out long days
- 69-22 ရေပင်လယ်ခိုင်၊ ခုနစ်ပြိုင်နှင့် 'seven seas of water' ပင်လယ် 'sea'
- 69-23 ကျောက်တိုင်ဝန်းရှက်၊ မြေအချက်ကို၊ 'the centre of earth intertwined with pillars
ကျောက်တိုင် 'stone - pillars'
ဝန်းရှက် 'be intertwined with'
- 69-24 ရွှေကြာညွန့်၊ ကွန်မည်ဘုန်းရှိ၊ မဟိဒ္ဓိကို 'the very powerful one who is about to travel to
ရွှေကြာညွန့်၊ ကွန်မည် 'Lit will set on a journey'
မဟိဒ္ဓိ 'very or greatly powerful (Pā. Mahā+ iddhi)

- 69-25 မြေကြီးအလုံးရွှေစက်အုံး၍ 'pillowing an the entire, golden globe
 မြေကြီး 'earth; globe; land; ground
 အလုံး 'all; entire'
 ရွှေစက်အုံး 'place one's golden head on oth
- 69-26 ပြုံးပြုံးရောင်ရွန်း၊ မြို့သစ်နန်းသို့ 'to thenow palace and new town or city smiling brightly
 ပြုံးပြုံး 'smiling; smilingly
- 69-27 ဘုန်းပန်းပွင့်ပွင့်၊ ပြောင်းစံသင့် ဟ '.. should move and reside (there) in pomp and splendor
 ဘုန်းပန်းပွင့်ပွင့် 'lit in a blooming power or glory
- 69-28 အခွင့်ပန်တောင်း၊ ထိပ်ထက်ပေါင်းသည်၊ ဆယ်ချောင်းကုမုဒ် ညှာနွဲ့တည်း၊ (they) request him for pernision
 while putting on there heads ten fingures placed in a swaying lotus flower
 အခွင့်ပန်တောင်း 'on their fore- heads
 ဆယ်ချောင်း 'ten fingers'
 ကုမုဒ် 'a lotus flower called kumut
 ညှာနွဲ့တည်း 'swaying or wavering

သက္ကရာဇ်ကောဇာ၊ ထောင်သင်္ချာနှင့်၊ နှစ်ရာညွန့်
သွန်း၊ ဆွဲကိုးစွန်းသော်¹၊ ထက်ဝန်းလူနတ်၊ ပရိသတ်နှင့်²၊
ယုတ်မြတ်ကျိုးမြင်၊ ပညာရှင်တို့³၊ အောင်မင်္ဂလာ၊ ဇေယျာ
တိထိ၊ ကြိုက်လတ်ပြီဟု⁴၊

မြောက်ချီကြားကာ၊ တရားမင်းကြီး၊ ညီးညီးကြက်
(ကျက်?) သရေ၊ စံပယ်ထွေကား⁵၊ ရန်မွေသတ်နှင့်၊ မုန်အာ
ဝင့်သည်⁶၊ မာတင့်ပေါက်ပြောင်၊ ဆင်ကိုးထောင်တွင်⁷၊

စွယ်ရောင်ညီးညီး၊ ဆင်တစ်⁸ကို၊ စက်ဘီးကြွားကြွား၊
ရထားတရာ၊ ရံစကာတိ⁹၊ စကြာရထား၊ တစီးအားကို¹⁰၊
မြင်းကားတင့်စံ၊ တရာရံလျက်¹¹၊ ချွံချွံရဲတင်း၊ တစီးမြင်း
ဝယ်¹²၊ လည်ချင်းလက်ရုံး၊ ပခုံးမှီကာ၊ ဗိုလ်တရာတည်¹³၊

ဗိုလ်ပါယောက်ျား၊ တယောက်သား၌¹⁴၊ ထွားထွား
မွတ်မွတ်၊ ကြာနွယ်နတ်သို့¹⁵၊ ရုပ်ဓာတ်လက္ခကာ၊ တင့်တယ်
စွာသည်¹⁶၊ ကညာမယ်လျှ၊ ရာရံခလျက်¹⁷၊ မြမြရှိမ်းရှိမ်း၊
ကြောစိမ်းလဲ့လဲ့၊ နွဲ့ရရွဲ့လျှင်¹⁸၊

ကြင်ဘွဲ့(ဖွဲ့?) စေသာ၊ ခြောက်ပြစ်ကွာသည်¹⁹၊
ကညာလှထွား၊ မယ်တပါးဝယ်²⁰၊ ဝန်းလျားဖြဖြ၊ လိုက်
ဘ(ဖ?)က်မျှသည်၊ မိန်းမရွေအုပ်၊ ရာရံချုပ်ရှင်²¹၊

သိမ်းအုပ်ပတ်ခြုံ၊ ခြောက်ပါးစုံသား²²၊ ဗိုလ်ပုံရံညီ၊
ခေါတင်္ကီဖြင့်²³၊ နှစ်လီစကြာ၊ ဖြန့်နီးခါ၌²⁴၊ ရွှေညီလာရံ၊
တင့်နှိုင်းစံသည်²⁵၊ ဘုန်းကံအံ့ဘွဲ့(ဖွဲ့?)ယ် သရဲတည်း²⁶။

when the Myanmar Era came to 1219, all
assemblages of men and gods from around and
long-sighted wisemen informed the king most
reverently that auspicious day

and moment had arrived. The most grace-
ful and righteous king (thus arranged his sojourn
of 9,000 youthful and mighty elephants
on musth that would

rummage and killed enemies, each
brightly tusked animal was surrounded by one
hundred chariots with prominent wheels.

Each chariot was surrounded by one hun-
dred lovely horses

One hundred men-at-arms, standing abreast
and touching one another's necks, arms and
shoulders surrounded a bold horse. For each
squire, there were one hundred young, delicate
maidens, stout and

smooth like a goddess of lily-descent with
lovely physical characteristics. Each lustrous
greenish, glamorous and delicately-moving beauty,
free from six flaws of a woman there was a group
of one hundred matching

Ladies on attendance

Surrounded by and attended upon by
these six-fold followers numbering on
akkhobhani, the king had an audience immedi-
ately before his journey. His glory was amazingly
wonderful

- 70-1 သက္ကရာဇ်ကောဇာ၊ ထောင်သင်္ချာနှင့် နှစ်ရာညွှန်သွန်း၊ ဆဲကိုးစွန်းသော်၊ 'when the M.E came to 1219
ထောင်သင်္ချာ '1,000 in calculations'
- 70-2 ထက်ဝန်းလူနတ်၊ ပရိသတ်နှင့် 'the assemblage of men and gods from all directions
ထက်ဝန်း (fr.ထက်ဝန်းကျင်)all directions;
ပရိသတ် 'audiences; spectators; assemblage (Pā parisā)
- 70-3 ယုတ်မြတ်ကျိုးမြင်၊ ပညာရှင်တို့ 'wise men who know the results of good and bad or high or low
ယုတ်မြတ် (fr အယုတ်အမြတ်) good or bad'
ပညာရှင် 'one who has wisdom or a wisemon
- 70-4 အောင်မင်္ဂလာ၊ ဇေယျာတိတိ၊ ကြိုက်လတ်ပြီဟု၊ 'there occur a time of victorious period full of suc-
cess and auspiciousness'
အောင် 'success' မင်္ဂလာ 'auspiciousness.'
ဇေယျာ 'victories (Pā jayya) တိတိ 'period'
- 70-5 တရားမင်းကြီး၊ ညီးညီးကျက်သရေ၊ စံပယ်ထွေကား၊ 'the way how the righteous and glorious king
prepared for his sojourn'
စံပယ်ထွေ 'the way (he) makes his sojourn
- 70-6 ရန်မွေသတ်နှင့်၊ မုန်အာဝံသည၊ '(that) an full musth which look for and kill the enemy;
ရန်မွေသတ် 'Lit (which) searches the enemy and butcher it'
မုန် 'musth အာဝံ (u) Lit bloom or are on full (musth)
- 70-7 မာတင်းပေါက်ပြောင်၊ ဆင်ကိုးထောင်တွင်၊ (among) nine thousand youthful and mighty elephants
မာတင်ပေါက်ပြောင် 'bull elephant' (Pā mātainga)
ဆင် 'elephant' ကိုးထောင် 'nine thousand'
- 70-8 စွယ်ရောင်ညီးညီး၊ ဆင်တစ်ကို 'for one elephant with bright shining tusks'
နွယ် (fr အစွယ်) evory; tusk
- 70-9 စက်ဘီးကြွားကြွား၊ ရထားတစ်ရာ၊ ရံစကာဘိ၊ 'one hundred chariots fixed with prominent wheels'
စက်ဘီး 'mechanical wheel; wheel
ကြွားကြွား 'prominent
ရထား 'chariot (Pā - ratha)
ရံ 'surround; go along with
- 70-10 စကြာရထား၊ တစ်စီးအားကိုး 'each chariot'
- 70-11 မြင်းကားတင့်စုံ၊ တရာရံလျက်၊ '(is) surrounded by one hundred beautiful horses
မြင်း 'horse; cavalry
- 70-12 ချွံချွံရဲတင်း၊ တစ်စီးမြင်းဝယ် 'a daring, brave horse'
ချွံချွံ 'daring; ရဲတင်း 'brave, bold

- 70-13 လည်ချင်းလက်ရုံး၊ ပခုံးမှိုကာ၊ ဗိုလ်တရာတည် 'one hundrad infontry-men who stood touching one another's necks, arms and shoulders'
- 70-14 ဗိုလ်ပါယောက်ျား၊ တစ်ယောက်သား၌ 'each man of the infontry or each warrior
- 70-15 ထွားထွားမွတ်မွတ်၊ ကြာနွယ်နတ်သို့ 'Like a goddess of lotus descent, stout and smooth
ထွား 'big; large; stoud
မွတ် '(fr. ချောမွတ်) 'gracious; smooth
- 70-16 ရုပ်ဓာတ်လက္ခဏာ၊ တင့်တယ်စွာသည်၊ 'comely and beautiful in physical appearance
ရုပ်ဓာတ်လက္ခဏာ 'characteristics in physical parts.
- 70-17 ကညာမယ်လျှ၊ ရာရဲခလျက်၊ 'one hundred slim and beautiful maidens attend upon (each man)
ကညာ 'young and beautiful maiden' (Pā kañña)
မယ်လျှ 'slim and youthful madane
- 70-18 မြမြရှိမ်းရှိမ်း၊ ကြော့စိမ်းလဲ့လဲ့၊ နွဲ့ရရွဲ့လျှင် 'lustrously green, graceful, elear and swaying sinuously
မြမြရှိမ်းရှိမ်း 'lustrously green as an enerald
ကြော့ 'greatful'
နွဲ့ရရွဲ့ 'swaying moving sinuousky
- 70-19 ကြင်ဖွဲ့စေသာ၊ ခြောက်ပြစ်ကွာသည်၊ 'lovely without six-fold flaws (of a woman)
ကြင်ဖွဲ့ '(slh) to be liked or loved; lovely'
ခြောက်ပစ်ကွာ '(are) without six faulto or flows of a feminine beauty; Being two tall or too short, being too fatty or too him and being too white or too dark these six are traditionally regarded as flaws of a wonan's beauty
- 70-20 ကညာလှထွား၊ မယ်တပါးဝယ်၊ 'a youthful, pretty and stout maiden
- 70-21 ဝန်းလျားဖြဖြ၊ လိုက်ဖက်မျှသည်၊ မိန်းမရွှေအုပ်၊ ရာရဲချုပ်ရှင်၊ 'a group of sinilar one hundred ladies profusely in attendance
ဝန်းလျားဖြဖြ 'apntifully or profusely in attendance
လိုက်ဖက်မျှ 'similar or matchin'
- 70-22 သိမ်းအုပ်မတ်ခြုံ၊ ခြောက်ပါးစုံသား၊ 'the six- fold attendants on all sides. Here the elephant, the chariot, the horse, the soldier, thel ady and attendant maid are all counted as six
- 70-23 ဗိုလ်ပုံရုံညီ၊ ခေါ်တဏှီဖြင့် 'all gathering, numbering one akkhobhani is all
ဗိုလ်ပုံ 'public; gathering
- 70-24 နှစ်လီစကြာ၊ ဖြန့်နီးခါ၌ 'when he was almost to set an a journey' နှစ်လီစကြာ 'a pair of feet (of the king) ဖြန့် '(frကြာဖြန့်) take a trip; makes journey'
- 70-25 ရွှေညီလာရံ၊ တင့်နှိုင်းစံသည်၊ '(have) on audience ofall attendants
ရွှေညီလာ 'audience with all

70-26 ဘုန်းကံ အံ့ဖွယ် သရဲတည်း၊ 'his power is an amazing event'
ဘုန်းကံ 'power born of his (good) merits'
အံ့ဖွယ်သရဲ 'miraculous or amazing thing'

တထွေသော်တုံ၊ ဘုန်းတော်ကဲလွန်၊ စံပယ်ဟန်ကား¹၊
မုန်မာန်ရွဲရွဲ၊ စစ်ခြေမြဲသည်၊ ဆင်ရဲပေါက်သား၊² တိုက်ရထား
လည်း၊ နှစ်ပါးအညို၊ တစီးစီတည့်³၊ ကွန်ချီဦးနား၊ ကြားကြား
မာန်ဝင်၊ တိုက်ဆင်သုံးစီး⁴၊ မြေကြီးစောင်းပင်း၊ ပြိုမျှနင်းသည်၊
တိုက်မြင်းကားသုံး⁵၊

လက်ရုံးစိန်သွား၊ ခြေသည်အားမူ၊ ငါးယောက်ပေါင်း
ညို⁶၊ ဤအရှိကို၊ ပတ္တိသည်၊ စစ်အင်္ဂါဟု၊ သေချာဖွဲ့ရှက်၊⁷
အထက်ကိုကား၊ သုံးစီးအားဖြင့်⁸၊ ပွားတုံပွားတုံ ရှစ်ပါး
စုံသော်⁹။

ဗိုလ်ပုံသေန၊ မုခကုမ္မ၊ ဂဏဝါဟနီ၊ တလီပတနာ၊
ဝေါဟာစမု၊ ခေါ်မူသည်၊ အနီကီနှင့်။ ခေါဘဏီစစ်၊ ကိုးဂိုဏ်း
ဖြစ်သား¹⁰၊ စက်သစ်ကွန်လည်း၊ မန်းရွှေပြည်သို့¹¹
ဘုန်းစည်စောထီး၊ ထွက်စံနီး၌¹²၊

ပွဲကြီးသဘင်၊ မွမ်းမွမ်းဖျင်မျှ¹³၊ စစ်အင်သောင်းသိန်း၊
အကိန်းကိန်းတည့်¹⁴၊ မုဒိန်းသုန်သုန်၊ ထက်သံဟုန်လျက်၊¹⁵
ဒုန္တဘိဌာဒိန္နိမာနှင့်¹⁶၊

ခရာသံရှင်¹⁷၊ မြေကောင်းကင်ကို၊ ပဲ့တင်ဖြန်းဖြန်း၊
စက်လျှင်ချွန်းမျှ¹⁸၊ ဘုန်းအဏ္ဏဝ၊ ရာဇိန္ဒကို¹⁹၊ ခယညီညာ၊
ရံစကာသည်၊ ဗိုလ်ပါခြံမုံခြံမုံသဲသဲတည်း²⁰။

Moreover, the most excellent king so-
journed (thus.)

A young, furious and fighting elephant
on musth, that stood firmly at the battlefield, was
considered an equal to a fighting charist.

Three prominently proceed fighting el-
ephants, three horses that treaded on earth almost
making it slide and topple and five infantrymen,
whose martial prowess were as strong as a

thunderbolt, were all organized into a
unit called Path.

Beyond that, one has to multiply the num-
bers by three for eight times. These units 'patti,
senamukha, kumba, gana, vāhan, patanā, samu,
aniki and akkhobhani.

constitute the nine-fold (military) units.

Just before setting on a journey to new
Mandalay capital, the glorious, noble lord con-
ducted a big celebratai with thousands and thou-
sands of men.

Noises of tabors

briskly filled the sky. Noises cattle
drums, small drums, trumpets and bugles ech-
oed throughout earth and heaven like those of a
thunder.

The king of kings, whose powers were
as wide as ocean, was surrounded by many in
respect and unity.

- 71.1 စာထွေသော်တုံ၊ ဘုန်းတော်ကဲလွန်၊ စံပယ်ဟန်ကား၊ 'moreover, the excessively glorious king (arranges thus) for sojourn'
ဘုန်းတော်ကဲလွန် 'having glory in excess'
- 71.2 မုံမာန်ရွဲရွဲ၊ စစ်ခြေမြဲသည်၊ ဆင်ရဲပေါက်သား၊ 'a young, mighty elephant on musth that stands firm on battlefield မုံ 'musth' မာန် 'strength (of musth)'
- 71.3 တိုက်ရထားလည်း၊ နှစ်ပါးအညီ၊ တစီးစီတည့်၊ 'the military chariot was like an elephant' i.e. they are equal. တိုက် 'to fight; go into war'.
- 71.4 ကွန်ချီဦးနား၊ ကြားကြားမာန်ဝင်၊ တိုက်ဆင်သုံးစီး 'three fighting elephants, prominently furious, near the front' ကွန်ချီ 'go near' ဦးနား 'near the front'
- 71.5 မြေကြီးစောင်းပင်း၊ ပြိုမျှနင်းသည်၊ တိုက်မြင်းကားသုံး၊ 'three military or fighting horses that step on the ground making it topple nearly'.
မြေကြီးစောင်း 'the earth toppling or shiding'
ပြိုမျှနင်းသည် 'tread on the earth as if it were falling off:
- 71.6 လက်ရုံးစိန်သွား၊ ခြေသည်အားမျှ၊ ငါးယောက်ညီ 'five infantrymen whose physical powers were as strong as a diamond-edge or thunderbolt.
လက်ရုံး 'physical or bodily power, material prowess'
ခြေသည် 'infantrymen; foot-soldier'
- 71.7 ဤအရှိကို ပတ္တိသညာ၊ စစ်အင်္ဂါဟု၊ သေချာဖွဲ့ရွက်၊ 'this much is carefully organized as a Pathi; a formation of the army'
ဤအရှိ 'this much i.e. 3 elephants + 3 horses + 5 foot-soldiers.
ပတ္တိသညာ 'the name of Path' (Pā. path+sañña)
- 71.8 အထက်ကိုကား၊ သုံးစီးအားဖြင့် (multiplied by) three for the rest i.e. for greater formations?
The phrase suggests that the number can be multiplied by these for greater organizations than Pathi, which is the smallest'
- 71.9 ဖွားတုံဖွားတုံ၊ ရှစ်ပါးစုံသော် 'by multiplication for eighth time? ဖွား 'multiply; proliferate' ရှစ်ပါး 'eight'
- 71.10. ဗိုလ်ပုံသေန၊ မုခကုမ္မ၊ ဂဏဝါအနီ၊ တလီမတနာ၊ ဝေါဟာစမု၊ ခေါ်မူသည်၊ အနီကီနှင့်၊ ခေါဘဏီစစ်၊ ကိုးဂိုဏ်းဖြစ်သား၊ 'Army organizations-senamukha, gumba, gana, vāhañ, patanà, samu, arike (anikàrñ) and akkhoblani 9 kinds in all are described here.
Here the formation of an army is said to be of 9 categories-senamukha etc.+path-and king Mai-don of Kon-baung period used this method.
- 71.11 စက်သစ်ကွန့်လည်း၊ မန်းရွှေပြည်သို့၊ 'to make a journey to Mandalay capital'.
စက်သစ်ကွန့်လည် 'Lit: new trip or journey to'
- 71.12 ဘုန်းစည်စောထီး၊ ထွက်ခန်း၌ 'when the noble and glorious lord was about to leave to stay'
ဘုန်းစည် 'Lit: glories plentiful'
စောထီး 'noble lord; powerful main'

71.13 ဖွဲ့ကြီးသဘင်၊ မွမ်းမွမ်းဖျင်မျှ၊ 'celebrating to a very big scale'.
 ဖွဲ့ 'celebration; festiual'.
 သဘင် 'celebrathin; festiual' (Pā. sabhā)
 မွမ်းမွမ်းဖျင် 'in plenty; numerous'.

71.14 စစ်အင်သောင်းသိန်း၊ အကိန်းကိန်းတည့် 'there are several figures (to describe) thousands and thousands of the combat arms'.
 စစ်အင် (fr.စစ်အင်္ဂါ) 'combat arms (of elephant corps, the cavalry, the chariots and the infantry.'

71.15 မုဒိန်းသုန်သုန်၊ ထက်သံဟုန်လျက်၊ 'tabars resounding briskly in the wind'
 မုဒိန်း 'small drum; tabor' (Pā.mudinga)
 သုန်သုန် 'briskly'
 ထက်သံဟုန် 'much (round) in the sky'.

71.16 ဒုန္တဘိဠာ၊ ဒိန္နိမာနှင့် 'cattle-drums and small drums sounding far and wide'
 ဒုန္တဘိ 'cattle-drum, (Pā.dundublin)
 ဒိန္နိမာ 'small drum' (Pā.dindimā)

71.17 ခရာသံရှင်၊ 'Living or strong noises of trumpets and bugles'
 ခရာ 'trumpet, bugle'

71.18 မြေကောင်းကင်ကို၊ ပဲ့တင်ဖြုန်းဖြုန်း၊ စက်လျှင်ချွန်းမျှ၊ choing clamorously both on earth and in the sky like thunders'
 မြေ. . . 'earth; ground' ကောင်းကင် 'sky'
 ပဲ့တင် 'echo; resound' ဖြုန်းဖြုန်း 'ononaetopoetic words for noises made by drums and bugles'

71.19 ဘုန်းအဏ္ဏ၊ ရာဇိန္ဒကို 'king of kings whose power was as mide as an ocean'
 အဏ္ဏ 'ocean; sea' (Pā.annava)
 ရာဇိန္ဒ 'king or lord of kings. (Pā. rākā + inda)

71.20 ခယညီညာ၊ ရံစကာသည်၊ ဗိုလ်ပါခြိမ့်ခြိမ့်သဲသဲတည်း 'mulitude of men surround him in respect and unison'
 ခယ 'pay resepect to' ခြိမ့်သဲ 'multitude'.

မုနိန္ဒာဘိ၊ မရဇိလျှင်¹၊ ဝေသာလိဘေး၊ ရန်ညစ်ကြေး
ကို²၊ လျှော်ဆေးစင်ကြယ်၊ ပရိတ်ရည်ဖြင့်၊ နှံ့နည်ပြီးမှ³၊ မဂ္ဂ
သို့၊ ထွန်းပသီရိ၊ ဖြန့်သည်ရှိသော်⁴၊

When the lord of Arahats and the Excel-
lent Conqueror of Māra the Evil one or the Bud-
dha, after removing all dangers of vesāt and
cleansing it with parit-water, went to Magadha in
glory and pomp, all Brahmā

ဇာတိခေတ်တွင်း၊ ဗြဟ္မမင်းတို့⁵၊ ထီးချင်းစပ်လျက်၊
အရှက်ရှက် (ယှက်?)တည့်⁶၊ ငွေရွက်ရိပ်ကြာ၊ မိုးကာဖြန့်လွှား⁷၊
စပ်ကြားနဂါး၊ အများရခံ၊ အနန္တလျှင်⁸၊

Kings in this realm of rebirths (followed
the Buddha), spreading the silvery, lotus-like cov-
erings of several parasols which intertwined to-
gether (over the Buddha)

Infinite number of

သကလစက္ကဝါ၊ တိုက်မျက်နှာထက်⁹၊ မွန်ရာမြတ်ဆုံး၊
ရှိမဲ့ကျုံး၍¹⁰၊ ညွတ်ရုံးဦးရှိ၊ ပူဇော်ချီလျက်¹¹၊ ပရိဝါရံ၊
ပတ်ဝန်းခြံသို့¹²၊

dragons and sakka (joined) the retinue,
They all attended (in the Buddha), as the best
and most exalted of all on the entire surface of
the universe, paying homage and worshipping
(Him)

ထက်လျှံကျေးဇူး၊ တို့ရွယ်လူးလျှင်¹³၊ နန်းဦးသဘင်၊
မြန်းမည်ယံ(ရ?)င်သော်¹⁴၊ ကောင်းကင်ရေမြစ်၊ တလှစ်
တောင်တော၊ တိုက်တကြောတက်¹⁵၊ ထွတ်စောဗြဟ္မာ၊ အသူ
ရာနှင့်¹⁶၊ ဣန္ဒာဘုန်းဝှန်၊ နတ်မွန်အများ¹⁷၊

In the same way, When it was arranged
for our youthful lord to travel to celebrate for the
new palace, noble Brahmā-s, Asura- gods, nu-
merous, benevolent god-chiefs with great pow-
ers, dragons and

နဂါးတကွ၊ ဝေဒတတို့¹⁸၊ မြေမှမိုးထက်၊ ရံလျက်
ဝန်းလျား၊ ဘေးကိုတား၏¹⁹၊ စွယ်ပွားရှစ်ချောင်း၊ ငေါင်းရ
ရောင်းသား²⁰၊ ထောင်းထောင်းနင်းလျက်၊ ခြေသုံးဘက်နှင့်²¹၊
လက်နက်သံတိုင်၊ ရဲရဲကိုင်သည်²²၊

garuala- birds, standing guard in all sides,
protected against dangers between earth and
heaven, in the sky, in rivers, in forests and on
mountains across the continent

ဘုန်းလှိုင်းဝေဿဝဏ်၊ နတ်မင်းကျွန်ဟု²³၊ ကုမ္ဘဏ်
မှုထမ်း၊ ဘီလူးကြမ်းတို့²⁴၊ လက်ပမ်းဟန်လှေ၊ ဆိုင်ကာပြပြီး²⁵၊

The fierce Kun-bon ogres, who were
slaves of glorious Wit- tha- wan lord, with eight
conineteeth protruding and with red-hot iron-rods
in hand as weapons, stamping hard on the ground
with three feet, happily and in a sprightly

ကြွကြွဝမ်းသာ၊ ရွှင်မျက်နှာဖြင့်²⁶၊ စကြာနောက်ရံ၊
လိုက်အံ့သံ (သန?)²⁷၍၊ ကျံကျံရင့်ရော်၊ ဟစ်ကြွေးကြော်
သည်²⁸၊ ဘုန်းတော်ချီးပင့်အံ့အဲတည်း²⁹။

manner, eagerly followed the universal
king, while proclaiming loudly a melodious tune
The glory (of the king) was to be praised
in wonder

- 72-1 မုနိန္ဒာဘိ၊ မာရဇိလျှင် 'the lord of Menis or Grahats and the excellent Cenqueror of Māra the Evil One. i.e Gotma the Buddha
မုနိန္ဒ 'chief or lord of sages or archats (Pā muni + inda)
အဘိမာရဇိ 'excellent conqueror of Māra (Pā abhi + Māra + jina)
- 72-2 ဝေသာလီဘေး၊ ရန်ညစ်ကြေးကို၊ 'duit of danger of We-thar- li country ဝေသာလီ 'vesāti in India
- 72-3 လျှော်ဆေးစင်ကြယ်၊ ပရိတ်ရည်ဖြင့်၊ နွံနည်ပြီးမှ 'after washing dleansing and sinking (it) in paritwatrss
လျှော် 'wash; to cleanse ဆေး 'wash
ပရိတ်ရည် ' Parit - water is the water, supposedly possessing the powers of Parlta (protective formula) though the rectation of it by monks, since they had been kept before the reciting manks in the rituals
- 72-4 မဂစသို့၊ ထွန်းပသီရိ၊ ဖြန့်သည်ရှိသော် 'when (the Buddha) made a glorious journey to Magadha' Pāti tradition records that Buddha once visited Ve-sā-t, stricken by a three-fold danger-expidemics, famine and attacks by ogres-and annihilated all of them by letting Ānanda recite Ratana Paritta from there Buddha returned to Magadha in Majjhimadesa
- 72-5 ဇာတိခေတ်တွင်း၊ ဗြဟ္မမင်းတို့ 'Brahmā kings in the realm of rebirths
ဇာတိခေတ် 'realm of rebirths (Pā. jāti+khetta)
ဗြဟ္မာ 'the noble creature;pule ones (Pā brahmā)
- 72-6 ထီးချင်းစပ်လျက်၊ အယုတ်ယုတ်တည့်၊ 'parasols are several and Inntertwined (with one anotehr)
ထီး 'umberella or perasonal the Brahmā-king hold for the Buddha
- 72-7 ငွေရွက်ရိပ်ကြာ၊ မိုးကာဖြန့်လွှား 'the silvery coverings shading (him) all over
ငွေရွက် 'silvery covering (of on unbrella)
- 72-8 သိကြားနဂါး၊ အများရံခ၊ အနန္တလျှင် 'infinite number of dragons and sakka on atendance
နဂါး dragon အနန္တ 'infinite number
- 72-9 သကလစက္ကဝါ၊ တိုက်မျက်နှာထက်၊ 'on the surface of the entre iuniverse
သကလ 'entire, all (Pā - Sakala)
စက္ကဝါ 'universe (Pā- cakkavāla)
- 72-10 မွန်ရာမြတ်ဆုံး၊ ရှိမဲ့ကျုံး၍ 'the most excellent and the most exalted of all in existence
မွန်ရာမြတ်ဆုံး 'most excellent or noblest
ရှိမဲ့ကျုံး၍ 'Lit collecting all what is in excitence
- 72-11. ညွတ်ရုံးဦးရှိ၊ ပူဇော်ချီလျက်၊ 'paying reverence and worshipping (Him)
ညွတ်ရုံး 'in reverence
ဦးရှိ 'payrespect to
ပူဇော် 'worshop; pay respeit to' (Pā - jùjā)
- 72-12 ပရိဝါရံ၊ ပတ်ဝန်းခြံသို့ 'like an entourage surrounding (him)

ပရိဝါရံ 'entourage; retinie

(Pā- parivāra)

- 72-13 ထက်လျှံကျေးဇူး၊ တို့ရွယ်လူးလျှင် 'over youthful king whose attributes went up
ကျေးဇူး (fr ကျော်ကျေးဇူး) attributes; qualities
ရွယ်လူး (arch) a youthful one
- 72-14 နန်းဦးသဘင်၊ မြန်းမည်ရင်သော်၊ 'when it is prepared (for him) to go to the (now)palace
နန်းဦးသဘင် 'celebration for (visiting) palace
ရင် (fr စီရင်) arrange; prepare
- 72-15 ကောင်းကင်ရေမြစ်၊ တလွှံတောင်တော၊ တိုက်တကြောထက်၊ 'across the continent in the sky, in the
rivers, in the forest and an mountains
- 72-16 ထွတ်စောဗြဟ္မ၊ အသုရာနှင့်၊ 'along with the noble Brahmā-s and Asurā-s or genii
- 72-17 ကုန္ဒာဘုန်းဝှန်၊ နတ်မွန်အများ၊ 'many noble lords of gods with much power
ကုန္ဒ 'chiefe or lords (Pā inda)
ဘုန်းဝှန် 'much or excessive power
- 72-18 နဂါးတကွ၊ ဝေနတတို့၊ 'dragons and garudabirds
နဂါး 'dragon; serpent' (Pā . nāga)
ဝေနတ 'mythical Garuda bird (Pā vinateyya)
- 72-19 မြေမှိုင်းထက်၊ ရံလျက်ဝန်းလျား၊ ဘေးကိုတား၏။ '(they) protect all the dangers surrounding (the
king) on all sides between the earth and the sky
- 72-20 စွယ်ပွားရှစ်ချောင်း၊ ငေါင်းရရောင်းသား၊ 'with eight conine-teeth jutting out
စွယ် (fr အစွယ်) conine tooth
ငေါင်းရရောင်း (same as ငေါ)'just out; protrude
- 72-21 ထောင်းထောင်းနင်းလျက်၊ ခြေသုံးဘက်နှင့် 'treading lard with three feet
ထောင်းထောင်း 'hard; severly
ခြေ 'foot
- 72-22 လက်နက်သံတိုင်၊ ရဲရဲကိုင်သည်၊ 'holding the red- hot iron- rods as weapons
- 72-23 ဘုန်းလှိုင်ဝေသဝဏ်၊ နတ်မင်းကျွန်ဟု 'slaves of powerful divine king of Wut- tha- woun
ဝေသဝဏ်(abo called ကုဝေရ) is one of the four god-kings guarding the north with a
host of his Yakkha-s, including Rakkhas, Asuras etc. (Pā Vessavanna)
- 72-24 ကုမ္ဘန္တုမ္ဘထမ်း၊ ဘီလူးကြမ်းတို့၊ 'fierce agres called Kun-ban- the servicemen (of Vessavanna) Kun-
ban (Pā gambhanda) froms a class of pairies grouped with Yakka-s. The Pāti word gumbha
means pot or water pots' and the word is given as the personal name of these creatures,
because their genital organs, it is said, are as big as pots.

- 72-25 လက်ပမ်းဟန်လှ၊ ဆိုင်ကာပြပြီး 'showing beautiful gestures of wrestling
လက်ပမ်း 'wrestling'
- 72-26 ကြွကြွမ်းသာ၊ ရွှင်မျက်နှာဖြင့် 'smiling happily and in a sprightly manner
- 72-27 စကြာနောက်ရံ၊ လိုက်အံသန်၍ 'with zeal to follow the universal monarch in the back
- 72-28 ကျကျရင့်ရော်၊ ဟစ်ကြွေးကြော်သည် 'proclaim loudly a melodious tone
- 72-29 ဘုန်းတော်ချီးပင့် အံ့အဲတည်း၊ (the king's) glory was to be praised in worder'
အံ့အဲ 'in wonder; in surprise

ယောဂလက္ခဏာ၊ ယုဂ်ဇာတာဖြင့်¹၊ စကြာထိုက်
တန်၊ တို့ဘုန်းသန်ကား²၊ အမွန်ရတနာ၊ မြတ်သုံးပြာကို³၊
သဂါရဝ၊ ညွတ်ကြည်လှ၍⁴၊

ယိဋ္ဌကျေးဇူး၊ ဂုဏ်ဖြင့်ထူး၏⁵၊ လေးဦးဒိပ်ကျွန်း၊
စတုရန်းကို⁶၊ စက်ဝန်းရှေ့ရန်၊ စိုးထိုက်တန်၍⁷၊

မဏ္ဍလိယာရ၊ ရာဇဂုဏ်ထူး၊ ဘုန်းရောင်မြူး၏⁸၊
ဟူးဟူးကွန့်မှန်း၊ တန်ခိုးဘုန်းကို⁹၊ အနှုန်းယူယူ၊ ဤမျှဟူ၍¹⁰
ဂဏူပဒေ၊ မရှိထွေကြောင့်၊

အညေယျသတ္တိ၊ အမည်ရှိသည်၊ သီရိညွန့်ဖူး၊
အခေါင်ကြူး၏¹²၊ သုံးဦးပဝရ၊ ဂုဏ်သေဌကြောင့်¹³၊
သမြာသမင်း၊ တုဘက်ကင်းဟူ¹⁴၊

ဝင်းဝင်းနီတုံ၊ ရွှေလိပ်ပုံဖြင့်¹⁵၊ မြေခုံရန်ထမ်း၊ ပြည်
ဘေးငြိမ်းထက်¹⁶၊ ခပ်သိမ်းရာဇေ၊ ကျင့်သုံးစံသော်¹⁷၊
မိုးပျံစွာန်ကြွ၊ ဝလာဟဟူ¹⁸၊

ကာလရှည်ကျူး၊ မကြာဘူးသား¹⁹၊ မူးပဉ္စဝီ၊ ချိန်မှီ
ရောင်ပြုံး၊ မုတ္တာလုံးကို²⁰၊ ပတ်လုံးရန်မှောင့်၊ ကုမ္ဘာန်စောင့်
သည်²¹၊ တောင့်အထွတ်ထက်၊ ဝေဘူချက်မှ²²၊

ရွှေလက်ဆွတ်ချူး၊ သိကြားယူ၍²³၊ မြူမစွန်းစက်၊
စည်းကျောက်မျက်ကို²⁴၊ ဌက်ကိကိဝဏ်²⁵၊ ကျီးသဏ္ဌာန်ဖြင့်
တမန်နတ်သား၊ ဖန်စေငြားပြီး²⁶၊ ဖဝါးရွှေစက်၊ ချိပိုဆက်သည်
ဘို့နက်ကဘူပုလဲ²⁷တည်း။

Our excessively glorious lord, judged by
his bodily characteristics and (personal)
haroscope, deserved to rule the universe and was
distringuished by Yittha-quality, because

he was confident in and reverential to the
three Noble Jewels of Buddhism. For he was
worthy of reigning over the four continents on
four sides (of Mt. Merue), he was illumined with
the glory of royal quality of

Mandalissara or Ruler of the universe. He
was the top and tip of glory with the quality of
aññeyya-sath, because there was no mathemati-
cal low to measure how great was his increasing
power.

Because of these three most excellent and
best qualities, he was recorded as the most re-
spected and un-excelled king Samrāta or a uni-
versal king in gold-letters

while he was staying at peaceful and dan-
ger-free capital, practising all king's ruler, Tha-
gyar-min snatched, from the summit of we-
bumountaion guarded by kum-bans against all
dangers, a brightly shining 25 mú pearl said to
be

barn of clouds flying in the sky.

This pure and flawless gem was brought
to the feet of the king by a

messenger -god in the disguise of a crow.

It was a pearl of invaluable price.

- 74.8 မဏ္ဍလိဿရ၊ ရာဇဂုဏ်ထူး၊ ဘုန်းရောင်မြူး၏ ' (he) shines with the royal glory of mandalissara or Reign over Circle'.
မဏ္ဍလိဿရ 'Lit ruling the Circle is the quality of a king who is worthy of ruling entire universe. (Pà.mandala + essara)
- 74.9 ဟူးဟူးကွန့်မုန်း၊ တန်ခိုးဘုန်းကို ' (his) glory and power which is increasing very rapidly'
ဟူးဟူး 'furiously, rapidly'
မုန်း 'destroy; crush'
- 74.10 အနှုန်းယူယူ၊ ဤမျှဟူ၍ ' (to say that) it is this much after taking a comparison'.
အနှုန်းယူယူ 'take a comparison'.
- 74.11 အဏုပဒေ၊ မရှိထွေကြောင့် 'because there is nomathematical law'
ဏုပဒေ ' mathematical law; rule of calculation; (Pà.ganana + upadesa)
- 74.12 အညေယျသတ္တိ၊ အမည်ရှိသည်၊ သီရိညွန့်ဖူး၊ အခေါင်ကြူး၏။ ' (he) is on the top of highest glory because of Aññeyya-sath or Power of knowledge.'
Aññeyya-sath 'knowledge' is the third royal quality attributed to king Min-don.
(Pà aññeyya+sathi)
- 74.13 သုံးဦးပဝရ၊ ဂုဏ်သေဌကြောင့်၊ 'because of these three high and excellent qualities'.
ပဝရ 'excellent; noble' (Pà . powara)
သေဌ 'highest; noblest' (Pà.settha)
- 74.14 သမ္ဗြာဓမ္မင်း၊ တုဘတ်ကင်းဟု ' the unexcelled or matchless king of samràta or a universal king.
သမ္ဗြာဓ (a universal king) is a very old Vedic word in Sanskrit equivalent to Pali Cakkavathirāja or a universal monarch ruling the four continents.
- 74.15 ဝင်းဝင်းနီတုံ၊ ရွှေလိပ်ပုံဖြင့် 'recorded in golden letters glittering bright.'
ဝင်းဝင်းနီတုံ 'shining or glittering gold'
ရွှေလိပ် 'golden letters or in alphabets' (Pà. tipi)
- 74.16 မြေခုံရန်တိမ်း၊ ပြည်ဘေးငြိမ်းထက်၊ 'in a peaceful, danger-free capital.
- 74.17 ခပ်သိမ်းရာဇဓံ၊ ကျင့်သုံးစံသော်၊ 'while (he) stays practicing all king's rules or rule of governing.
ခပ်သိမ်း 'all'
ရာဇဓံ 'royal rules of governing (Pà.rāja-dhamma)
In Pāli language these reeels are given in a set of ten:viz. alms-giving,morality, liberality, straightness,gentlements, self-restriction, no-anger, non-hurt fulness, forbearance and non-opposition.'
- 74.18 မိုးပျံစွာန်ကြွ၊ ဝလာဟဟု၊ '(8th barm of the clouds and flying in the stay' မိုးပျံ 'flying in the sky
စွာန်ကြွ 'fly in the sky through meditation' (Pà valāḷaka)

- 74.19 ကာလရှည်ကျိုး၊ မကြားဘူးသား၊ 'never heard in a long time' ကာလ 'time; period' (Pà.kàla)
- 74.20 မူးပဉ္စဝီ၊ ချိန်မှီရောင်ပြုံး၊ မုတ္တာလုံးကို 'the pearl shining brightly and weighing 25 miles'
 မူး 'a term of weight equivalent to one eighth of a kyat.'
 ပဉ္စဝီ $5 + 20 = 25$ (Pà. pañca + ñsati:)
 မုတ္တာ 'a pearl' (Pà muttà)
- 74.21 ပတ်ကုံးရန်မှောင့်၊ ကုမ္ဘာန်စောင့်သည်၊ 'Kun-bans guard against dangerous disturbances on all sides'
 ကုမ္ဘာန် 'a generic of Yakkha-species' guarding the southern part of Mt. Maru under King Virúlaka.
- 74.22 တောင့်အထွတ်ထက်၊ လဘူချက်မှ 'from the scemmit of Mt. We-bhú'.
 ဝေဘူ 'name of a mountain believed to have plenty of precious stones mountain of abundance' (Pà. Vepulla)
- 74.23 ရွှေလက်ဆွတ်ချူ၊ သိကြားယူ၍ 'Tha-gyar-main took hold of it by his hand'
 ဆွတ်ချူ 'Lit pluck off'
- 74.24 မြူမစွန်းစက်၊ စည်းကျောက်မျက်ကို၊ 'the luxurious gem that is free from flaws.'
 မြူမစွန်းစက် 'free from even anidà of flaw' စည်း (fr. စည်းစိမ်) 'luscercious'
 ကျောက်မျက် 'gems; precious stones'.
- 74.25 ငှက်ကိကိဝဏ်၊ 'in crow-coloured shape'
 ငှက် 'bird' ကိကိဝဏ် 'crow-colored' (Pà. KàKà vanna)
- 74.26 ကျီးသဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ တမန်နုတ်သား၊ ဖန်စေငြားပြီး၊ 'ask the messenger-good to be in the disguise of a crow'.
 ကျီး 'a crow: သဏ္ဌာန် 'shape; form' (Pà.santhà-na)
 တမန် 'messenger'.
- 74.27 ဖဝါးရွှေစက်၊ ချိပိုဆက်သည်၊ ဘိုးနင်ဝေဘူပုလဲတည်း၊ 'It is a priceless We-bu pearl sent to his feet
 (by the crow) ဘိုးနင် 'of invaluable price'

ရတနာပုဏ္ဏ၊ မာဂဓဖြင့်¹၊ သာစွဩဘာ၊ ပြည်အောင်
ချာကို²၊ ပဌမာဒိကံ၊ တည်ထောင်စံသော်³၊ တရံရောခါ၊
ကောဇာတက်သစ်၊ ဘဒ္ဒန္တစံတတ်⁴၊

မြစ်ဥတ္တရာ၊ မြောက်ညာကယ်ကယ်⁵၊ သာကိန္ဓယ်တို့၊
စံပယ်ဘူးကြ⁶၊ မောရိယဟု၊ မြသေလာမြိုင်၊ ငါးဆိုင်ရံလည်⁷၊
ကလေးပြည်မှ⁸၊

ဇာနည်ဘုန်းလော့၊ ရွှေဂူမွေ့သား⁹၊ ငွေအရည်
ရောင်၊ ကေလာတောင်သို့¹⁰၊ အာပေါင်လျှာရွက်၊ ခြေလက်
အသည်း၊ စက်စက်ရည်းမျှ¹¹၊

တလည်းမဲ့သွင်၊ စုံစွယ်ရှင်လည်း¹²၊ ကောင်းကင်
ပတ်လည်၊ ခြောက်ရောင်ခြည်ဖြင့်¹³၊ အသည်အဝါ၊ ဖြာဖြာ
ကွန်ဝဲ၊ ရှုမရဲတည့်¹⁴၊ ပုလဲမျက်လုံး၊ တင့်မျိုးကျုံးသား¹⁵၊

ပြုံးပြုံးလျှံညို၊ ယိုဘိဘနန်း၊ ကြိုးစုံထွန်း၏¹⁶၊ ရွန်းရွန်း
စွေးစွေး၊ ကိုယ်မွေးနီတုံ¹⁷၊ အစုံခြေလက်၊ မြီးရွက်စွယ်ဘူး၊
ခုနစ်ဦးလည်း¹⁸၊ ဖြူးဖြူးသွယ်ညွတ်၊ မြေညွှန်ဆွတ်လျက်¹⁹၊

ဆဒ္ဒန္တဇာတိ၊ ကြန်ညီညီသည်²⁰၊ မောရိယပစ္စယ၊
နာဂရာဇာ²¹၊ မင်္ဂလာသဘင်၊ ပေါက်လုလင်ကို²²၊ ရှင်ဖင်ဘုန်း
ဝှန်နှင့်သာတန်ဟု²³၊ ဝေယန်ဘုန်းစည်၊ ပဏ္ဏာရည်သည်²⁴၊

စဉ်ရှည်မကြိုက်ဘူးမြဲတည်း²⁵။

King Min-don built and lived in the vic-
torious capital, known in Māgadha- language or
Ya-da-nar- pum- na for the first time, when (he
was presented with a white elephant)from the
captial

of Ka- lay on the north of the river, sur-
rounded by five green and forested Mo-ri-ya hills,
where once in this are and in this current Budda-
world rigned the kings of sakyan race

The elephant, that was of a heroic and
glorious breed living in a golden cave, was to-
tally silvery white like the Katāsa mountain. Its
palate, tongue, ears and nails on hands and toes
shone bright-red.

Its fully- developed tusks were also birght
in six rays around the sky so splendidly that one
dared not face them.

Its eyes, pearls of excellence and beauty,

glowed with stars, nearly burning and
spilling out (of the sockets)

His bodily hair was of glittering gold, and
its hands and feet, tail ears with fold of skin at
the base of tusks, seven

in all, droopedwithout impediment to-
wards the earth

saying that it was fit only for our glori-
ous lord, the powerful king of We-ja-yan-ta pal-
ace, That- gyar-min, sent to him

as a present this auspicious young el-
ephant, named Mo-ri-ya- pat-ca-ya Nā-ga-rā-jā.

It was an uncommon went for a long time

- 75.1 ရတနာပုဏ္ဏ၊ မာဂစဖြင့် 'capital known as Ya-da-nar- pum-na in Māgahds
ရတနာပုဏ္ဏ 'abundant in Ya-da-nar or precious gems'
မာဂစဖြင့် 'in Māgadha language or Māgadhs
Māgadhā, language of Magadha kingdom, is popularly considered the same as Pāli
- 75.2 သစ္စာသြဘာ၊ ပြည်အောင်ချာကို၊ the successful country applauded and praised as pleasant
- 75.3 ပဌမာဒိကံ၊ တည်ထောင်စံသော်၊ (when) he built it first and foremost and stayed in it
ပဌမ first (Pā. pathama)
အာဒိက ဖာရေမတ်; in the front place (Pā. ādika)
- 75.4 တရံရောခါ၊ ကောဇာထက်သစ်၊ ဘဒ္ဒန္တိထက်၊ 'once in the present koja- era in this Bhadda-world
ကောဇာ Myanmar are starting from 638 A.D
ဘဒ္ဒန္တိ years occuring Bhadda- world where five Buddhas are supposed to appear; i.e
present worldage-
- 75.5 မြစ်ဥတ္တရာ၊ မြောက်ညာကယ်ကယ်၊ to the north of the river
ဥတ္တရာ၊ north, northerw (Pā. uttara)
- 75.6 သာကိန္ဓယံတို့၊ စံပယ်ဘူးကြ၊ 'where the descervdants of sakyan clan had stayed
သာကိန္ဓယံ descendants of Sakyan race
- 75.7 မောရိယဟု၊ မြသေလာမြိုင်၊ ငါးဆိုင်ရံလည်၊ surrounded by five green, farested hills of rock called
Maw-ri-ya
မောရိယ name of mountain, meaning pea- cock in Pāli
သေလ 'rock; stone (Pā.sela)
မြိုင် (arch) farest; a deep forest
- 75.8 ကလေးပြည်မှ 'from the capital of Ka-lay
Ka-lay, situated on the west of River Aye-yar-wa-dy- close to Indian border, in now the
capital of chein State
- 75.9 ဇာနည်ဘုန်းဟေ၊ ရွှေဂူမွေ့သား၊ a glorious and hervic one living happily in a golden cave
ဇာနည် a heroic presson with courage and determination for good causes (Pā ājāneyya)
- 75.10 ငွေအရည်ရောင်၊ ကေလာတောင်သို့၊ 'silvery color like Kelāsa Mountain; i.e a tstally white color
Mount Kelāsa is one of five mountain ranges encircling Anotalta lake and in often
used in Pāto writings as a classic example of silvery- white color and indestructible char-
acter
- 75.11 အာပေါင်လျာရွက်၊ ခြေလက်အသည်း၊ စက်စက်ရည်းမျှ 'the back part of the jaw, tongue, ears and
nails on his feet were almost circular in shape
စက်စက် 'cirular or circle
- 75.12 တလည်းမှည့်သွင်၊ စုံစွယ်ရှင်လည်း 'the tusker who has developed to maturity

မှည့်သွင် be ripe; be mature
စုံစွယ်ရှင် lit owner of a pair of tusks

- 75.13 ကောင်းကင်ပတ်လည်၊ ခြောက်ရောင်ခြည်ဖြင့်၊ with six rays in or around the sky
ကောင်းကင် the sky; heaven
ခြောက်ရောင်ခြည် six rays' are gold, brown, red, white, sombre and coruscating hues
- 75.14 အသည်အဝါ၊ အဖြာဖြာကွန့်ဝဲ၊ ရှုမရဲတည့်၊ the splendour (of then) rises up so that you dare not face it
အသည်အဝါ splendour; glory
- 75.15 ပုလဲမျက်လုံး၊ တင့်မျိုးကျုံးသား၊ the all-gracious eyes of pearls
ပုလဲ pearl; မျက်လုံး eye
တင့်မျိုးကျုံး Lit collecting all kinds of beauty i.e perfect in its beauty
- 75.16 ပြုံးပြုံးလျှံညို၊ ယိုဘိဘနန်း၊ ကြိုးစုံထွန်း၏၊ saveral stars in that pearl (of eyes of the elephant) shine bright, as if it were spilling out
ကြိုး a star in a germ
- 75.17 ရွန်းရွန်းစွေးစွေး၊ ကိုယ်မွေးနီတုံ၊ (his) bodily hair is of bright gold
ရွန်းရွန်း and စွေးစွေး both mean bright
နီတုံ gold; gold of excellent quality (Pā middhima)
- 75.18 အစုံခြေလက်၊ မြီးရွက်စွယ်ဘူး၊ ခုနစ်ဦးလည်း၊ the seven parts of (its) body; viz. four hands and feet, tail, ears with fold of skin covering the base of an elephant's tusk
မြီး (fr. အမြီး) tail
ရွက် (fr. နားရွက်) ears
- 75.19 ဖြူးဖြူးသွတ်ညွတ်၊ မြေညွတ်ဆွတ်လျက်၊ 'drooping or tapering towards the earth without impediment
- 75.20 ဆဒ္ဒန္တဇာတိ၊ ကြည်ညိုညိုသည်၊ all (his) characteristic in agreement with a lineage of soddan-elephant
ဆဒ္ဒန္တ a kind of very rare and excellent elephants with six tuck and, presumably, able to fly (Pā chaddanta)
- 75.21 မောရိယပစ္စယ၊ နာဂရာဇာ Mau- ri-ya- pac-ca- ya Nāga- rājā, titte of the elephant
- 75.22 မင်္ဂလာသဘင်၊ ပေါက်လုလင်ကို၊ a young elephant that symbolized auspiciousness
ပေါက်လုလင် a young, mighty and strange lad
- 75.23 ရှင်ပင်ဘုန်းဝှန်းနှင့်သာတန် ဟု^၅ (only) our glorious lord is worthy of (it)
- 75.24 ဝေယန်ဘုန်းစည်၊ ပဏ္ဍရည်သည်၊ the powerful or magnificent ruler of We-ja-yan- gav palace intended to present it
ဝေယန် Vejayanta palace of sakka on Mt. Meru so ဝေယန် ဘုန်းစည် powerful ruler of we-zaryan ta refers to king sakka or Tha-gyar- min

ပဏ္ဏာရည် intended to be a present

(Pā. Pannākārā)

- 75.25 စည်ရှည်မကြိုက်ဘူးမြဲတည်း။ not to experience or meet in a long time
စည်ရှည် for a long period
ကြိုက် (fr ကြံကြိုက်) meet or experience

အရိယာဝတ္ထ၊ ပုညဘူမိ၊ မည်ထူးရှိသည်¹၊ ဂိရိသာ
ခေါင်၊ မန်းပြည်ထောင်ကို²၊ ပြောင်ပြောင်ဘုန်းလျှံ၊ တည်၍
စံသော်³၊

When the being was reigning in glowing
power over Mandalay Kingdom with its pleas-
ant mountain also called land of merits and abode
of the Aryans, he was firm and ture.

ရာဇစံမြတ်၊ ဖွယ်ရာဝတ်လည်း⁴၊ မချွတ်ကေနံ၊
ကတိမှန်၍⁵၊ ဗိမာန်ဂြိုဟ်လမ်း၊ ကောင်းကင်ငြမ်းလည်း⁶၊

in the (ten) rules ineant for kings and all
other responsibilities.

Consequenfly, the planefary paths in the
sky did not deviate and wend as usual. Rains were
regular.

မိုးလည်းချိန်ညီ၊ မြေဆီတိုးတက်⁸၊ စစ်မက်မပွား⁹၊
သစ်ကျားရန်ငြိမ်း¹⁰၊ မုဒိမ်းလည်းကင်း¹¹၊ အချင်းချင်းတို့၊
ချစ်ခြင်းလွန်ကဲ၊ မညှဉ်းဆဲတည့်¹²၊ မြဲစွဲဖြောင့်ဖြောင့်၊ စောင့်
သည်တရား¹³၊

fartitivity of soil increased. There were no
wars, on dangers from leopards and tigers and
no thefts and dacaity. Mutual love was every-
where and

သုံးပါးရတနာ၊ သဒ္ဓါကြည်ညို¹⁴၊ ပုဂ္ဂိုလ်သီလဝင်၊
အရည်းရှင်တို့¹⁵၊ သုံးအင်သာသနာ၊ တည်ထွန်းကြာအောင်၊
သိက္ခာစောင့်မှန်¹⁶၊

people did not torture one another. They
all observed right, moral precepts, upholding
much confidence in these jewels (of Pruddhion.)

Men of virtues and religious proctioners
stead fastly kept morol uprightness in order to

ဤဆယ်တန်ကား¹⁷၊ မြတ်မွန်ဘုန်းတော်၊ ရွှေလက်
ထက်၌¹⁸၊ မပျက်လေဘဲ၊ အစဉ်မြဲ၍¹⁹၊ ပြည်ထဲငြိမ်ဆိမ့်²⁰၊
ရေချမ်းစိမ်သည်²¹၊ နိမ္မိနတ်ဘုံတပဲတည်း²²။

maintain the growth of three-fold
Buddha's Diopensation.

All these ten virtues remained constand
and un-distorted in the time of our king with in-
creasing power. Peace rigmed in the kingdom,
as if all were being inmwrsed in cool water.

The country was like the godly heaven
of Nimmānarati.

- 76.1 အရိယာဝတ္ထု၊ ပုညဘူမိ၊ မည်ထူးရှိသည်၊ '(the place) which carries special name of land of merits and country of the Aryons'.
 အရိယာ ဝတ္ထု 'country or region of the Aryons' is the name originally given to the wide delta of River ganges in India, where the Aryan in voders first settled down in about 1200 B.C.
 (Pā. ariyat vattha)
 ပုညဘူမိ ' Land of Merits or virtues ' (Pā. puñña + Bhûmi)
- 76.2 ဝိရိသာခေါင်၊ မန်းပြည်ထောင်ကို၊ Mandalay Kingdom or capital within its pleasant mountain.'
 ဝိရိ ' mount; mountain.' (Pā. giri)
- 76.3 ပြောင်ပြောင်ဘုန်းလျှံ၊ တည်၍ခံသော်၊ ' in shining glory or power (he) built and stayed there.'
 ပြောင်ပြောင် ' glowing ; shining.'
 တည်၍ခံ ' built it and stayed (there).'
- 76.4 ရာဇမံမြတ်၊ ဖွယ်ရာဝတ်လည်း၊ ' the noble king's ricks and appropriate responsibilities.'
 ရာဇမံ ' rules of governance; king's ruler. (Pā. raja + dhamma)
 ဖွယ်ရာ ' appropriate (to a king); proper.'
 ဝတ် ' duty; responsibility.' (Pā. vatta)
- 76.5 မချွတ်ဧကန်၊ ကတိမှန်၍ ' un-deviatingly and (all) promises are true.'
 မချွတ် and ဧကန် (almost synonyms) ' truely; surely.'
 ကတိ ' promise.'
- 76.6 ဗိမာန်ဂြိုဟ်လမ်း၊ ကောင်းကင်ငြိမ်းလည်း၊ စည်းကမ်းမကျိုး၊
 ' Lit. the natural, traditional, planetary paths in the sky do not violate any rules; i.e. the natural. planetary paths in the sky do not deviate.
 ဗိမာန် ' edifice; celestral abode.' (Pā. vināna)
 ဂြိုဟ် ' planet.' (Pā. graha)
 ငြိမ်း ' tradition, nature.'
- 76.7 မိုးလည်းချိန်ညီ ' rains come in time.'
 မိုး (or မိုးလ်း) ' rains; raining season.'
- 76.8 မြေဆီတိုးတက် ' the fertility invreases.'
 မြေဆီ ' fertility or richness (of. soil).
- 76.9 စစ်မက်မပွား ' wai does not occur.'
 ပွား (fr. ဖြစ်ပွား) ' come into being; occur.'
- 76.10 သစ်ကျားရန်ငြိမ်း ' dangers from leopards and tigers cease or come to end'
 သစ် 'leopard' ကျား 'tiger'
- 76.11 မုဒိမ်းလည်းကင်း 'thieves and dacoits are free'
 မုဒိမ်း 'thievas and dacoits; rape?
 ကင်း 'be free; are absent

- 76.12 အချင်းချင်းတို့၊ ချစ်ခြင်းလွန်ကဲ မညှဉ်းဆဲတည်း၊ 'people love one another much and do not torture one another'. ညှဉ်းဆဲ 'torture; all-treat; trouble'
- 76.13 မြဲစွဲဖြောင့်ဖြောင့် စောင့်သည်တရား၊ 'people pressure moral principles straightforwardly' တရား 'justice; fairness; moral principles' (Pàdhamtroa)
- 76.14 သုံးပါးရတနာ၊ သဒ္ဓါကြည်ညို 'they profess lovingly in three jewels' သုံးပါးရတနာ 'three (Buddhist) jewels' are Buddha, Dhamma (the law) and Sanigha (the monk-hood.)
- 76.15 ပုဂ္ဂိုလ်သီလဝင်၊ အရည်းရှင်တို့ 'the monks or the virtuous men or individuals' ပုဂ္ဂိုလ် 'individual; being' (Pà.puggalar) သီလဝင် 'virtuous men' (Pà.sita+vanta) အရည်း 'monk or hermit' (Pà.arrñña)
- 76.16 သုံးအင်သာသနာ၊ တည်ထွန်းကြာအောင်၊ သိက္ခာစောင့်မှန်၊ 'practise the moral uprightness in order to keep in existence the three-fold Sāsana'. သုံးအင်သာသနာ 'three-fold aspects of Buddha's Dispensation are (1) pariyath (study of suriptures) (2) Patipathi (practice of Buddhist meditations) and (3) Pativedha (comprehension) သိက္ခာ 'practive of moral uprightness; dignity'
- 76.17 ဤဆယ်တန်ကား၊ 'these ten things'
- 76.18 မြတ်မွန်ဘုန်းတော်၊ ရွှေလက်ထက်၌ 'in the reign of the excellent and glorious one' လက်ထက် 'in the reign of; in the time of'
- 76.19 မပျက်လေဘဲ၊ အစဉ်မြဲ၍ 'do not change or deviate and remain permanent' မပျက် 'Lit. does not fail'
- 76.20 ပြည်ထခြိမ်ဆိမ် 'quiet and peaceful in the kindom' ခြိမ်ဆိမ် 'quiet, silent, peaceful'
- 76.21 ရေချမ်းစိမ်သည် '(like) being soaked in cold water' ရေချမ်း 'cold water' စိမ် 'steep; soak; merse'.

လေးကျွန်းဥက္ကဋ္ဌ၊ မကိုင့်မှတ်သည်^၁၊ မန္ဒာတ်ပိတာ၊
တို့ထွတ်ချာကား^၂၊ ရတနာပုံ၊ ပြည့်စုံကဲလွန်၊ မြို့ဗိမာန်တက်^၃၊

Our most exalted chief, father king
Mandhātu, who was regarded as the head and
leader of four continents reigned in full power,
like and unfurling banner in the excessively

တံခွန်လွင့်လွင့်၊ ဘုန်းပန်းပွင့်၍^၄ ကိုးဆင့်ပစ္စုမ္ပိရီထူ
လျက်^၅၊ မင်းမူမင်းကျင့်၊ သင့်သည်ဌ်သာ၊ တတ်လေ့လာ
သည်^၆။ သပ္ပာသယကိရီ၊ တန္တိဗ္ဗေဗ္ဗေ၊ သုံးဆောင်လေ၏^၇။

perfect Ya-da-nar-bon palace, under a
hoisted and unfolded nine-tiered white umbrella.

Then he used to observe the traditions by
doing what is proper for a king.

ဤရွှေကီးလျော်။ ဤမဏာ်ဟု၊ ဘော်ဇနည။
ရွှေဉာဏ်ကူလျက်^၈၊ ပြစ်မြူမဖုံး၊ အမြိုက်သုံး၏^၉၊ ဆုံးဆုံး
ဖြတ်ဖြတ် သင့်လျောက်ပတ်သား၊ ဆေးမြတ်မှီမှီ^{၁၀} နှစ်လီ
စက်စုံ၊ လှည့်ငြားတုံလည်း^{၁၁}၊ နှည်ဉာဏ်တော်၊ ချင့်နှိုင်း
လျော်မှ^{၁၂}၊

He also ate innocent and best food after
checking which is appropriate or not through his
knowledge of food.

Only those good and suitable medicines
he chose to take. Even on his itineary, he decided,
using his method of pondering on a thing back
and forth, if

မြေပေါ်ကောင်းကင်၊ စံပယ်ရွှင်၏^{၁၃}၊ ဖြူစင်နဂို၊ ဗြဟ္မ
စိုရ်ကား^{၁၄}၊ ရွှေကိုယ်တော်လုံး၊ တရားတုံးဟု^{၁၅}၊ ပတ်ကုံး
လူခေတ် ပြောရာဖြစ်ရှင့်^{၁၆}၊

he would happily stay on earth or in the sky.

Because he practised all four sublime
states of mind, which were pure in origin, he was
said to be an embodiment of law in all this hu-
man world.

ငါးဆစ်ပိုင်းခြား၊ ဤတရားကြောင့်^{၁၇}၊ ရှည်လျားမြင့်
ကြွယ်၊ ရာနှစ်ဆယ်လျှင်^{၁၈}၊ အန္တရာယ်မချည်၊ သက်ဏာ်ရှည်
၍^{၁၉}၊ ရွှေပြည်ပတ်လျောက်၊ ရွှေတောင်ပေါက်သို့^{၂၀}၊

Through his observance of (the Buddhiot)
five fold precepts, he would enjoy 120 danger-
free, long and prosperous years (of life)

Just as there grew on the sides of the city
golden mountains, his merits,

မဂ်ရောက်ဖိုလ်ကျိုး၊ ကုသိုလ်မျိုးလည်း^{၂၁}၊ ဖြိုးလှမ်းမှု
တိုးခွမင်္ဂလာ^{၂၂}။ တိုင်းထက်သာသည်^{၂၃}၊ အဝါခြောက်
ရောင်ရဲရဲတည်း^{၂၄}။

like attaining the paths and fruithais (to
nibbāna) dweloped, auspiciousness increased
more than ever and the rays (of Buddhist Dis-
pensation) shone bright in six different tuse.

- 77.1 လေးကျွန်းဥက္ကဋ္ဌ၊ မကိုဋ်မှတ်သည်။ 'he who is considered the head of four continents and headress of them'
 လေးကျွန်း 'four continents'
 ဥက္ကဋ္ဌ 'chairman; head' (Pà-ukkattha)
 မကိုဋ် 'head-dress; crested head-wear' (Pà.makuta)
- 77.2 မန္ဓာတ်ပိတာ၊ တို့ထွတ်ချာကါ၊ 'our magnificent lord, the father Mandhat'
 မန္ဓာတ် is the name of a lengerary, universal king famous for his fabulous wealth, splendour, glory and power (Pà.Mandhātu)
 ပိတာ 'father' (Pà.petà)
- 77.3 ရတနာပုံ၊ ပြည့်စုံကဲလွန်၊ မြို့ဗိမာန်ထက်၊ 'in the Ya-da-narbun palace which has everything in excess' ပြည့်စုံ 'having everything' ကဲလွန် 'excessively'
- 77.4 တံခွန်လွင့်လွင့်၊ ဘုန်းပန်းဖွင့်၍ 'Lit. bloom into a flower of glory unfurking the banners; i.e. (the king) reigned over the kingdom with power or glory'
- 77.5 ကိုးဆင့်ပစ္စ၊ မိုးရှိထူလျက်၊ 'hoist a white umbrella of nine tiers, almost touchig the sky?'
 ကိုးဆင့် 'nine tiers' ပစ္စ 'white umbrella' (Hindi. patthú)
- 77.6 မင်းမူမင်းကျင့်၊ သင့်သည်၌သာ၊ တတ်လေ့လာသည်၊ 'study what is proper for a king and in accordance with royal practices.'
 မင်းမူမင်းကျင့် 'royal customs and manners'
- 77.7 သပ္ပာယကိရီ၊ တန္တိဓမ္မေ၊ သုံးဆောင်လေ၏၊ 'always do and eat what is suitable for him?'
 သပ္ပာယကိရီ၊ 'doer of what is proper' (Pà.sappàya+kàrú)
 တန္တိ (arch) ' , tradition; customary'
 သုံးဆောင် 'use;eat?'
- 77.8 ဤရွှေကါးလျော်၊ ဤမတော်ဟု၊ ဘောဇနညူ၊ ရွှေဉာဏ်ကူလျက်၊ 'knowing through his knowledge of food which is proper and which is not'
 မကော် (fr. မသင့်တော်) 'not proper; not appropriate?'
 ဘောဇနညူ 'knowledge of food.; (Pà.bhojana+ññú)
- 77.9 ပြစ်မြူမဖုံး၊ အမြိုက်သုံး၏ 'uses the best free from all kinds of flows.'
 ပြစ်မြူမဖုံး 'Lit not covered with even an idta of fawlt's'
- 77.10 ဆုံးဆုံးဖြတ်ဖြတ်၊ သင့်လျောက်ပတ်သား၊ ဆေးမြတ်မှီမှီ၊ 'use good medicines appropriate (for him) after decision'
- 77.11 နှစ်လီစက်စုံ၊ လှည့်ငြားတုံလည်း၊ 'Lit. a pair of two feet were going round, i.e. on his itimerary'
- 77.12 နှည့်ဉာဏ်တော်၊ ချင့်နှိုင်းလျော်မှ 'only when he considered and decided in his knowledge which pondered over and over?
 နှလုံ (fr. အနှလုံပဋိလုံ) 'ponder much back and forth.

- 77.13 မြေပေါ်ကောင်းကင်၊ စံပယ်ရွှင်၏ '(he) stays happily either on earth or in the sky.'
- 77.14 ဖြူစင်နဂါး၊ ဗြဟ္မစိုရ်ကား၊ 'the (four) sublime states of mind which were pure in their origin'.
ဗြဟ္မစိုရ် 'cardinal virtues or sublime states of mind' are said to consist of Mettā (compassion) Karuṇā (kindness), muditā (happiness) and upekkhā (indifference).
- 77.15 ရွှေကိုယ်တော်လုံး၊ တရားတုံးဟု၊ 'the whole body (of the king) is a lump of righteousness.'
တရား 'righteousness; law; justice'
တုံး (fr. အတုံး) 'lump; chunk'.
- 77.16 ပတ်ကုံးလူ့ခေတ်၊ ပြောရာဖြစ်ရှင် 'it is a thing to be spoken of in all human world'.
ပြောရာဖြစ် (fr. ပြောစရာဖြစ်) something to be a talk in the world'.
- 77.17 ငါးဆစ်ပိုင်းခြား၊ ဤတရားကြောင့်၊ '(by keeping) the five-fold precepto'.
The five-fold precept or observances of prātimokṣa are: not to kill, not to steal, not to commit adultery, not to lie and nor to drink intoxicants.
- 77.18 ရှည်လျားမြင့်ကြွယ်၊ ရာနှစ်ဆယ်လျှင်၊ 'for 120 long and prosperous years'
ရှည်လျား 'long, lengthy'.
မြင့်ကြွယ် 'prosperous; successful'.
ရာနှစ်ဆယ် '(fr. တရာနှစ်ဆယ်) '100+20 or 120 (years)'.
(Pā antorāya)
- 77.19 အန္တရာယ်မချည်၊ သက်တော်ရှည်၍၊ 'not bound to danger, (he) lives long'.
အန္တရာယ် 'danger; perils'.
- 77.20 ရွှေပြည်ပတ်လျှောက်၊ ရွှေတောင်ပေါက်သို့၊ 'as if there were golden mountains appearing around the land'.
ရွှေတောင် 'golden mountain'.
- 77.21 မဂ်ရောက်ဖိုလ်ကျိုး၊ ကုသိုလ်မျိုးလည်း၊ 'the merits like attaining the path and its fruit (to Nibbāna)
မဂ် 'path; way' (Pā. magga)
ဖိုလ် 'state of fruition (of the path)' (Pā phala)
ကုသိုလ် 'good deed; merit' (Pā kusala)
- 77.22 ဖြိုးလှမိုးမျှ၊ တိုးစွမာလာ၊ 'auspiciousness increased and piles up in plenty like rain'.
ဖြိုး 'develop in size' 'be abundant'.
- 77.23 တိုင်းထက်သာသည်၊ ဝေပသမာဓိ၊ 'excessively'.
တိုင်းထက် (fr. အတိုင်းထက်) more than what is measured?
- 77.24 အဝါခြောက်ရောင်ရဲရဲတည်း၊ 'six rays are bright'.
ခြောက်ရောင် (fr. -ရောင်ခြည်ခြောက်ပါး) six hues issuing from, notably, Buddha's body.

ဤသို့ ဟောသား၊ ဒီဝေါသ နိရောဂဟု^၁၊ ဩဇာရှိစွာ၊
အလင်္ကာကား^၂၊ မဟာသမတ်၊ ကမ္ဘာနတ်မှ^၃၊ ပြတ်ယခေါင်း၊
နေနွယ်ဆောင်သည်^၄။

ကုန်းဘောင်တည်ရင်း၊ အလောင်းမင်း၏^၅၊ မှန်ကင်း
တဆူ၊ ဖြစ်တော်မူ၍^၆၊ ဘူပထဝီ၊ တမြေညီဝယ်^၇၊ စေတီဂူထွတ်၊
ပုထိုးမှတ်ဖြင့် အမြတ်ပြဋ္ဌာန်း^၈၊

ရှိလက်ဝန်းသား၊ မန္တလေးနဂရ^၉၊ ပဌမတည်ထောင်၊
မင်းမင်းနောင်လျှင်^{၁၀}၊ ဘုန်းရောင်နေခြည်၊ မြို့နန်းတည်နှင့်^{၁၁}၊
အပြည်ပြည်တိုက်၊ တဝိုက်မိုးယံ၊ စံသသူတို့^{၁၂}၊

ဆောက်ဦးဂမ္ဘီ၊ ပါရမီကို^{၁၃}၊ မြှောက်ချီလေးမြတ်၊
ရီသေညွတ်၍^{၁၄}၊ လိပ်မှတ်ရွှေစာ၊ ဆက်ပဏ္ဍာနှင့်^{၁၅}၊
စကြာတော်သို့၊ ကျိုသည့်ကြောင်းနွယ်^{၁၆}၊ ရှည်ကြွယ်ရာကျော်၊
သက်တော်ဖြိုးမြင့်^{၁၇}၊

ပန်းသို့ပွင့်လျက်^{၁၈}၊ လေးဆင့်သစ္စာ၊ သမ္ဘာရင့်ကျိုး^{၁၉}၊
ဘုန်းသစ်နိုးသား^{၂၀}၊ ပုထိုးသရီ၊ မဟေသီလည်း^{၂၁}၊

မြေဒီပါနံ၊ မိုးမဆုံမျှ^{၂၂}၊ တုံတုံအားသည်း၊ ဆည်းတော်
မူဘိ^{၂၃}၊ တိုင်းမသိသား၊ ဗောဓိငုံဖူး၊ ရှင် ကျေးဇူးကို^{၂၄}၊

မြစ်တူးရင်းစစ်^{၂၅}၊ ကပ်လုံးသစ်၍၊ သက္ကရာဇ်ယခေါင်
ရင့်တိုင်းပြောင်စိမ့်^{၂၆}၊ စာစောင်တင့်နှိုင်း၊ ဆင့်ဆင့်လှိုင်းသည်း၊
သံပိုင်းတင်ထ တတိယတည်း^{၂၇}၊

This much of prosody, which is as sweet
in essence as donger-free, divine medicine, is to
record (the life of king Min-don).

Our king is on august personage in the

in distued, solor lineage of king Alaung-
mai, the ariginal founder of Kon-boung dynasty,
who himself desunded from king Mahāsommata
the lord of the world.

He is the eldest brother of all kings who,
wiht glories that shone like the sun, founded for
the fust the fist time the city of present.

Mandalay considered the most excellent
with signs of topes, shrines and crested caves.

Rulers of several other countries under
the sky became respectfully submissive to the
profound

Collection of his virtues and approached
his feet with golden messages and presents. For
more than a hundred long years, he will bloom
like a flower.

As a means of re-newing his glory, which
is

mature enough to attain the four noble
truths, the king was active in building topes and
pagodas that enshrine Buddhist relics, scattering

the whole surface of Zambu-continent
and making the sky unable to hold.

Whenever someone takes all of the
boundless qualities of our Bodhi-embryo or fu-
ture Buddha and sings sweetly of

it in a newly-created world-age, it will
shine out for a long time.

This is the third portion of our historical
record put into writing, after comparison with
various literary documents.

- 78.1 ဤသို့ ဟောသား၊ ဒီဝေါသေ၊ နိရောဂဟုံ 'this presentation of words which are free from diseases like a divine medicine'.
ဒီဝေါသေ 'divine or godly medicine' (P ā divā + osadha)
နိရောဂ 'disease-free' (Pā + ni+roga)
- 78.2 ဩချိုစွာ၊ အလင်္ကာကား၊ 'prosody whose taste is very sweet. i.e. present literary composition is very good to read?'
- 78.3 မဟာသမတ်၊ ကမ္ဘာနတ်မှ 'from Mahāsamat, the lord of the world'.
မဟာသမတ် 'the very first ruler of men or the great ruler elected by men in the beginning of the world'. (Pā. mahā+ ammata)
ကမ္ဘာနတ် 'good or lord of the world'.
- 78.4 မပြတ်ယခေါင်၊ နေန္တယ်ဆောင်သည်၊ 'lid: one who bears the solar lineage in an connected way from remote past. i.e a descend and of un-interrupted solar race.'
- 78.5 ကုန်းဘောင်တည်ရင်း၊ အလောင်းမင်း၏ 'of A-Laung-min, the original founder of Kon-baung dynasty.'
တည်ရင်း ' (one who) originally founded.'
- 78.6 မှန်ကင်းတဆူ၊ ဖြစ်တော်မူ၍၊ ' (is) the most exalted person'
မှန်ကင်း ' pinnacle; person of exalted position.'
- 78.7 ဘူပထဝီ၊ တမြေညီဝယ်၊ ' on a flate surface of earth.'
ဘူပထဝီ ' earth; globe.' (Pā. bhūmi +pathoū)
- 78.8 စေတီဂူထွက်၊ ပုထိုးမှတ်ဖြင့်၊ အမြတ်ပြဌာန်း၊ ' determined as the excellent land with its shrines, pinnalced or crested caues, toper.'
စေတီ ' shrine; caitya . ' (Pā. cetiya)
ဂူ ' cave.' (Pā. guhā)
ပုထိုး ' tope; thūpa.' (Skt. sthūpa)
ပြဌာန်း ' considered; decided; determined.' (Pā. pathāna)
- 78.9 ရှိလက်ဝန်းသား၊ မန္တလေးနဂရ၊ ' Mandalay city in existence or present Mandalay city.'
မန္တလေးနဂရ ' city, palace-capital.'
နဂရ ' city, palace-capital.' (Pā. nagara)
- 78.10 ပဌမတည်ထောင်၊ မင်းမင်းနောင်လျှင်၊ ' the elder brother of all kings who built (Mandalay) for the first time.'
- 78.11 ဘုန်းရောင်နေခြည်၊ မြို့နန်းတည်နှင့် ' (king) whose power is as bright as the sun and he who builds the capital with a palace.'

- 78.12 အပြည်ပြည်တိုက်၊ တဝိုက်မိုးယံ၊ စံသသူတို့၊ ' (those) rulers of (other) numerous countries in neighbour-hood.'
 အပြည်ပြည်တိုက် ' in many countries or continents.'
 စံသသူ (fr. စံသောသူ) ' those who stay in power.'
- 78.13 ဆောက်ဦးဂန္ထိ၊ ပါရမီကို၊ ' the profound paraphernalia of virtues.'
 ဆောက်ဦ (fr. အဆောက်အဦး) ' paraphernalia.'
 ဂန္ထိ ' deep ; profound . ' (Pā. gambhūra)
 ပါရမီ ' virtues ; perfections.' (Pā. Pāramā)
- 78.14 မြောက်ချီလေးမြတ်၊ ရိုသေညွတ်၍၊ ' flatter chin in reverence and stoop respectfully.'
 လေးမြတ် ' in reverence ; in esteem.'
- 78.15 လိပ်မှတ်ရွှေစာ၊ ဆက်ပဏ္ဏာနှင့်၊ ' message in golden letters along with presents.'
 လိပ် ' Letter ; alphabet . ' (Pā. Lipi)
 ပဏ္ဏာ ' presents.' (Pā. pannākāra)
- 78.16 ကြောတော်သို့၊ ကြိုသည်ကြောင်းနွယ်၊ ' about how (they) are subservient to (his) feet.'
 စကြာ ' feet ' ကြို ' be subservient.'
- 78.17 ရှည်ကြွယ်ရာကျော်၊ သက်တော်ဖြိုးမြင့်၊ ' his life in as long as male than a hundred.'
 ရာကျော် ' over or more than a hundred.'
- 78.18 ပန်းသို့ပွင့်လျက်၊ ' blooming like a flower.'
- 78.19 လေးဆင့်သစ္စာ၊ သမ္ဘာရင့်ကျိုး၊ ' (his) accumulation of the knowledge of four noble truths was mature.'
 လေးဆင့်သစ္စာ ' four noble truths ' in Buddhist thought are (1) Truth of Suffering (dukkha), (2) Truth of Cause of Suffering (Samudaya), (3) Truth of Cessation (hirodha) and (4) Truth of the Parth to cessation (magga).
 သမ္ဘာ ' accumulation ; preparation.' (Pā. sambhāra)
- 78.20 ဘုန်းသစ်နိုးသား၊ ' as a way of creating new powers.'
 ဘုန်းသစ် ' new power and glory.'
 နိုး (fr. နိုးဆော်) ' urge, remind ; create.'
- 78.21 ပုထိုးသရီ၊ မဟေသီလည်း၊ ' topes with Buddha's relics and pagodas.' ပုထိုး ' tope ; thūpa.' (Skt. Stūpa)
 သရီ ' bodily relics ; relics . ' (Pā. saūra)
- 78.22 မြေဒီပါနဲ့၊ မိုးမဆုံမျှ၊ ' scattering all over the continent, more than the sky can hold.'
 ဒီပါ ' continent ; Zambūḍīpa continent.' (Pā. Zambūḍīpa)
 မိုးမဆုံ ' lit. more than the sky can take.' i.e.
 Literally filling every inch of the earth.'

78.23 တုံတုံအားသည်း၊ ဆည်းတော်မူဘိ၊ 'steadfastly and zealously, he exerted for (it).'
တုံတုံ 'firmly ; slead fastly .'
အားသည်း 'with zeal ; zealously.'
ဆည်း (fr. ဆည်းပူး) 'put forth efforts ; exetrt .'

78.24 တိုင်းမသိသာ၊ ဗောဓိဋ္ဌိ၊ ရှင်ကျေးဇူးကို၊ 'your un-countable and boundless virtues who are the bud of enlighten ment.' တိုင်းမသိ (or အတိုင်းမသိ) 'boundless ; beyond measu.
ဗောဓိဋ္ဌိ 'bud of highest wisdom or enlightenment' refer to someone who is about to attain enlightenment or Bodhi-wisdom.'

78.25 မြစ်တူးရင်စစ်၊ 'Lit. uproot and examine ; i.e go deep to the root of all, his virtues and scrutimize them.'

78.26 ကပ်လုံးသစ်၍၊ သက္ကရာဇ်ယခေါင်၊ ရင့်တိုင်းပြောင်စိမ့်၊ 'Lit: make a new world and sing of (them) for long years and they will shine whenever you do so; i.e. thes continue to shine, even if you sing sweetly of them in a new world.
ကပ် 'wourld - age ; world.' (Skt. kalpa : Pā. Kapf)
ယခေါင် (arch.) 'remole past ; for long.'

78.27 စာစောင်တင့်နှိုင်း၊ ဆင့်ဆင့်လှိုင်းသည်၊ သံပိုင်းတင်ထ-တတိယတည်
'after comparision with literary documents, they are here put an record as the third part of our history.'
စာစောင် 'several literary documents or records.'
သံပိုင်း 'record ; record of historical events.' (Pā. sommuti)